Viața studențească

REVISTĂ A ASOCIAȚIILOR STUDENȚILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Nr. 31 — 32 ● Miercuri 25 IX 1968 ● 32 pagini ● 1 leu

START SPRE AMFITEATRE

ÎNTORȘI DIN CEA MAI FIERBINTE VACANȚĂ, SUIM ÎN AMFITEATRU MAI MATURI CU O VARĂ, DESCHIDEM PORȚILE NOULUI AN UNIVERSITAR ȘI PĂȘIM DINCOLO DE ARCADA LOR FESTIVĂ CU SENTIMENTUL CĂ ASTFEL ADĂUGĂM VÎRSTEI NOASTRE ÎNCĂ UN AN ȘI DRUMULUI NOSTRU ÎNCĂ O ETAPĂ.

VOM CĂUTA SĂ LE STRĂBATEM DEMNI DE TOATĂ ÎNCREDEREA CARE SE INVESTEȘTE ÎN NOI, ÎNCHINÎND ENTUZIASMUL ADEZIUNII NOASTRE DE AZI ȘI SIGURANȚA OPEREI NOASTRE DE MÎINE — ȚĂRII ROMÂNEȘTI ȘI PARTIDULUI COMUNIST CARE O CONDUCE.

NE URĂM „SPOR LA MUNCĂ ÎN NOUL AN UNIVERSITAR".

MONITOR UNIVERSITAR

Editarea unor publicații studențești în institute

În dorința de a informa operativ asupra noutăților de cea mai stringentă actualitate din învățămîntul nostru superior, „Viața studențească" inaugurează rubrica MONITOR UNIVERSITAR.

Dorindu-se, de fapt, un monitor oficial al tuturor facultăților și institutelor din țară, Monitorul nostru va publica informații din cele mai diverse sectoare: măsuri concrete privind conținutul învățămîntului, regulamente, circulare și dispoziții mai însemnate, apariții sau întîrzieri editoriale etc. Redacția își manifestă speranța că atît organele Ministerului Învățămîntului, cît și rectoratele și decanatele, se vor considera cointeresate în această acțiune publicitară și-și vor da cu solicitudine sprijinul așteptat.

Dîndu-se curs inițiativei unor organizații U.T.C. și asociații studențești (de la Institutul politehnic și Medicină din Timișoara, Academia de studii economice București ș.a.), începînd cu prezentul an universitar în toate institutele de învățămînt superior din țara noastră vor fi editate publicații studențești cu apariție lunară sau bilunară.

Editate ca organe interne ale Comitetelor U.T.C. și Consiliilor Asociațiilor Studenților din fiecare instituție de învățămînt superior, aceste publicații vor fi realizate de un colectiv redacțional format din studenți și cadre didactice, vor avea caracter de informare științifico-literar-artistică și vor cuprinde probleme ca:

— Informarea studenților asupra unor activități ce se desfășoară în instituția respectivă și în centrul universitar pe plan profesional, științific, politico-ideologic, cultural, artistic, sportiv (note privind activitatea cercurilor științifice, ateneelor studențești, cluburilor și caselor de cultură etc.).

— Informarea studenților asupra unor reglementări privind organizarea procesului de învățămînt și activitatea profesională.

— Opinii ale studenților și cadrelor didactice privind diverse aspecte ale activității ce se desfășoară în instituția de învățămînt superior respectivă (procesul de învățămînt, activitatea social-gospodărească, cultural-artistică, recreativă).

— Consultații acordate de cadre didactice și alți specialiști în probleme care interesează pe studenți, răspunsuri la întrebările puse de studenți.

— Popularizarea studenților și colectivelor studențești fruntașe și a experienței pozitive acumulate în activitatea profesională și obștească.

— Consultații privind metodica studiului individual și organizarea timpului liber.

— Recomandări bibliografice.

— Materiale specifice preocupărilor studenților din instituția respectivă (recenzii și rezumate ale lucrărilor științifice elaborate de studenți, producții literare și artistice ale studenților).

„VIAȚA STUDENȚEASCĂ", salutînd apariția acestor colege mai tinere, își exprimă convingerea că fiecare publicație studențească de institut va constitui un permanent factor activ în dezbaterea problemelor de învățămînt, un puternic instrument de educație multilaterală a viitorilor intelectuali. Se înțelege totodată că sîntem gata să oferim întregul nostru sprijin acestor publicații — cu care, evident, ne propunem să colaborăm îndeaproape.

1 octombrie în avanpremieră

Numai cinci zile ne despart de 1 octombrie — dată a cărei semnificație „exclusiv" studențească nu mai are nevoie de comentarii suplimentare. În această ultimă săptămînă a vacanței pregătirile pentru începerea noului an universitar se află în stadiul.... retușurilor ultime. Justificarea acestei afirmații am aflat-o la sediile unor organizații U.T.C. și A.S., la rectoratele unor institute din București și provincie, în urma unui scurt „raid telefonic" care, pentru rapiditatea sa eficientă s-ar putea numi, la propriu, un „raid telegrafic".

Așa cum era de așteptat în centrul atenției generale stau...

SURPRIZELE PENTRU BOBOCI

Anul I a fost întotdeauna primit cu flori și sfaturi. Ambele aspecte ale problemei — atît florile cît și sfaturile — sînt o treabă serioasă țintind de marcarea festivă a momentului solemn al intrării în facultate și de acomodarea cît mai ușoară cu noua stare „de fapt". Drept care nu e de mirare că, în momentul cînd ne realizam ancheta, comitetul U.T.C. al Arhitecturii bucureștene — sub conducerea secretarului, Mac Popescu — delibera în ședință asupra ultimelor pregătiri. La Politehnică, cu greu am reușit să aflăm cîteva „secrete". „Galeria bobocilor", a cărei celebritate e tradițională și unanim recunoscută, va funcționa și acum, beneficiind, se pare, de atenția Televiziunii care a programat o jumătate de oră de filmare la fața locului. Ceea ce stimulează febra inventivității și, evident, păstrarea surprizelor în cel mai strict secret. Tradiționalul „Bal al bobocilor" va fi legat anul acesta de două evenimente mult așteptate: inaugurarea barului la căminul nr. 1 și deschiderea sălii Ateneului studențesc.

6 200 DE VIITORI AGRONOMI...

...vor pleca, chiar în ziua de 1 octombrie, spre ogoarele țării. Studenți din anii I—IV ai tuturor institutelor agronomice din țară vor ajuta la recoltare. La prorectoratul Agronomiei din București, prin amabilitatea tov. Stănciulescu, am aflat că din acest institut vor merge la muncă patriotică 2300 de studenți. Bucureștenii și-au ales ca loc de întîlnire cu ogorul zona îndiguită a Dunării, spre Călărași, unde vor lucra cot la cot cu cooperatorii din IAS Burdujani, Roșeni, Grădiștea...

CAPITOLUL „TIMP LIBER" E DEJA DESCHIS

Studenții nici n-au început încă studiul, dar cei care au grijă de timpul lor liber au și definitivat programul distractiv. La Casa de cultură a studenților din București, tovarășa Murgea ne-a furnizat detalii ample despre deschiderea, pe 1 octombrie, a tuturor activităților Casei. Studentclubul, Teatrul din pod, Clubul cinefilului sînt gata de start. Să trecem la capitolul „noutăți": proiectele „Teatru de cafenea" și „Teatru de pantomină" (care poate genera automat un cerc de pantomină), cercul de studii „Brâncuși" condus de V. Paleolog, reluarea ciclului „Prietenii filmului pe 16 mm."... Pe listă ar mai avea loc un „Club al actualităților" precum și invitația lansată tuturor amatorilor pentru organizarea de expoziții personale (plastică, grafică, ceramică, foto etc.).

SPORTUL PE LINIA DE START

De la „Centrul Universitar", tov. Tulvan ne comunică ultimele știri în legătură cu deschiderea noului an sportiv universitar. În primul rînd, deschiderea va fi marcată de competiții la nivelul institutelor. Apoi, pe 12—13 octombrie, va avea loc deschiderea festivă pe centrul universitar București, organizată pe stadionul Tineretului, dacă pînă atunci pista de tartan de pe „Republicii" nu e terminată. Momentul solemn va fi marcat printr-o mare competiție de atletism, „Cupa Ministerului Învățămîntului", în care studenții se vor întrece cu colegii lor mai mici — elevii.

IAȘI — ANUL NOU CU SACUL PLIN!

Din centrul universitar de pe Dealul Copoului ni se anunță că în noul complex studențesc din cartierul Tudor Vladimirescu vor fi cazați la 1 octombrie peste 2.000 de studenți politehniști. În următoarele două luni, în complexul amintit va intra în funcțiune o cantină modernă cu o capacitate de 3.000 de locuri.

Noi construcții sînt preluate și la Institutul agronomic. Aici s-a construit pentru Facultatea de medicină veterinară un nou pavilion, în care, printre alte... surprize, studenții vor întîlni laboratorul de izotopi, o bibliotecă și mult așteptata sală de gimnastică. Tot aici vor învăța primii boboci ai noii Facultăți de zootehnie, pentru care organizația U.T.C., în colaborare cu asociația studenților, pregătesc o intrare triumfală. Casa de cultură a studenților va organiza și ea, pentru boboci, tradiționalele baluri și spectacole, iar Biroul de turism — excursii în oraș și în împrejurimi.

Un lucru îmbucurător: anul acesta se anunță o amplă acțiune de muncă patriotică pentru amenajarea unei baze sportive studențești, după modelul bazei similare a studenților bucureșteni, de pe lacul Tei. Nu știm, încă, dacă va rivaliza cu ea.

TIMIȘOARA — BAZA VA FI... BAZA

De ani de zile la Timișoara se luptă toată lumea pentru lărgirea bazei sportive universitare, deși nu se poate spune că la ora aceasta ea n-ar beneficia de spații suficiente. Totuși, crescînd nebănuit de mult interesul studenților pentru activitățile sportive, s-a constatat, în anul universitar trecut, o supraaglomerare a terenurilor complexului sportiv. Drept urmare, așa după cum sîntem informați, timișorenii își vor extinde.... baza sportivă, prin amenajarea de noi terenuri (dintre care majoritatea vor fi de minifotbal, joc îndrăgit de cea mai mare parte a studenților) și, firește, prin reamenajarea și extinderea bazei de pe Bega. Se fac auzite, însă, voci: la baza nautică să aibă acces toți studenții care îndrăgesc canotajul, nu numai „privilegiații".

Întrucît, la Timișoara, baza sportivă va avea în noul an universitar o... bază, sperăm ca vocile să fie auzite.

DRAGI CITITORI,

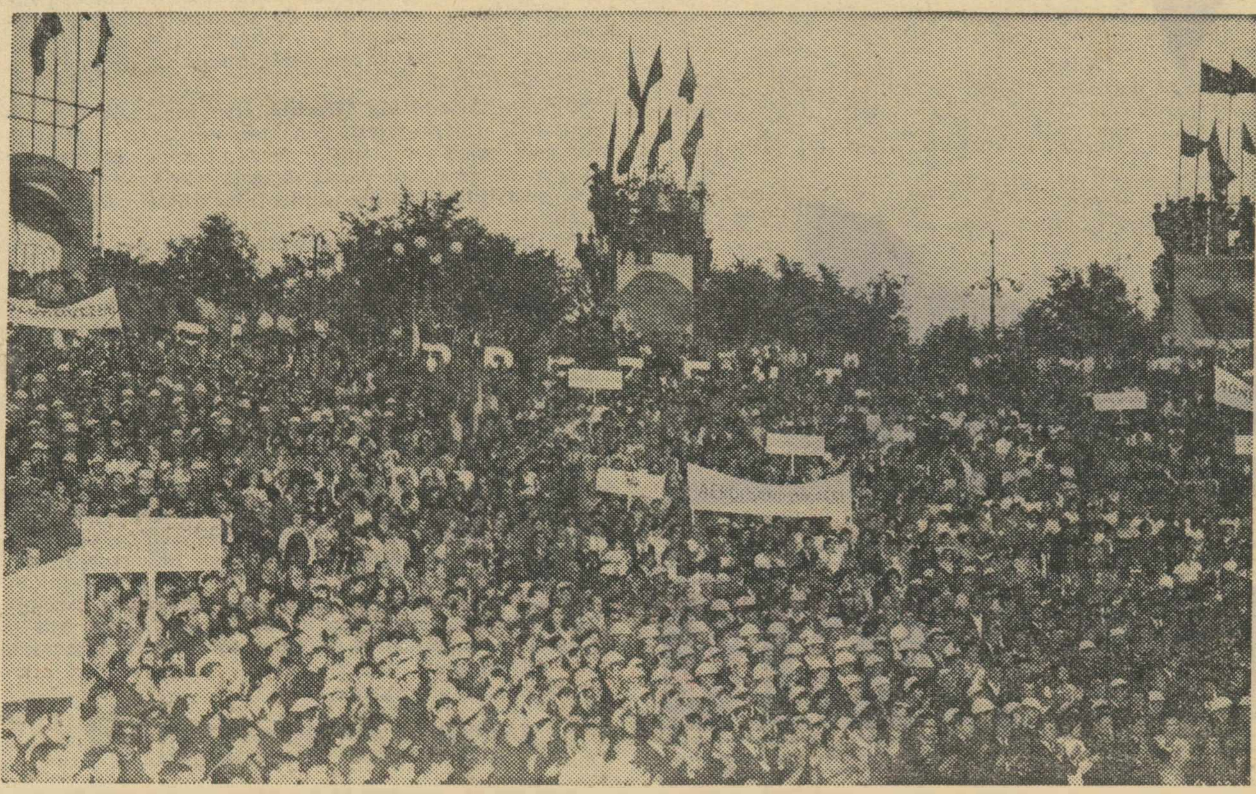
Pentru a vă asigura, încă de la începerea noului an universitar, de primirea la timp a tuturor numerelor din „Viața studențească", reînnoiți-vă abonamentele pe trimestrul al IV-lea!

Costul unui abonament pentru lunile octombrie, noiembrie și decembrie este de 6,50 lei.

JURNALUL UNEI VERI FIERBINȚI

Vara acestui an a fost mai fierbinte decît oricînd, cu cerul mai luminos ca întotdeauna, cu orizonturile mai largi şi mai limpezi decît ne-am putut închipui. A fost o vară de neuitat, o vară în care inimile noastre, unite într-una singură, şi-au împletit, într-o gigantică îmbrăţişare, căldura lor cu căldura soarelui. A fost o vară în care s-au copt pentru totdeauna, pentru noi şi pentru cei de după noi, fructele cele mai alese ale acestei vremi. Nimeni dintre cei care au trecut prin această vară românească nu o va putea uita ; o va simţi fiecare dintre noi în inimi, ne va încălzi spiritul, braţele, voinţa, iar căldura ei o vom transmite mai departe, în iureşul ascendent al generaţiilor. Pentru că vara aceasta este una din paginile alese ale istoriei zilelor noastre, pagină despre care se vorbeşte în lume şi, încă, se va mai vorbi.

Am fost, aşadar, în aceste zile de vacanţă studenţească, participanţi la cea mai înălţătoare dovadă de unitate naţională, de dragoste şi ataşament profund la politica internă şi externă a Partidului Comunist Român, a guvernului nostru. Întreg poporul, ca un singur trup, s-a adunat spontan, uriaş, plin de hotărîre, în jurul conducerii noastre de partid şi de stat, dînd un minunat exemplu de unitate şi solidaritate naţională. Nimic nu ne poate stîrni mai multă mîndrie patriotică decît recunoaşterea sinceră a acestei calităţi — spiritul de unitate —, recunoaşterea implicită a dreptului de a ne considera, fără putinţă de tăgadă, un popor monolit, inseparabil pentru vecie. Au dovedit-o evenimentele verii, viaţa, am dovedit-o noi toţi, români, maghiari, germani şi de celelalte naţionalităţi de pe pămînturile României Socialiste. Iar această calitate, recunoscută astăzi de întreaga lume, este opera cea mai de preţ a partidului, care a ştiut să unească masele în jurul principiilor marxist-leniniste, să le insufle dragostea totală pentru orînduirea socialistă şi hotărîrea de neclintit de a construi comunismul în România.

„Partidul comunist — *a spus tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu prilejul recentei vizite a conducătorilor de partid şi de stat în judeţul Timiş* — porneşte de la necesitatea îmbunătăţirii continue a nivelului de trai al tuturor celor ce muncesc în România. Ţelul suprem al politicii noastre este omul, bunăstarea materială şi spirituală a omului. Vom face totul ca omul societăţii socialiste din România să se bucure de toate binefacerile civilizaţiei umane". *Acest ţel al partidului este ţelul pentru care luptă şi vor lupta cu toată abnegaţia toţi cetăţenii patriei, fără deosebire de naţionalitate, religie sau convingeri ideologice. Pentru apărarea acestui ţel al socialismului, scump inimilor tuturora dintre noi, egal, în esenţă, cu însuşi scopul primordial al vieţii umane, bunăstarea, s-a declarat gata oricînd toată suflarea acestui străvechi pămînt românesc.*

Ataşamentul profund al poporului nostru la politica partidului şi guvernului s-a dovedit cum nu se poate mai concret în vizitele de lucru ale conducerii de partid şi de stat în satele şi oraşele ţării, prilej care a dat frîu liber entuziasmului nemărginit al oamenilor muncii de toate vîrstele, entuziasm care a polarizat, în jurul localităţilor vizitate, entuziasmul întregului popor.

Tineretul a fost, şi în această vară, în primele rînduri ale celor care i-au întîmpinat pe oaspeţii iubiţi pe cuprinsul ţării.

Tineretul român a participat, prin zecile de mii de reprezentanţi ai săi, la întîlnirea din Capitală cu conducătorii de partid şi de stat, întîlnire care s-a transformat într-o magnifică demonstraţie a unităţii generaţiilor în jurul partidului. S-au adunat, la manifestaţie, cu prilejul împlinirii a 20 de ani de la inaugurarea primelor şantiere naţionale de muncă voluntară, veteranii primelor şantiere şi cei mai tineri brigadieri ai ţării, deopotrivă de mîndri de realizările celor douăzeci de ani, deopotrivă de hotărîţi să le continue, împreună, pe treptele viitorului. Cuvintele secretarului general al partidului, ale preşedintelui Consiliului de Stat — „Un singur lucru nu trebuie să uitaţi niciodată, tovarăşi, că sînteţi fiii unui popor care a devenit liber, stăpîn pe destinele sale, ai unui popor care niciodată nu a îngenunchiat şi care e hotărît să lupte pentru victoria comunismului alături de toate ţările socialiste, care merge cot la cot cu toate popoarele spre progresul vieţii pe planeta noastră" — *au declanşat urale clocotitoare, care au făcut văzduhul să vibreze multă vreme, în ciuda ploii torenţiale, sosită pe neaşteptate.*

Aceste cuvinte, expresie a spiritului profund internaţionalist al politicii partidului nostru, sînt dovada convingătoare a principiilor după care se călăuzeşte poporul român, sînt expresia vie a dorinţei noastre de a colabora cu ţările socialiste frăţeşti pentru edificarea socialismului, a comunismului, cu toate statele pentru progresul omenirii.

Ceea ce a impresionat şi în această vară, a fost, de asemenea, sfatul mare, faţă în faţă, al partidului şi guvernului cu întreaga naţiune. „În activitatea sa — *a spus tovarăşul Nicolae Ceauşescu la recentul miting al locuitorilor din Timişoara* — partidul nostru porneşte de la principiul că toate măsurile privind dezvoltarea patriei noastre trebuie să fie supuse dezbaterii şi aprobării clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, întregului popor. Ne ascultăm, discutăm împreună cu poporul cum să acţionăm, pe ce cale să mergem pentru a asigura îndeplinirea în cît mai bune condiţii a programului de dezvoltare a societăţii noastre socialiste". *Este, tocmai, principiul de bază după care poporul e propriul său sfătuitor, principiu care garantează succesul tuturor acţiunilor noastre viitoare, pentru desăvîrşirea complexă a societăţii comunismului.*

Zilele acestea, cînd studenţimea ţării se pregăteşte intens pentru începerea noului an universitar, sfatul conducătorilor noştri cu ţara continuă, prin vizitele de lucru efectuate în judeţele patriei, prin întîlnirile obişnuite cu oamenii muncii. Entuziasmul cu care sînt înconjuraţi conducătorii noştri, atmosfera de lucru din toate vizitele şi întîlnirile ni se transmit, ca întotdeauna, şi nouă, dîndu-ne certitudinea că şi în acest început de an universitar studenţimea va păşi treptele amfiteatrelor cu entuziasmul nedezminţit caracteristic ei, reintrînd cu fruntea sus în efervescenţa creatoare a marilor deveniri.

Dragomir HOROMNEA

Eşti inimă-n inima neamului meu

Sîntem, toţi şi cu totul, tineri. Plutesc între noi cuvintele acestui pămînt ; dintre toate, marile elanuri îşi sorb formă şi substanţă. Sînt cele mai bune dintre cuvintele la izvorul cărora trăim şi simţim.

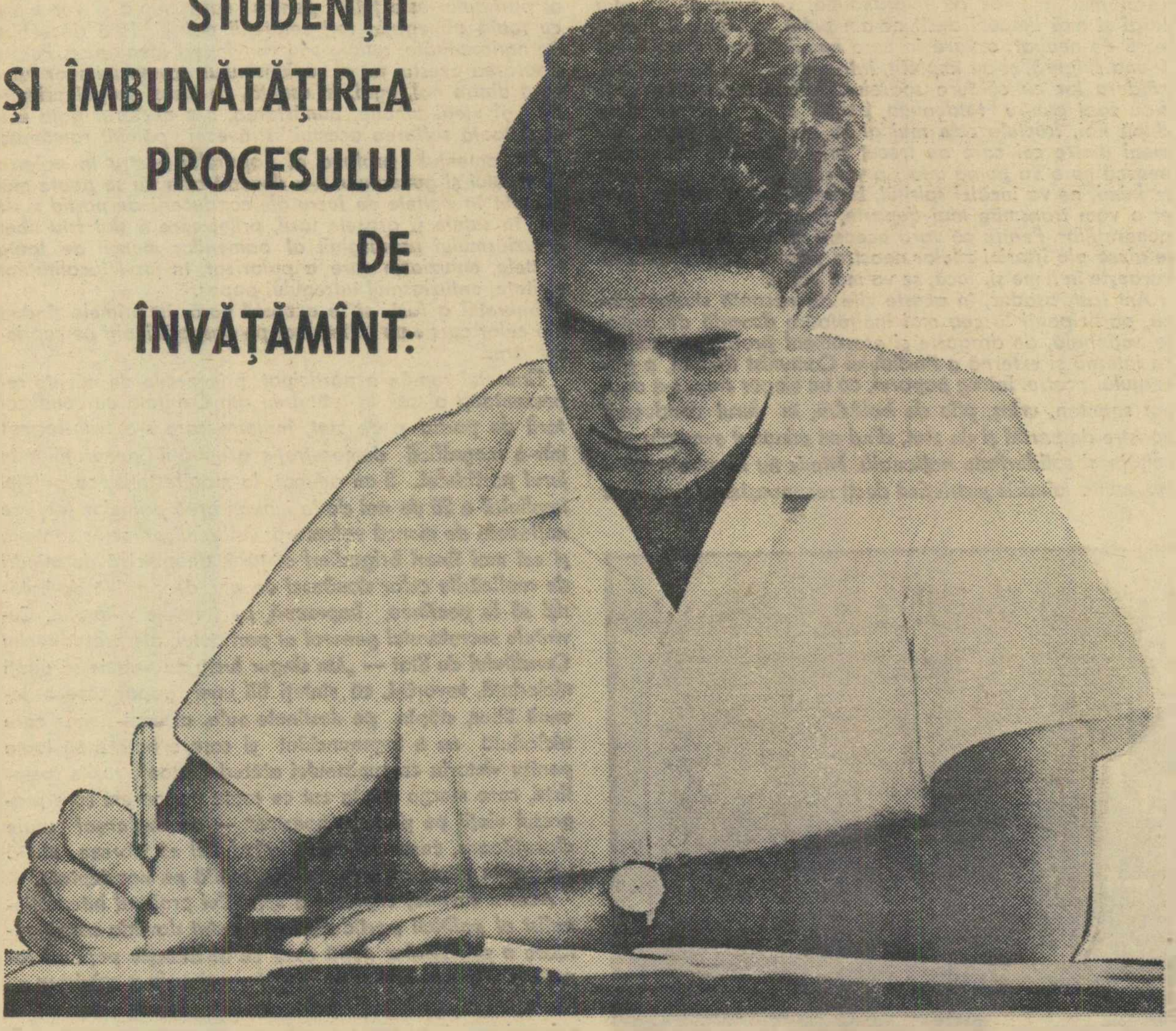
Ancoraţi profund la acest Astăzi şi în acest Acum, hotărîm înscrieri lucide şi conştiente, cu credinţa în tăria dintotdeauna a raţiunii, cu dintotdeauna sentimentul de demnitate : opţiunea se manifestă monolitic, unind sub răspunderea şi bărbăţia sa, a Partidului, destinul unui întreg şi combativ popor. Nimic trainic, nimic fundamental nu poate creşte în afara noastră, nesupus credinţelor şi uneltelor noastre, atitudini cu care intrăm în bucuria mereu tînără de a trăi împreună şi de a ne recunoaşte pe un acelaşi teritoriu emotiv.

Atitudine politică fermă şi principială ; grija faţă de om, faţă de spiritualitatea şi tradiţiile sale, pe un pămînt încărcat de trecut cu comori prezente şi mai ales viitoare ; dragoste de ţară şi libertate, dreptate pătrunzînd toate esenţele — tot atîtea adevăruri în jurul cărora nimeni nu poate rămîne indiferent. Adevăruri pentru a căror integritate conducătorii noştri comunişti — purtători de cuvinte fierbinţi, desprinse din voinţa poporului de a înălţa edificiul propriului viitor — afirmă şi noi întărim — relaţiile socialiste drept căi între cele mai sigure spre sinteza înaltelor aspiraţii ale istoriei noastre.

Ştiam, înţelesesem. Acum — simţim, simţim şi ne înălţăm într-o unică emoţie şi bucurie ; există între noi toţi — descoperim şi ne luminăm — o identitate sentimentală. Trăim în bătăile unui aceluiaşi puls, cu care prezentul ne ia în stăpînire. **Conştiinţa întregirii fiecăruia dintre noi impune neîncetata împlinire prin acţiune, în cadrul unei societăţi cu ale cărei obiective ne identificăm, le realizăm realizîndu-ne. Participăm la chiar mersul timpului, simţim cum societatea respiră prin fiecare dintre noi.** Ştiam, înţelesesem. Acum — simţim. **Adeziunea, pe deplin şi definitiv a noastră, ne integrează unei atitudini spirituale fundamentate moral, care implică, după elaborări lucide, sentimente adînci, convingere : valorificarea energiei şi a talentului, a capacităţii în şi pentru patria socialistă.**

Lucian BALCAN
student în anul III, Facultatea de limbă şi literatură română, Universitatea din Bucureşti

STUDENŢII ŞI ÎMBUNĂTĂŢIREA PROCESULUI DE ÎNVĂŢĂMÎNT:

DE JURE ŞI DE FACTO

Îmbunătăţirea şi modernizarea învăţămîntului superior, rezolvarea problemelor majore ale acestuia nu sînt de conceput fără participarea activă, masivă, a organizaţiilor de tineret din instituţiile de învăţămînt superior, participarea directă a studenţilor, beneficiari imediaţi ai acestui proces.

Este evident că, fiind direct interesaţi de propria lor pregătire şi perfecţionare, studenţii vor tinde să activeze, să generalizeze şi să permanentizeze acele forme şi relaţii de învăţămînt care le asigură cele mai bune condiţii pentru însuşirea cunoştinţelor necesare, vor căuta să înlăture şi să neutralizeze tot ce a mai rămas retrograd, vetust, tot ce frînează încă procesul de formare a tinerei intelectualităţi comuniste. Că studenţii sînt conştienţi de marile răspunderi care le incumbă în procesul radical de perfecţionare a învăţămîntului o dovedeşte în primul rînd activitatea lor de zi cu zi în amfiteatre şi laboratoare, o dovedeşte modul dinamic în care au înţeles să ia parte la aplicarea primelor măsuri preconizate de noua lege a învăţămîntului.

COLABORAREA EXCLUDE SUBORDONAREA !

Discuţiile cu numeroşi activişti ai organizaţiilor studenţeşti ne-au relevat mai multe aspecte ale relaţiilor statornicite între decanate şi rectorate pe de-o parte şi organizaţiile U.T.C. şi asociaţiile studenţilor pe de altă parte.

Firesc ar fi, ţinînd seamă de caracterul profund democratic al învăţămîntului nostru, ca aceste relaţii să vizeze o cît mai strînsă colaborare între toţi factorii interesaţi în buna desfăşurare a procesului de învăţămînt.

Din păcate există multe institute, în special cele din centrele universitare mici, în care această colaborare este concepută ca o subordonare a organizaţiilor studenţeşti faţă de rectorate, decanate sau alte organe administrative ale instituţiilor de învăţămînt superior.

Mulţi dintre reprezentanţii aleşi ai organizaţiilor studenţeşti nu fac un pas fără să ceară nu doar **părerea** decanului, prodecanului, rectorului sau prorectorului, ci **aprobarea** acestora. Despre ce personalitate, despre ce iniţiativă a organizaţiilor respective sau, mai bine-zis, a reprezentanţilor acestor organizaţii mai poate fi vorba în condiţiile în care fiecare acţiune a lor este controlată de conducerea instituţiilor de învăţămînt superior?

Să amintim exemplul organizaţiei U.T.C. din Institutul politehnic Galaţi. Încercările acesteia de a obţine sprijinul rectoratului într-o serie de probleme care interesau masa studenţilor n-au putut trece de un anumit rigid formalism birocratic, de nehotărîrea şi intenţiile necoordonate ale asociaţiei studenţilor. Situaţia, reflectată şi de revista noastră în foiletonul „Racul, broasca şi o ştiucă“, a fost generată de lipsa de personalitate a comitetului U.T.C. al Institutului politehnic Galaţi, de subordonarea lui faţă de rectoratul institutului. Oare să se fi întîmplat aşa pentru că secretarul comitetului U.T.C. pe institut şi locţiitorul său erau asistenţi la catedra condusă de rectorul institutului?

„La Baia Mare cele două organizaţii nu-şi spun aproape niciodată părerea cu privire la procesul de învăţămînt, iar atunci cînd o fac se manifestă ca nişte simple curele de transmisie, aducînd la cunoştinţa studenţilor dispoziţiile decanatelor. Slăbiciunea acestor organizaţii, mai precis, a reprezentanţilor pe care studenţii i-au ales să le reprezinte interesele, s-a manifestat şi prin acţiunile paralele şi contradictorii pe care le-au iniţiat în repetate rînduri, acţiuni care, normal, au eşuat — „remarcă“ studentul **Pop Radu Ciprian.**

„O situaţie similară s-a petrecut la I.M.F. Cluj şi la I.M.F. Tîrgu Mureş, unde organizaţiile U.T.C. ale unor facultăţi nu s-au dovedit capabile să intervină eficient în înlăturarea unor aspecte negative ale procesului de învăţămînt, precum şi a unor defecţiuni de programare a examenelor“, ne relatează **Georgeta Pontea** şi respectiv **Ilona Ruja,** studente ale acestor institute.

Practica a demonstrat că între organizaţiile U.T.C. şi decanate sau rectorate pot exista fructuoase relaţii de colaborare, relaţii bazate pe stimularea iniţiativei studenţilor pe atragerea acestora la rezolvarea optimă a problemelor ridicate de procesul de învăţămînt, şi în acelaşi timp, pe respectarea de către studenţi a experienţei şi a prestigiului cadrelor didactice.

„O astfel de colaborare ne-a ajutat să înlăturăm o serie de neajunsuri în predarea unor cursuri, în seminarizarea unor materii, ne spune **Ruxandra Răşcanu,** de la Facultatea de filozofie din Bucureşti. Comitetul U.T.C. a acţionat cu aprobarea întregii organizaţii în interesul studenţilor, pe baza discuţiilor purtate cu conducerea facultăţii care s-a arătat deosebit de receptivă la propunerile noastre. Este doar unul dintre momentele care au ilustrat cotitura din activitatea organizaţiei noastre, creşterea combativităţii şi a prestigiului ei.“

SFERA ATOTCUPRINZĂTOARE A COLABORĂRII

Alături de concepţiile greşite care au provocat inegalitatea în relaţiile conducerilor institutelor cu organizaţiile studenţeşti, o frînă pentru buna desfăşurare a acestor relaţii au constituit-o şi divergenţele privitoare la sfera colaborării.

Spre exemplu, administrarea căminelor şi cantinelor este considerată drept apanajul exclusiv al organelor administrative numite de rectorate, deşi beneficiarii condiţiilor materiale respective sînt studenţii.

„Comitetele de cămin şi de cantină nu au cuvînt hotărîtor în nici una dintre problemele care îi interesează pe studenţi în acest domeniu. Ele sînt de fapt nişte organe fictive, formale, care nu au posibilitatea materială de a interveni practic pentru îmbunătăţirea muncii în aceste sectoare. În căminul de fete al I.M.F. Tg. Mureş directoarea educativă a impus din birou organizarea unor acţiuni fără sens, nerealiste, fără a consulta comitetul de cămin şi fără să ia în seamă opoziţia justificată a studentelor“, relatează **Viorica Suciu,** preşedinta Comitetului de cămin.

„La Suceava, ne spune studentul **Marin Ciobanu**, administratorul căminului a luat măsuri arbitrare fără a cere părerea comitetului de cămin, care, de altfel, nu luptă pentru a apăra interesele studenţilor. În cămin s-a creat o atmosferă de internat, s-au stabilit reguli draconice care pur şi simplu îi jignesc pe studenţii locatari. De ce nu poate interveni organizaţia U.T.C.? Pentru că administraţia opune ca argument de neînlăturat răspunderea sa materială“.

Un exemplu tipic de subordonare a unui organ ales de studenţi faţă de serviciile administrative, îl constituie comisia socială a Universităţii din Cluj. La criticile justificate aduse de revista noastră activităţii din cea mai mare cantină clujeană, am primit un răspuns lipsit de simţ autocritic, tendenţios chiar, din partea serviciului social al universităţii. Acest răspuns era semnat şi de şeful comisiei sociale, care a dovedit astfel că nu-şi merită mandatul de reprezentant al studenţilor, înţelegînd cu totul greşit modul în care trebuie să le apere interesele.

„Trebuie ca în fiecare din căminele şi cantinele noastre organele alese de studenţi să dispună de drepturi largi, nu să fie limitate la a ţine nişte tabele şi situaţii funcţionăreşti sau să fie socotite nişte organe consultative, fără posibilităţi de decizie în problemele vitale ale studenţilor. Ar fi un prim pas spre auto-administrarea căminelor şi cantinelor de către studenţii înşişi“ spune **Andraş Petru,** student la Facultatea de fizică din Timişoara. „Aş adăuga pe lîngă cercetarea ştiinţifică sau munca patriotică şi problema practicii în producţie. E necesar ca un reprezentant al organizaţiilor studenţeşti să participe „de facto“ la încheierea contractului de practică, pentru a putea evita cazurile de tratare minoră a problemelor de practică de către conducerile unor întreprinderi“ este de părere **Iosif Sandu** de la Institutul politehnic Braşov.

Studenta **Ana-Maria Mănăilă,** de la Institutul de construcţii din Bucureşti consideră că ar fi extrem de utilă colaborarea studenţilor la rezolvarea problemelor ridicate de procesul de învăţămînt şi în alte forme decît prin intermediul organizaţiilor U.T.C. şi al decanatelor.

„Ar trebui să fie organizate consfătuiri periodice ale catedrelor de specialitate cu studenţii, consfătuiri care să trateze pe larg aspectele concrete ale predării şi seminarizării unor materii, problemele cercetării ştiinţifice, sugestiile şi propunerile studenţilor“ spunea ea.

Studentul **Ion Ştefănescu,** de la Institutul de construcţii din Bucureşti, ne-a amintit de un alt caz, popularizat la timpul său în paginile revistei noastre, caz în care, de asemenea, organizaţia U.T.C. a unui an de studii de la Facultatea de construcţii civile a manifestat hotărîre şi iniţiativă în corectarea unor deficienţe ale procesului de învăţămînt, iar decanatul şi catedrele interesate au dovedit solicitudine şi receptivitate faţă de cererile justificate ale studenţilor.

Ideea care trebuie reţinută în primul rînd din această parte a discuţiei este că organizaţiile studenţeşti trebuie să participe activ, să colaboreze intens cu organele administrative **în absolut toate domeniile vieţii universitare,** începînd cu cel profesional şi sfîrşind cu cel cultural-sportiv.

VALOAREA SIMBOLICĂ ŞI DE FAPT A MANDATULUI STUDENŢILOR

Legea nouă a învăţămîntului consfinţeşte dreptul organizaţiilor studenţeşti de a participa direct la conducerea şi perfecţionarea procesului de învăţămînt. În consiliile de conducere ale facultăţilor precum şi în senatele universităţilor şi ale altor mari institute de învăţămînt superior vor fi incluşi reprezentanţii organizaţiilor studenţeşti aleşi în adunarea generală a studenţilor. Această participare a existat, într-un fel, şi pînă acum, dar reprezentanţii studenţilor, care puteau lua parte la dezbateri în mod consultativ, nu aveau drepturi egale cu ceilalţi membri ai forurilor amintite.

De data aceasta, reprezentanţii organizaţiilor studenţeşti în consiliile facultăţilor şi în senate vor avea dreptul de vot deliberativ precum şi toate celelalte drepturi legate de prezenţa lor în aceste instituţii. În asemenea condiţii mandatul primit de ei din partea studenţilor îi obligă să depună toate eforturile, toată străduinţa necesară reprezentării reale a intereselor studenţimii.

Doru Ţagănea, student la Academia de studii economice, ne-a vorbit cu entuziasm despre spiritul democratic al acestei măsuri, dovadă elocventă a accelerării procesului de perfecţionare a învăţămîntului superior.

„Dar, a adăugat el, acela care nu corespunde mandatului încredinţat de colegii lui, care nu reprezintă în mod corespunzător interesele organizaţiei ce l-a ales, trebuie să poată fi în orice moment revocat de aceasta“.

Marian Chioseaua, de la Conservatorul din Bucureşti, crede că:

„Trebuie să se ţină seamă că reprezentanţii în aceste organisme reprezintă mii de studenţi. De aceea, e firesc ca lor să li se acorde posibilitatea de a-şi consulta colegii în cazurile cînd sînt luate măsuri care privesc direct masa de studenţi, votul lor căpătînd astfel un caracter cu adevărat simbolic“ spune el.

Subscriem la această opinie care concordă cu spiritul larg, democratic de care este străbătută legea învăţămîntului.

PE SCURT

În contextul măsurilor generale privind perfecţionarea şi democratizarea învăţămîntului, rolul organizaţiilor U.T.C. şi asociaţiilor studenţeşti trebuie să crească neîncetat în scopul atragerii masei de studenţi la rezolvarea tuturor problemelor care privesc propria lor pregătire.

Rectoratele, decanatele şi corpul profesoral trebuie să vină în întîmpinarea acestei cerinţe stimulînd prin toate mijloacele iniţiativele studenţeşti, participarea studenţilor la procesul de îmbunătăţire a învăţămîntului superior. Pe de altă parte, studenţii trebuie să-şi exercite cu toată hotărîrea drepturile care le-au fost acordate prin noua lege a învăţămîntului, să manifeste personalitate şi perseverenţă în rezolvarea optimă a problemelor ridicate de perfecţionarea procesului de învăţămînt. Pentru că această cerinţă indispensabilă progresului continuu al învăţămîntului nostru trebuie să fie asigurată prin colaborarea activă a organizaţiilor studenţeşti cu organele administrative din instituţiile de învăţămînt superior.

Ovidiu PĂUN

EXAMENE ÎN AMFITEATRUL PATRIEI

Aşadar, să recapitulăm : 1967, primul meu an de producţie, primul meu an de singurătate, începe „reconstituirea" propriei sale profesii Maria Tabără, de la şcoala generală din Săgeata — judeţul Buzău, într-un amurg de toamnă cu multe frunze îngălbenite, cu iz de poame în aer şi cu multe nostalgii...

E ceasul în care, mai mult ca oricînd, fiecare ascultă glasul abia auzit al amintirilor. Cine spune că numai profesorii de română sînt visători ? Cine spune că romantismul e numai un atribut al adolescenţei ? Există, înainte de toate, desigur, teama aceea, nelămurită, de necunoscut, a absolventului. Pentru o fată teama aceasta se conjugă uneori cu...singurătatea. Larma amfiteatrelor, murmurul coridoarelor şi întîlnirile, zecile de întîlniri cotidiene cu colegii sînt înlocuite dintr-odată cu liniştea, nefireasca linişte care începe să te apese. Bulevardele sînt înlocuite de uliţele satului, glumele şi „poantele" din pauzele seminariilor şi cursurilor de sobrietatea şi răspunderea orelor pe care trebuie să le ţii, la clase, tu singură.

— E greu să poţi explica o stare psihologică asemănătoare aceleia pe care am încercat-o în primele zile ale sosirii mele aici, reia tînăra profesoară. Din atmosfera studenţească de odinioară ce mai rămîne ? Răspunderea şi, în mod sigur, teama. E un fel de aventură în necunoscut. Primul gînd a fost ca, într-un an-doi, să mă închid în casă, să citesc tot timpul pînă la nebunie şi apoi să plec undeva. În a doua săptămînă am renunţat la ideile „negre" de la început. Mi-am zis că rămîne de văzut ce se va mai întîmpla şi cînd va trebui să plec. În a treia săptămînă am ajuns la concluzia că am nişte elevi minunaţi, în a patra că este chiar pasionant să cunoşti viaţa satului şi să te laşi antrenat în ea...

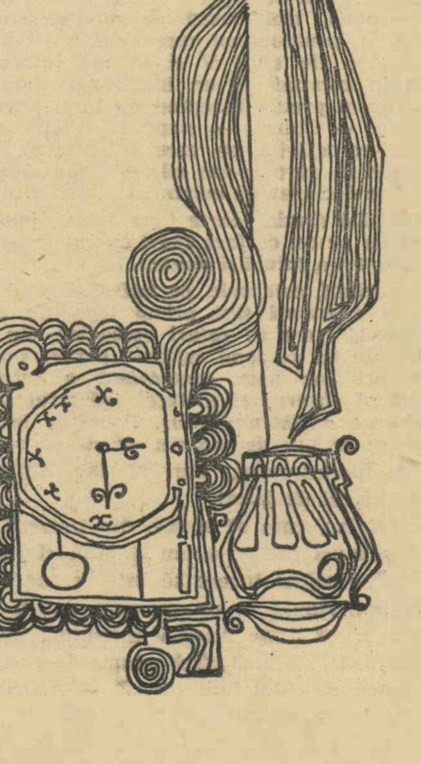
„SINGURĂTATEA" PROFESOAREI DE ROMÂNĂ...

...Şi amănuntele „de ordin biografic mai mult", cum le numeşte interlocutoarea mea, continuă. E vorba în ele de o simplă, dar totuşi destul de complicată evoluţie în gînduri şi în sentimente a unei profesoare de română, venită singură într-un sat de cîmp, venită de la început cu părerea că anii ei de profesorat la ţară sînt mai degrabă un fel de „ispăşire a unei pedepse" decît o datorie şi un fapt normal. De atunci nu a trecut decît un an. Care sînt gîndurile ? Care e starea psihologică a profesoarei Maria Tabără azi ? Parcă ghicindu-mi nedumerirea, tînăra profesoară îmi răspunde tot prin întrebări :

— Cine spune că un profesor tînăr este condamnat la singurătate şi plafonare în mediul rural ? Aşa gîndeam şi eu în facultate, dar viaţa îţi aşază întotdeauna în faţă neprevăzutul, surpriza. Oare viaţa culturală şi spirituală a satului nu este un mediu în care te poţi simţi excelent ? Nu vreau să fac teoria plecării la ţară a absolvenţilor, dar, sincer vorbind, experienţa personală mi-a folosit şi m-a convins de multe lucruri. În activitatea culturală (de ce n-aş spune-o) m-am lăsat antrenată pentru a scăpa de singurătatea de la început, dar mai apoi ea a început să mă pasioneze. Cît de mare a devenit această pasiune o pot spune colegii mei. Eu ceea ce pot afirma cu destulă certitudine la ora actuală e faptul că oamenii au foarte multă încredere în tine ca om şi ca profesor.

Profesoara e o pasionată a meseriei sale. Şi totuşi... Şi totuşi din felul în care-mi vorbise, poate puţin afectat sau poate prea „ideal" despre prototipul profesorului de ţară, aşa cum mi-l imaginam, sau aşa cum îl întîlnisem, aiurea, în paginile unui roman, trebuie să recunosc că aveam unele îndoieli şi reţineri. „Cît de mare a devenit această pasiune o pot spune colegii mei..." — îmi spusese. Şi atunci am vorbit cu colegi ai profesoarei Tabără Maria. Am aflat atunci şi de serile pe care absolventa din 1967 a Facultăţii de filologie din Bucureşti şi le petrecea la căminul cultural ca instructoare a formaţiei de teatru pe care a înfiinţat-o singură în urmă cu cîteva luni, de cercul de „prieteni ai filmului" pe care l-a iniţiat tot ea, de cercul literar sătesc de la şedinţele căruia nu lipseşte niciodată, de cele cîteva serbări şcolare foarte reuşite pe care le-a pregătit, de simpozioanele literare şi ştiinţifice pe care le realizează periodic la biblioteca sătească şi de cei aproape opt sute de săteni de toate vîrstele care participă la ele, de ţăranii care o consideră o „fată a lor" şi care o consultă în diferite problemele, de „convieţuirea organică dintre ea şi sat" — cum ne vorbea unul din cei mai bătrîni profesori ai şcolii.

Şi, tîrziu, reamintindu-mi confidenţele profesoarei de română şi cuvintele colegilor ei, m-am gîndit la distanţa extraordinară străbătută de Maria Tabără între cele două stări psihologice, la un an distanţă una de cealaltă. Şi atunci m-am convins că nu-mi voi ierta niciodată faptul că m-am îndoit, chiar şi o clipă, de cele mărturisite.

Medicul, interlocutorul meu, Gheorghe Andronescu îmi explică, aproape scuzîndu-se (scuze pentru care nu găsesc nici un motiv) cum a decurs prima lui consultaţie.

— Nici nu-mi lăsasem bine geamantanul din mînă, după ce coborîsem din I.R.T.A., pentru a mă orienta asupra locului că a şi venit cineva să mă cheme la o naştere. La dispensar, în sat, nu era nici moaşă, nici oficiant sanitar, ci doar o îngrijitoare. Am luat-o cu mine şi ne-am dus la pacientă acasă... Astăzi, copilul care s-a născut atunci, are doi ani.

O clipă medicul se opreşte. Vreau să cred sau să-mi închipui că în clipa asta se gîndeşte cu nostalgie la una din amintiri, că este un visător dar, vorba lui repede, firul gîndului regăsit se leagă la loc :

— Într-o noapte, în ianuarie, cînd vîntoasele răscoleau nămeţii de zăpadă şi cînd urletul lupilor te înspăimînta, am auzit bătăi în poartă. O femeie fusese adusă tocmai de la Poeniţe, unul din cele mai îndepărtate sate ale circumscripţiei. Era vorba de o sarcină gemelară şi femeia pierduse sînge... După o luptă dramatică, de 5 ore, femeia şi copiii se aflau în afara oricărui pericol. Azi vin să mă vadă din cînd în cînd.

...Cazuri şi cazuri. Unele sînt mai deosebite (şi atunci din rezolvarea lor îţi faci un fel de pietre de încercare), altele mai puţin. (Şi aici, interlocutorul face o pauză răsfoind în continuare dosarul de „intrări" şi „ieşiri" pentru a căuta parcă ceva)... Prin martie am avut un caz interesant şi dificil de pneumonie şi infarct de miocard, la un bătrîn. Folosind un termen anti-medical aş spune că a fost o minune că a scăpat. Ieri l-am întîlnit pe munte cînd mergeam la Poienile Siriu. Pare mai sănătos decît înainte, umblă, munceşte...

Pauză ! Aştept următoarele cuvinte, poate istorii,

NOPŢILE DOCTORULUI ANDRONESCU

poate gînduri, poate amintiri ale medicului. Închide dosarul, se ridică şi, privind prin încăpere (undeva un dulap plin de retorte, eprubete, sticle şi tot felul de alte obiecte şi vase din sticlă şi ebonită îţi atrage de la prima ochire atenţia) cu o mîndrie legitimă pe care, oricît ar vrea, nu şi-o poate ascunde, îmi mărturiseşte :

— Acesta e universul meu. Camera în care ne aflăm îmi serveşte ca laborator, dincolo e casa de naşteri, pe uşa aceea se intră în policlinică...

— Dar laboratorul ? Pare foarte bine dotat. Cine face cercetări în el ?

— Eu. De fapt e singura mea „creaţie" ca să spun aşa „materializată". Laboratorul are o istorie destul de lungă : o eprubetă adusă dintr-un loc, un recipient din altul. Şi aşa, într-una din zile, laboratorul a fost gata.

— Dar de ce era nevoie de el ? Doar la cincizeci de kilometri de aici e Buzăul, reşedinţa judeţului, şi sînt laboratoare acolo...

— Oamenilor, cînd e vorba de tratamente medicale, nu le place să fie purtaţi pe drumuri. Ei vor răspunsuri rapide şi, în măsura în care tu ca medic poţi să le dai aceste răspunsuri, nu văd de ce n-ai face-o...

— Bine, dar problemele materiale...

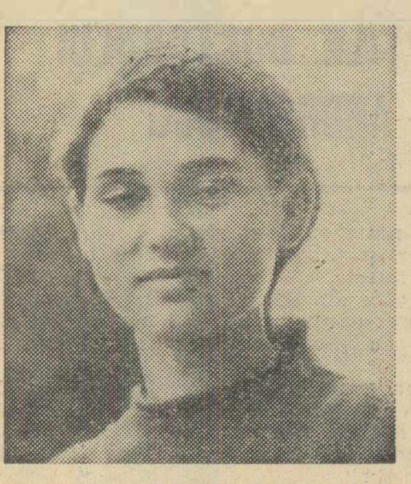
— Pasiunile nu cunosc piedici. Poate că acesta e singurul laborator al unui medic de ţară din tot judeţul. Într-un fel am rezolvat două probleme deodată : promptitudinea şi eficienţa — pentru pacienţi şi cercetarea la locul de muncă — pentru mine. E drept că e o cercetare la scară redusă şi cu mijloace mai modeste, dar...

Reconstitui în fugă „istoria" medicului Gheorghe Andronescu : în 1966 a absolvit facultatea în Bucureşti şi a fost repartizat la Chiojdu în judeţul Buzău — 8 sate în circumscripţia medicală pe care o lua în primire. Nu cunoştea pe nimeni. Dispensar cu cîteva paturi şi atît. 1968 : Dispensarul are astăzi un laborator, o policlinică şi o casă de naşteri. În cele opt sate nu există om care să nu-l cunoască pe medicul Andronescu. Cei care n-au fost bolnavi niciodată vin să-l consulte în probleme de viaţă, de societate, de cultură. Dispensarul (în incinta căruia medicul îşi are acum locuinţa pentru a putea fi găsit la orice oră din zi şi din noapte) este o bună gazdă pentru toţi. La fel, fiecare casă din sat pentru medicul Gheorghe Andronescu. Dincolo de profesiune, între medic şi sat, s-a creat un fel de comuniune sufletească rar întîlnită. Un caz unic ? O replică modernă la jurnalul medicului de plasă George Ulieru ? Poate nimic din toate acestea. O meserie din care un om şi-a făcut mai mult decît o pasiune a lui ; şi-a făcut de fapt un cod şi un crez de muncă şi viaţă.

Florentin POPESCU

GÎNDURI ÎN AVANPREMIERĂ

„Vă propun o discuție despre anul care vine. Un fel de premieră absolută a piesei încă nescrise. Îmi închipui că socotiți timpul, ca și mine, doar între 1 octombrie și 31 iulie, vacanța fiind spațiul nimănui, ceea ce prisosește în anul care tocmai a trecut sau ceva încă neclar din anul care se apropie. Am primit începutul fiecărui an, dar mai ales al celui universitar, ca ultimă șansă a ambiției mele capricioase, ca pe un moment al adevărului. Și, la sfîrșitul anului, am recapitulat ce a fost cîștig veritabil și ce pierdere, deosebind ce m-a împiedicat, dinăuntru sau dinafară. Prin urmare, ce-ar putea fi acest an pentru dumneata, colega, cum crezi c-ar fi piesa ?

— Totuși, un an e un timp prea scurt, se prea poate să fie atît de scurt încît să nu însemne nimic !

— Totuși, un an e un timp fără cusur, un an de facultate bine trăit poate îndulci mîhnirea altor ani trecuți îndoielnic.

Prin iulie ne vom reîntîlni ca să privim în urmă. Va fi al doilea act al spectacolului."

ACTUL I : Promisiunile. Începe în tabără, la Pîrîul Rece, sub un soare neserios și între două ploi mici abia începute după alte două mai mari.

PERSONAJELE (în ordinea întîmplării și a fotografiilor).

— Mirela Petru, 19 ani, anul II Filologie, Universitatea București.

— Viorel Nicolescu, 19 ani, anul II Agronomie, București.

— Mircea Jeflea, 24 ani, V Mecanică, Institutul politehnic-Galați.

— Mariana Ceară, 20 ani, II, Academia de științe economice-București.

— Ioana Stănescu, 21 ani, IV, Chimie industrială, București.

— Mihai Ungur, 21 ani, IV, Mecanică, Institutul politehnic-Cluj.

MIRELA (șatenă, drăguță cu discreție, tăcută sau dimpotrivă, după cum o obligă rolul, sveltă, mișcare în scenă bine judecată, în planul doi pentru spectatorul neatent, de fapt atingînd permanent planul întîi. De obicei poartă ochelari, dar pozează fără, pentru ziariști).

— Parafrazînd cele zece porunci, propun alte zece, nu neapărat numai pentru mine. Iată-le (spuse pe nerăsuflate, replică numită în spectacolele de operă „marea arie din actul I") : Să faci facultatea vizînd mereu munca de cercetare — deși e posibil să nu reușești să te hotărăști de la început pentru lingvistică matematică și să ai tăria să continui, deși la cerc sînt înscriși doar doi studenți și cursul însuși trebuie abia inventat, să înveți pe rupte spaniola, din fierbinte dragoste pentru Federico Garcia Lorca, să aștepți cu mare nerăbdare cursul de lingvistică romanică din anul IV, să vezi toate spectacolele bune ale stagiunii de teatru și operă, să-ți dai seama că nu prea știi franceză și s-o iei de la capăt, să faci în fiecare zi condiție fizică, să faci toată vara alpinism, să ai totuși o neliniștitoare îndoială, aceea de a nu ști dacă nu cumva trebuia să continui să desenezi și să fii pictor, să citești multă poezie și mai ales pe nordici, să faci tot ce-ți stă în puteri ca să-ți înfrîngi timiditatea, să dorești să te afirmi în meseria ta și să ai convingerea că acesta e adevăratul sens al ideii de modestie. Cele zece porunci sînt... douăsprezece, și ar putea fi și mai multe. Iar pe cea din urmă s-o ții bine minte : să nu joci niciodată pentru aplauzele sălii.

VIOREL (hotărît lucru, el nu este eroul care să dea replica strălucitoare, memorabilă. E destul de înalt, deși nu poți spune că e ceea ce se înțelege de obicei prin acest cuvînt. Poate fi caracterizat în cîteva fraze și cu oarecare ușurință dar, recitind frazele, observi că structura reală a personajului e oarecum alta, dacă nu întrutotul alta. Despre oamenii de felul lui se spune că dau impresia că nu prea știu ce să facă cu mîinile. Are ochii verzi, prietenoși, privirea într-o politicoasă așteptare și, deși nu rostește niciodată ultimul cuvînt, îl gîndește. Faptul că termină anul cu 9,40 s-ar putea să nu însemne mare lucru, dar probabil că spune suficient dacă adăugăm că i se pare foarte firesc, chiar de așteptat, să ia 10 în acest an. Și așa mai departe).

— Nu-mi doresc prea multe în anul II. Evenimentele din ultimul timp m-au făcut să vreau cu tot dinadinsul, mai mult decît în anul trecut, să intru în partid. O să încerc să cunosc bine Bucureștiul, desigur nu din motive turistice. Marele oraș m-a inhibat mult, încît am descoperit cu greutate cîteva cinematografe, două, trei străzi principale și cam atît. În principal, pentru anul care vine, îmi doresc să treacă repede, să fie anul V și să mă întorc agronom la mine în comună. E un ideal. Apoi am să încep să vreau ceva precis, începînd cu înscrierea la o a doua facultate — Chimie —, pentru desăvîrșirea meseriei și pentru cercetările pe care intenționez să le fac în regiunea în care m-am născut. Am să am, sper, mai multe de declarat, de mărturisit, la sfîrșitul anului.

MIRCEA (înalt, foarte bine legat, bănuiești în persoana lui pe cel ce face sport cu convingerea echilibrului între trup, inimă și minte.

Reprezintă, categoric, pe toți acei pentru care echilibrul și adevărul sînt prima lege. Ca erou de film, bunăoară, apare în roluri episodice. Un bărbat înalt, masiv, un fel de fond reflexiv pentru povestea principală, privirea ușor contrariată a celui obligat de natură să observe și să înțeleagă totul pînă la miezul de durere al întîmplărilor. Povestea propriu-zisă, fie de dragoste sau de moarte, se șterge repede din memoria spectatorului, dar rămîne definitiv privirea personajului de fond).

— Trăiesc, cum se spune, din prezent. Am, bineînțeles, planuri pentru acum și planuri pentru mai tîrziu. În principal încerc să înțeleg exact ce lucru are mare importanță la un moment dat și care e rostul meu în acest timp. Anul V înseamnă înainte de toate proiectul de diplomă „Tehnologia de execuție a corpului distribuitorului hidraulic..." — și urmează în continuare la ce servește acest distribuitor și alte detalii tehnice. Voi fi inginer. „Inginer" de la „ingenium", cuvînt care desemnează pe cel care creează. Acesta fiind sensul adevărat al cuvîntului, voi face cercetare. Deși nu neg rostul întîmplării, al neprevăzutului, cred, totuși, că voi fi un *inginer creator* și nu *inginer-supraveghetor*, funcție pe care mulți din absolvenți o acceptă cu o resemnare vecină cu nonsensul. N-aș putea spune cu precizie ce am să mai fac în acest an, dar pot spune ce voi face la anul : mă înscriu la o a doua facultate : Matematică. Inginer-proiectant sau cercetător fără o solidă știință matematică nu există ! Și, orice s-ar zice, facultatea noastră nu o dă. În timpul liber, dacă mai poate fi vorba de așa ceva în perioada proiectului de diplomă, voi face ceea ce fac alpiniștii cînd sînt la jumătatea drumului și se simt sfîrșiți : fac o pauză mai mică, sau mai mare, și-i dau drumul înainte deoarece înapoi nu se mai poate. Și, pentrucă am ajuns aici, aș vrea să repet încă odată soluția veche pentru zilele de mare necaz intelectual, atît de multe în secolul nostru... existențialist : să-ți propui ceva, ceva suficient de greu pentru o lungă perioadă din viața ta. Să începi să lucrezi cu fanatism la acest ceva și să ajungi destul de departe cu lucrul, astfel încît ideea de a te opri, sau oricare altă idee foarte asemănătoare îndoielii, să-ți pară o enormitate.

MARIANA (tipul subretă, teribil de drăguță, cu nasul cîrn, gropițe în obraz ș.a.m.d., pe lîngă care pălește frumusețea de ceară a eroinei principale. E personajul favorit al studenților de la balcon. Cum se poate observa, spectacolul pe care vi-l propunem e fără personaje principale. O șansă în plus pentru cele secundare de a prelua două și trei roluri. Al doilea rol al Marianei e acela de fată teribil de sfioasă, rol de asemenea pe placul biletelor cu reducere. Drama e evidentă : sfioșenia e molipsitoare și Mariana, o fată grozav de drăguță, se plictisește destul de des, speriată puțin și de orașul necunoscut și așteaptă, înainte de sfîrșitul actului întîi, dezlegarea paradoxalei situații).

— Pînă acum, timpul meu a fost gîndit și hotărît mereu de altcineva. Chiar primul an de facultate a trecut întîmplător, mai bine zis am acceptat programul ca atare și întîmplarea. În acest an vreau să-mi judec singură timpul. Eu și colegele mele păream eleve abia scăpate din albastrul protector al uniformelor. Curios, uniforma mi-a dat curaj ori de cîte ori am avut nevoie de el. Aș vrea să învăț să semăn mai mult cu o studentă, înțelegînd prin asta evidența unei anume autodeterminări în toate. Verificarea o fac singură : dacă am să văd cel puțin două spectacole pe săptămînă, or am să ies în două seri din cămin, în alte locuri decît la bibliotecă, înseamnă că am reușit. Îmi mai doresc și *altceva*, pe care-l voi mărturisi însă la vară.

IOANA (tipul preferat de pictori cînd vor să închipuie alegoric hotărîrea, caracterul franc și ambițios. Ca în foițele-oracol scoase de Coco, se poate spune despre ea : „Va reuși cu siguranță în viață, i se vor îndeplini toate dorințele". Cît despre cum arată, e suficient să amintim că, la intrarea în scenă, jumătate din sală — bănuim care jumătate — exclamă : O-ho-ho !).

— Anul care începe are pentru mine, în principal, două motive de interes : o lucrare de cerc foarte grea, a cărei temă e un omagiu adus profesorului meu, conferențiar Petre Baltă, și uneia din cărțile sale. Un om la care îmi place să mă gîndesc ori de cîte ori îmi pun problema idealului în profesiune. Al doilea motiv : mă căsătoresc. Viitorul meu soț e inginer petrolist. Pînă acuma am făcut competiție cu el la învățătură. Cum îmi impune în toate privințele, vreau să păstrez gustul competiției și în meserie.

În tabără am prins o discuție despre spiritul ostil păstrat ani de-a rîndul într-o grupă cu multe fete. Am descoperit că, ceea ce îmi părea firesc — excepționala camaraderie din grupa mea — nu e tocmai ceva de la sine înțeles. Aștept cu nerăbdare reîntîlnirea cu ai mei. Spiritul grupei îmi întărește convingerea că trăiesc cum se cuvine. Al treilea lucru pe care mi-l propun rezultă din ce am spus mai înainte : să-mi păstrez această convingere.

MIHAI (eternul nemulțumit, sub masca înșelătoare a colegului pe care-l cunoști din prima clipă. Pentru că vorbește rar și cu grijă pentru cuvinte — fraze impușcate, cu greutatea aforistică — nu poți ști, de fapt, cum gîndește despre sine. Iată, pentru completarea portretului, unul din „complexele" lui, care adaugă privirii cu febră sentimentul de așteptare greu reținută : „Am învățat în manualul de psihologie din liceu trăsăturile general-umane, pe vîrste și tipuri. Mă întreb, ori de cîte ori ajung în situația să-mi observ reacțiile și posibilitățile, dacă sînt mai devreme sau întîrziat în aceste trăsături. De aici un autocontrol neliniștitor").

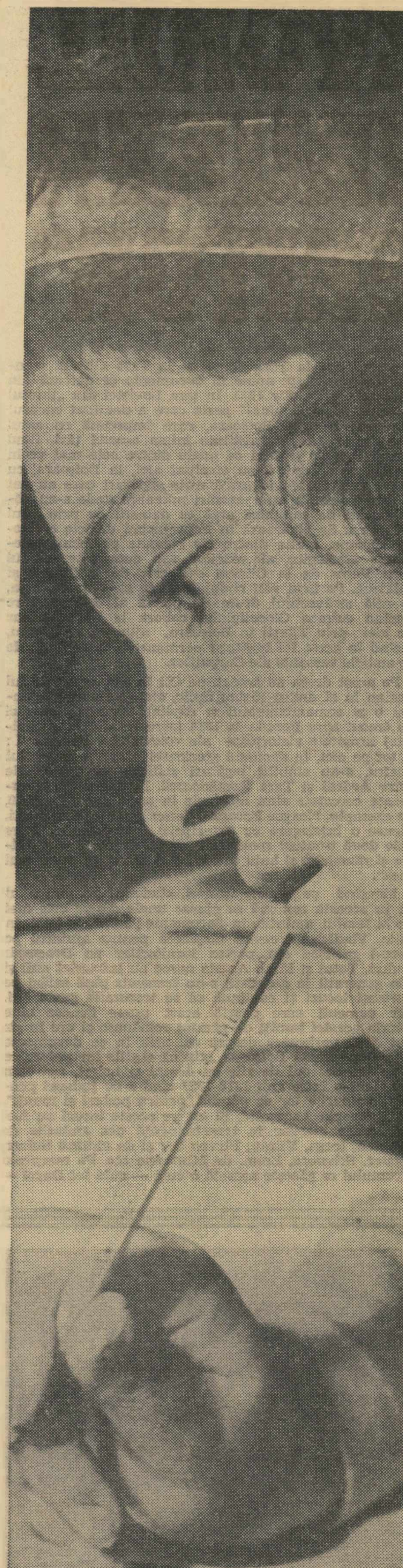
— Nu „ce-mi propun" pentru acest an, ci „cum aș vrea să fie anul". Sau mai bine „ce nu doresc". Nu doresc să pierd simpatia și încrederea prietenei mele. N-aș vrea o cameră de cămin fără prieteni. Nu vreau să fiu niciodată singur. Nu vreau să ezit o dată ce iau o hotărîre. Cît privește facultatea, n-aș vrea să mai fim tratați cu neîncredere. O dată cu o schimbare de optică, sper ca profesorii noștri să ne dea posibilitatea să intrăm în laborator 6—7 ore pe zi și nu de 6—7 ori pe săptămînă cîte o oră. Practica de producție să fie o practică de prestigiu. Iar facultatea să urmărească ideea ingineriei de concepție. Nu cred în inginerul tehnolog. În scurtă vreme el cade la nivelul unui tehnician și se înțelege că, pentru asta, nu e nevoie de 5 ani de facultate. Aș mai vrea ca programa din acest an să renunțe la materiile complementare care, cel puțin în anii IV și V, pot fi făcute scurt și cu folos, în bibliotecă.

★

Aici am putea nota „Sfîrșitul actului I". De fapt cortina abia acum se ridică. În cealaltă jumătate a piesei situațiile se pot încurca sau limpezi în funcție de voința eroilor, sau independent de ea. Vom încerca la sfîrșitul anului o reîntîlnire cu cei șase, privind înapoi, senin sau cu mînie.

Tudor OCTAVIAN

TINEREȚE LA... OPTATIV

— DOUĂ EȘECURI IDENTICE
— UN PAS PENTRU... MÎINE

Augustin Roșca și Marius Băiescu : două nume, două firi diferite, două destine. Primul are ceva din suplețea visătorilor, al doilea din robustețea sportivilor. Îi apropie însă două lucruri : sînt colegi în anul II la Facultatea de medicină din Cluj și au trăit două experiențe identice pe care le numesc „eșec" — două examene pierdute la... anatomie.

Cîștigul e lesne de dedus : reversul pierderii. Și nu e de mirare că întrebați fiind „ce vă doriți în noul an universitar" — interlocutorii noștri au răspuns ca niște școlari cuminți : Să fim integraliști ! Cum vor realiza acest gînd ? Roșca a ținut să sublinieze : Printr-o acumulare rațională a materiilor, într-un ritm continuu și (transcriem identic) printr-o „îngropare totală" în bibliografie, iar Băiescu — „prin studiul în perspectivă". Alte vise pe care și le vor împlinite ? Să învețe împreună engleza, pentru că „după informații sigure putem găsi cursuri și publicații dintre cele mai docte în specialitatea noastră" ; să-și facă o solidă cultură generală întrucît „numai așa un medic poate face legătura dintre fenomene și esența lor" ; să se înscrie la cercul de fiziologie, să se exerseze în munca de laborator și în plus : să evadeze săptămînal din sala de disecții... la teatru, dar cu o singură condiție : numai la spectacole de calitate !

— NU SE POATE TEATRU FĂRĂ MINE !
— CONVENȚIONALISMUL ȘI CULISELE SĂ DISPARĂ TOTAL !
— SÎNT STUDENTĂ !

Pe GRIGORE POPA, student în anul IV Regie, I.A.T.C., nu e greu să-l observi, să-l cunoști, să stai cu el la o vorbă. Principalul e să reușești să-l smulgi dintr-un grup de prieteni, cu care pune la cale un nou program cultural pentru o seară, sau de la comandament, unde anunță grav la microfon că „acei tovarăși care vor depăși geamandura vor fi expediați din Costinești", sau la bar, unde iarăși în grup, bea cafele ca în Bagdadul lui Harun al Rașid și să se certe pentru un teatru în care culisele și convenționalismul să dispară total.

— Și de ce să dispară la urma urmelor ? — l-am întrebat deunăzi.

— Pentru că, personal, nu mă interesează timpul și spațiul limitat al desfășurării, ci ideile, care trebuie să ardă în fiecare dintre personajele mele.

— E visul dumneavoastră la început de an universitar ? îl șicanez.

— Dacă vreți, da ! De trei ani mă zbat să pun în scenă „Gustul mierii" de Shelagh Dellaney.

— Și de ce n-ați făcut-o ?

— Pentru că o fac acum, la început de an universitar, subliniază el puțin iritat. Mi-am găsit oamenii cei mai potriviți pentru a prezenta și a se reprezenta în eroii piesei. Îi văd mișcîndu-se, acționînd, trăind.

Și pentru că mă suspectează de neîncredere continuă :

— Da, fiți fără teamă, pînă la sfîrșitul anului vă invit la spectacol, cu toată redacția. Și tot în această stagiune o să vă ofer bilete de favoare la încă două spectacole pe care le montez la Teatrul din Pod (of, de-am avea un teatru al nostru studențesc, o clădire impunătoare pe care să scrie cu litere de-o șchioapă „Teatru de stat studențesc" !!!), unul fiind „Bocet la hoți de cai", scrisă special pentru colectivul nostru de M. Moldovan și care mă mobilizează în mod deosebit pentru ineditul ei. Așa dar, pe curînd la „Gustul mierii", și „Bocet la hoți de cai", a treia piesă fiind... surpriză. Și poate atunci o să reușesc să vă conving că nu se poate teatru fără mine, lucru pe care mi-l spun zilnic, cochetează el cu o falsă modestie.

— Și ce altceva nu se mai poate ?

— De pildă, regizor fiind, să nu știi italiana și engleza, cu atît mai mult cu cît cel mai mare număr de piese sînt redactate în aceste limbi. Și e un gînd pe care îl voi pune în pratică imediat cum încep cursurile.

— Tot „imediat", ce ați mai dori să puneți în practică ?

— Un studiu aprofundat al dramaturgiei occidentale pornind de la cursul început anul trecut sub îndrumarea maestrului Ion Olteanu (și ale cărui prelegeri teoretice le-aș dori ilustrate practic cu pliante, fotografii și eventual... excursii anuale de studii în străinătate). Apoi, să reîncep pescuitul și iarăși să-mi umplu memoria de fiecare lucrare pe care o am de pus în scenă, pentru că, vorba lui Arlechino, „cine a rupt pe scenă o pereche de botine, n-o părăsește pînă nu-și face statuie" și...

E întrerupt de o fată tînără, frumoasă ca o Marie de Da Messina, care îl întîmpină cu un „Ce mai faci Griguță" și pe care, nici mai mult nici mai puțin, interlocutorul nostru ne-o prezintă drept candidată la... favorurile Thaliei.

O cheamă GIANINA POPA (nu, nu e nici un fel de rudă cu primul Popa !) și anul acesta a avut bucuria să pășească în primul an la actorie, după emoțiile produse de cele 8 locuri pentru 200 de candidați, după insomniile care se datorează nu numai studiilor ci și celor doi copii (o fetiță de 3 ani și un băiețel de cîteva luni), după zile lungi de canto — a doua mare pasiune a ei.

— De bună seamă că așteptați cu emoție prima zi de studenție. Ce vă propuneți în acest an, atît de nou pentru dumneavoastră ?

— În primul rînd să-mi cunosc colegii. De ei, de atmosfera care se creează în grupă, vor depinde în parte și succesele mele. Apoi, să-mi gîndesc repertoriul, să-mi verific posibilitățile în așa fel încît să mă conving de la bun început de genul dramatic spre care trebuie să înclin. Și încă ceva : să-mi cresc copiii mari (dacă i-ați vedea cît sînt de frumoși !), mari de tot și să nu mi-i fac de rîs cu... amînări de examene, restanțe și mai ales cu ceea ce se cheamă... cabotinaj.

Ce i-am putea dori Gianinei, proaspătă studentă (un amănunt : are 22 de ani), decît să-și realizeze visurile întrutotul ? !

— IDOLII MEI NU AU CUSURURI
— NU MI-AM GREȘIT CARIERA

Deschiderea noului an universitar, pentru PETRE BARDAȘU, student în anul III la Facultatea de arte plastice din Timișoara, înseamnă trei lucruri. Mai întîi, fuga din plictisul acestei vacanțe exagerat de lungi, apoi pregătirea unei expoziții în care scene compoziționale cu miros de vacanțe proaspete, picturi în ulei și viziuni a la Breugel — idolul lui fără cusururi — să încînte privirile vizitatorului și, în sfîrșit, o pregătire temeinică în vederea examenului de stat care bate la ușă și pe care vrea să-l ia „fără nici un fel de lapsusuri".

Și pentru că Bardașu e nedespărțit de timișoreanul TIBERIU CIURCIU, din anul III, Facultatea de educație fizică, Institutul pedagogic, și pe care după cum mărturisește „l-a ferit sfîntul de corijențe" îl rugăm să ne spună, în aceeași idee, ce preocupări îl animă acum ?

— În primul rînd să anunț în cercul științific lucrarea la care am meditat în această vacanță, lucrare cu caracter medico-sportiv, și anume „Adaptarea individului la efort". Cred că o să intereseze. Și pentru că mi-am ales specialitatea — gimnastică — mă pregătesc pentru arbitrarea obiectivă a unor concursuri și, în sfîrșit, pentru examenul de stat cu care nu e de glumă...

Marta CUIBUȘ

Ultimii ani au readus în preocupările studenților expedițiile de vară ale brigăzilor complexe de studiere la sursă a folclorului și a etnografiei — brigăzi care continuă cele mai frumoase tradiții folcloristice și etnografice românești. Studenții din unele centre universitare, cum sînt cele din Iași, București, Cluj sau Timișoara, au obținut reale succese, rezultatele muncii lor fiind în dese rînduri publicate în presa de specialitate. Consecventă preocupărilor sale pentru popularizarea celor mai meritorii dintre brigăzile de folcloriști etnografi și sociologi, studenți, revista noastră își pune de astă dată spațiul la dispoziția brigăzilor evidențiate în lunile de vară.

„LA IZVORUL PURUREA REÎNTINERITOR"

Vacanță în universul folcloric

...Echipajul folcloriștilor bucureșteni, avînd în frunte pe prof. dr. docent Mihai Pop, a sosit plin de entuziasm la Boișoara. Am fost primiți cu bucurie și găzduiți imediat în casele boișorenilor. În urmă cu cîteva zile plouase bine și i-am găsit pe la porți plini de optimism, veseli, prietenoși. La școală, grație aportului conducerii la realizarea obiectivelor noastre, ne-am instalat comandamentul.

18 IULIE — PRIMA ZI A EXPEDIȚIEI !

Constituite încă din ajun echipele noastre au pornit pe ulițele comunei de la primele ore ale dimineții. Unele s-au îndreptat spre satul Găujani, altele au coborît prin livezile cu meri la Bumbuiești. Spre seară ne-am dat prima întîlnire. Cu carnețelele de însemnări în mînă fiecare comunica primele impresii : este un sat străvechi, are o istorie interesantă, mulți locuitori sînt păstori din tată în fiu, cunosc istoria locurilor și păstrează folclorul etc. Se completează lista informatorilor : Dumitru Popelcă, Sima B. Oniță, Nicolae S. Popa, Ioniță Pieloiu, Maria Anton, Maria Mandea, Achim Cenușă — sînt numai cîteva nume din lungile liste pe care fiecare dorea să le comunice. S-au stabilit în această seară și primele obiective ale cercetării : istoria locurilor, obiceiurile, datinile, folclorul păstoresc, întocmirea unor biografii. Am căzut de acord ca după fiecare zi de cercetare să discutăm rezultatele. Paralel cu cercetarea, seara, mica bibliotecă volantă cu literatură care se referea la aceste locuri, era „asaltată".

Și așa, cei 18 studenți bucureșteni au cunoscut o nouă ipostază a vacanței studențești. Cu atît mai mult cu cît pentru unii ca Anca Surcel, Silviu Angelescu, Șerban Anghelescu, Radu Popa, aceasta a fost prima vacanță studențească, iar pentru Florica Voicu, Irina Șafarica, Sorin Docea — ultima. Într-o seară, cînd ne-am permis mai mult răgaz se auzea într-un grup acordul melodiei : Studenție, studenție, ce frumoși sînt anii tăi !

ȚARA LOVIȘTEI NI SE DESTĂINUIE...

„Terra Loystha" sau una din micile Românii locale cum a numit marele istoric Nicolae Iorga această „țară" este atestată sub acest nume în anul 1233, într-un act semnat de principele Bela al IV-lea. În același an este consemnată Țara Severinului, care vine să se adauge la Țara Bîrsei și la Țara Oltului menționate sub aceste nume în documente ce datează din anul 1211, respectiv 1223. În țara Loviștei sau „ținutul cu mult pește și vînat" peste care a dominat cneazul Seneslav, se află Boișoara, care împreună cu satul Găujani și Titești constituie inima acestei țări, fiind considerate de istorici ca unele dintre cele mai vechi așezări românești. S-au efectuat aici, la Boișoara, cu cîteva zeci de ani în urmă niște săpături care au dat la iveală urmele unor așezări milenare unde s-au găsit bucăți de ceramică arsă ce datează de prin anul 2000 î.e.n. Se păstrează în împrejurimi urmele castrelor romane, multe dintre ele ridicate pe locurile cetăților strategice ale dacilor așa cum este castrul Pons Vetus de la Cîineni sau cele de la Titești și Sălătruc. Pe firul văii rîului Boia, ce străbate comuna, se află străvechiul drum de piatră al dacilor, care trecînd culmea Clocoticiului cobora la Perișani, iar de aici prin Titești în Boișoara, ajungea la Cîineni, făcînd în acest fel legătura permanentă între dacii de pe ambele versante ale Carpaților.

Pe acest drum au trecut, pe Olt în sus, armatele lui Traian în al doilea război dacic, aici și-a stabilit pentru o zi comandamentul și capitala Decebal, pe aici au trecut spre Posada la 1330 (care se află în vecinătate) armatele victorioase ale voievodului Basarab I ; și tot pe aici, în decursul glorioasei istorii a poporului nostru, s-au stabilit legături militare și comerciale între Ardeal și Țara Românească. Numeroasele documente cercetate stau mărturie în acest sens. La 1520, de exemplu, Neagoe Basarab, domn al Țării Românești, făcuse o înțelegere cu principele Ardealului ca între cele două ținuturi românești „să fie mare pace și frăție și răzmirițe și hoții sau prăzi și jăfuri să nu se mai facă".

Mergînd pe urmele istoriei, studenții au mai aflat că în această comună se găsesc unele dintre cele mai vechi familii, amintite în documente ; astfel, la 1 451, în iulie, Vladislav Voevod răsplătea pentru ajutorul pe care-l primise din partea locuitorilor pe Dragomir Ruhat, Tatul și Miul. Aceste nume au înfruntat anii și din generații în generații s-au transmis pînă astăzi pe aceleași locuri și continuă să se transmită peste ani. Iar oamenii care poartă acest nume cunosc bine istoria acestei bucăți de pămînt românesc și ore în șir pot să-ți vorbească despre ea. Știu în ce documente este consemnată Boișoara, știu că obștile lor puternice s-au judecat ani de zile cu domni și boieri, așa cum au făcut-o între anii 1818-1827 cînd s-au judecat pentru „trupurile lor de pămînt, pentru poduri și munți", în Episcopia Argeșului. Și tot pe aceste locuri au fost drumurile oierilor în transhumanță des amintite de Hașdeu, Iorga, Vîlsan, Pîrvan dar și de străinii Sulzer, Bauer, Schwarz, Emm. de Martonne etc. Pe marginea drumului se găsește așezată o culă — cula lui Duroi — cu legenda și istoria ei. Folosită de daci pentru apărare, de romani ca loc de depozitare a bogățiilor, iar de haiduci ca loc de refugiu stă și astăzi, spre mîhnirea noastră și a locuitorilor închisă, necercetată.

...Așadar, în jurnalele de vacanță, de fapt jurnalele de bord ale primului echipaj studențesc plecat să cerceteze aceste locuri au fost înscrise cu bucurie și mîndrie cîteva fragmente din istoria moșilor și strămoșilor noștri.

ASTĂZI AVEM SEMINAR !

Sîntem la jumătatea perioadei de deplasare. Magnetofoanele, aparatele de fotografiat și de proiecție au funcționat din plin. S-au cunoscut locurile, oamenii, s-au completat fișele informatorilor anchetați, s-a citit bibliografia folosită la anchetă. Profesorul Mihai Pop și celelalte cadre didactice, membri ai echipajului care urmăreau în fiecare seară roadele cercetării, sînt prezenți. Discuția este vie, antrenantă. Florica Voicu, Irina Șafarica și Sorin Docea, studenți în anul al V-lea, sînt sobri, atenți, notînd totul. Și-au exprimat dorința ca viitoarele lor lucrări de diplomă să trateze aspecte ale cercetării de la Boișoara. Se ascultă benzile, se fac comentarii cu privire la repertoriul informatorilor Maria Mandea, Ion Ruhat, Nicolae Poponea etc. Se aduc în discuție unele probleme privind tehnica construcțiilor de locuințe precizîndu-se că aici se găsesc gospodării întărite ca în sudul Transilvaniei, dar și case cu etaj, ca în zona Muscelului. S-au făcut observații privind interioarele în care se găsesc obiecte de lemn crestat, la portul popular-simplu, dar care imprimă prin îmbinarea culorilor o notă de sobrietate. Se reliefează corectitudinea în vorbire a locuitorilor, precizîndu-se și particularitățile regionale. Nu sînt trecute cu vederea nici legendele privind „reînvierea" satului Găujani după ce cu multe sute de ani în urmă o ciumă l-a secerat rămînînd doar doi frați : unul cu „casa la moara de apă care și-a zis Moraru" și altul cu „casa așezată într-un brădet ce și-a zis Brădosu". Din acele vremi cînd oamenii se urcau în pod „să moară că nu avea cine să-i îngroape" și pînă astăzi aceste ramuri genealogice alcătuiesc satul. Se discută despre agricultura itinerantă ale cărei urme au fost întîlnite pe culmile munților Zănoaga, Arsuri, Leurda, Clăbucet, despre influența mediului geografic asupra păstrării folclorului, despre toponimia locurilor. Toți au fost de acord că acest seminar să fie continuat într-o sesiune științifică ce-și va deschide lucrările în prima parte a noului an universitar la Facultatea de limbă și literatură română din București.

SURPRIZELE S-AU ȚINUT LANȚ

Frumusețea peisajului, a satului și a oamenilor, longevitatea și vitalitatea lor ne-au impresionat din primele zile. Participarea la tîrgul tradițional organizat de sute și sute de ani în mijlocul lunii iulie ca una din nedeile de pe culmile Carpaților, la horele boișorenilor, ne-a dezvăluit că acești oameni înfrățiți cu codri și cu munții, iubesc atît de mult cîntecul și jocul, basmul și legenda încît ore în șir fără să se supere povestesc cu aceeași dragoste.

Bătrînul de 101 ani din Mlăceni, Pătru Petreasca, a „obligat" magnetofonul să funcționeze patru ore fără întrerupere, povestindu-ne basmele ce le-a ascultat în munte, la stînă, sau în cîmpia Bărăganului, cînd cobora cu oile. Achim Cenușă, cu vocea lui caldă ne-a cîntat o seară întreagă din repertoriul păstoresc și de joc. El știa de asemenea să cînte și din fluier și din frunză. La fel ne-au povestit sau ne-au cîntat și moș Ioniță Vifor, Nicolae I. Popa, Petre Țăranu etc.

Am avut noi surprize cînd am înregistrat balada „Gerul" sau cînd mama Mia, pentru că așa i-am spus două săptămîni Mariei Mandea din Găujani, ne-a „zis" o nouă variantă a Mioriței care începea astfel : Mică mioriță / Cu lîna plăviță / Mică miorea / Miorica mea...

Grupul nostru a înregistrat pentru prima dată cîntecul de alungat zmeii, pentru că pe aceste locuri, spun bătrînii, zmeii sau feciorii blestemați de părinți veneau și furau fetele cele mai frumoase din șezători. Am

ascultat în plină vară, cetele de colindători, interpretînd antifonic colindele laice. Şi colindul de zori se înscrie pe linia celor mai frumoase realizări poetice:

„Voi ziori de zi
Nu vă revărsaţi
Voi ziori de zi
Căci noi n-am somnat
Ş-am tot colindat
Tot din sat în sat
Şi din casă-n casă
Şi din masă-n masă
Şi noi tot umblînd
Şi tot colindînd
Noi cînd auzirăm cocoşei cîntînd
Toacă-n cer tocînd
Noi că am văzut
Într-un vîrf de deal
Într-un fund de vale
Doi vulturi suri
Din aripi bătînd
Din ciocuri muşcînd
Dar pe ce se bat?
Pe un fulg de aur.
Dar pe ce se muşcă?
Pe o cunună sfîntă
Şi noi să le luăm
Şi noi să le dăm
Fulgul la băieţi
Cununa la fete."

ŞI DE-ALE VACANŢEI!

Am discutat cu oamenii. Am cunoscut locurile, obiceiurile şi folclorul, acest izvor de apă vie care prin viu grai se transmite din generaţie în generaţie. Am avut seminar cînd colegii noştri colindau poate munţii, poate litoralul. Dar nici noi n-am uitat că sîntem în... vacanţa mare. Am urcat la stînă şi „bobocii" s-au fotografiat cu sarică şi pălărie mocănească în tovărăşia dulăilor. Am jucat fotbal şi fetele noastre încurajau pe cei mai... slabi. Am organizat seri dansante, am ascultat muzică şi poezie.

LA REVEDERE, DRAGI PRIETENI

Aşa le-am spus acestor locuitori ai micii Românii de la Loviştea. Aşa ne-au spus şi ei, cu aceeaşi căldură cu care ne-au primit. Le-am mulţumit pentru tot; am mulţumit cadrelor didactice, celor de la Consiliul popular şi celor de la C.A.P. care în permanenţă ne-au întrebat cum ne simţim, ce mai dorim, cu cine vrem să discutăm, unde vrem să mergem. Le-am promis că vom păstra vie amintirea acestor locuri şi că în anul viitor, tot în vacanţa mare, vom „ateriza" din nou în Ţara Loviştei.

Asist. univ. Eugen MARINESCU

O bună recoltă de „materialuri folcloristice"

E greu de presupus că la o vîrstă destul de tînără, în cadrul cercurilor ştiinţifice pe specialităţi, studenţii şi-ar putea aduce o contribuţie care să poarte amprenta cercetării ştiinţifico-teoretice propriu-zise. Ceea ce pot face însă din plin şi cu rezultate dintre cele mai bune este să contribuie la culegerea materialului ce urmează a fi studiat mai tîrziu, cînd coordonatele pe baza cărora investigaţia poate deveni mai profundă vor fi stăpînite corespunzător.

Pornind de la această premisă — considerăm noi — realistă, cercul ştiinţific folcloric studenţesc din Iaşi, de mai mulţi ani de zile, se străduie să realizeze o cît mai bogată şi valoroasă arhivă documentară, lucru pe care — într-o măsură apreciabilă — l-a şi înfăptuit. Căci, cîteva vacanţe de-a rîndul, cu ajutorul neprecupeţit al Asociaţiei studenţilor, cei mai buni şi cei mai activi membri ai săi au participat nemijlocit la efectuarea unor anchete de teren, cum au fost: cea din 1965, în împrejurimile Gurii-Humorului (Suceava) — mai puţin reuşită şi cu un cert caracter experimental; cea din 1966, în împrejurimile Rădăuţiului (Suceava) — deosebit de fructuoasă; în 1967, în zona Tîrgu-Neamţului şi în vacanţa care abia acum se încheie, în judeţul Neamţ, pe teritoriul fostelor raioane Piatra-Neamţ şi Roman, acţiunea fiind de fapt o completare a anchetei din anul precedent. La toate aceste cercetări de teren, cu obiective largi, aşa cum vom arăta mai încolo, trebuie adăugate şi investigaţiile pe care din nenumărate motive le considerăm ca fiind cele mai valoroase, din lunile decembrie 1967 — ianuarie 1968, în judeţele Iaşi şi Vaslui, pentru obţinerea unor date referitoare la manifestările teatrale folclorice, investigaţii soldate cu o culegere de o valoare indiscutabilă, sporită şi de volumul mare de materiale care au intrat în fonoteca cercului.

Totalul pieselor folclorice care alcătuiesc acum arhiva cercului atinge cifra de peste 2000 înregistrări pe bandă de magnetofon. Dacă acestora li se adaugă celelalte 4000 materiale scrise de mînă — culese atît cu ocaziile amintite cît şi cu sprijinul substanţial al studenţilor iubitori ai folclorului — şi cele cîteva sute de fotografii de valoare documentară etnograficofolcloristică, se înţelege că este vorba de o muncă susţinută şi permanentă, care poate face loc presupunerii că toate acestea constituie — pînă în prezent — una din cele mai bogate, dacă nu cea mai bogată arhivă documentară referitoare la manifestările spirituale folclorice din Moldova, fapt care capătă multă însemnătate şi semnificaţie, din moment ce se ţine seama de punctul de plecare folosit.

Desigur, imprimarea sau simpla culegere a materialelor nu poate reprezenta nici pe departe un scop în sine. De aceea, în afara muncii de teren, cercul îşi propune să desfăşoare, cu toate neajunsurile date de lipsa spaţiului şi aparaturii, şi o amplă muncă de transcriere, clasificare şi catalogare a materialelor. Cel puţin în cîteva cazuri s-a realizat, şi pe această linie, un rezultat mulţumitor. În ordinea concretizării succeselor, am avea de remarcat că în primele luni ale anului viitor va ieşi de sub teascul unei tipografii moldoveneşti cea dintîi culegere scoasă de studenţii cercului: „Teatru folcloric din judeţul Iaşi". Sperăm ca acesteia să-i urmeze volumul „Folclor din împrejurimile Rădăuţiului" şi, mai tîrziu, spunem astfel întrucît pentru aceasta munca nu a fost decît începută, „Folclor din judeţul Neamţ". Avem însă toate motivele să credem că cele trei lucrări vor apărea chiar în cursul anului 1969.

Presupunînd că aprecierea şi selectarea materialelor incluse în volumele de care vorbim nu s-a făcut întotdeauna în cele mai bune condiţii, cîtă vreme este vorba de nişte lucrări de început, nu putem încerca decît o satisfacţie justificată, fără tendinţa de a supraevalua însemnătatea contribuţiilor aduse.

Pe aceeaşi linie socotim că trebuie considerată şi constatarea că cei mai vechi membri ai cercului, o dată cu absolvirea facultăţii, au fost chemaţi să lucreze în locuri de muncă unde să poată valorifica din plin experienţa dobîndită. Este cazul tînărului cercetător Ion H. Ciubotaru. De altfel, chestiunea utilizării corespunzătoare a unor absolvenţi care în timpul studenţiei au dovedit reale aptitudini pentru cercetarea folclorului şi o pasiune deosebită în acest scop, merită să fie judicios rezolvată. În ultimele anchete de teren, semnalăm faptul că alături de studenţi au lucrat şi cîţiva dintre absolvenţi, aflaţi acum la locuri diferite de muncă, profesori în şcolile de cultură generală. (Este vorba de Ispir Romel, Cireş Lucia). Faptul ni se pare probant în sensul că avem de a face cu inşi stăpîniţi de dorinţa de a-şi prelungi preocupările pe care le-au îndrăgit. Cu alte cuvinte, nouă ni se pare că distingem deja cîteva semne din care să rezulte o tendinţă deosebit de pozitivă: aceea ca acest cerc studenţesc de folclor să devină o unitate bine închegată, o asociaţie temeinic constituită, al cărui regulament de funcţionare, deşi nestatuat, să aibă o mare putere de ordonare şi activizare a faptelor.

Existenţa în prezent a unui nucleu de studenţi capabili să efectueze de sine stătător, în grupuri de cîte doi-trei, o cercetare autentică în teren pe o temă dată şi să sesizeze fenomenele deosebite, este un factor deosebit de pozitiv. Confirmarea stării sale reale este dată de unele rezultate concrete pe care le spicuim din ancheta încheiată în cursul lunii august, anul acesta. Cireş Lucia, Spînu Mihai şi Simionovici Elena au înţeles de îndată la Bodeşti-Neamţ, că **jocul Florilor**, practicat în cadrul datinilor de Anul Nou, este o manifestare care trebuie cercetată amănunţit; Şuiu Rodica, Tataru Vasile şi Ionescu Silvia au ştiut la Căşăria-Dobreni să acorde însemnătatea cuvenită unor străvechi forme de teatru popular ca: **Pomul** şi **Caloianul**; Iftinuţ Marcela, Ispir Romel şi Dămoc Ioan au făcut totul pentru a afla semnificaţia unei alte manifestări dramatice: **Pruncuşorul**, practicată la Secuieni; Atanasiu Dumitru şi Ilie Luana au înţeles lesne la Dămuc specificitatea colindei şi s-au ocupat mai ales de culegerea ei; tot Ispir Romel şi Iftinuţ Marcela la Telec, comuna Bicazul Ardelean, au ţinut să afle cît mai multe lucruri în legătură cu versurile de înmormîntare cîntate, care deşi apropiate de bocet sînt altceva decît acesta ş.a.m.d.

Antrenînd perseverent un colectiv sudat, în diferite zone investigate, materialul întîlnit este judecat comparativ, varietatea lui sesizată cu mai multă uşurinţă, specificitatea dezvăluindu-se mai evident. Membrii cercului pot fi deci mulţumiţi **de progresele** pe care le-au făcut în ce priveşte metodologia cercetării în teren. În acelaşi timp ei ştiu că este nevoie de mai multă pregătire pe bază de bibliografie, că numai o cunoaştere a tuturor izvoarelor existente în literatura de specialitate îi poate conduce spre determinarea unei cercetări pozitive.

Dar, judecînd şi din afara celui stăpînit de a interpreta totul prin prisma folcloristului, participanţii la diferitele anchete folclorice sînt — mai mult decît colegii lor — beneficiarii unor mijloace suplimentare de cunoaştere a pămîntului strămoşesc şi a oamenilor lui, găsesc mai devreme calea apropierii pe care o vor desăvîrşi cînd — în curînd — vor ajunge la locurile lor de muncă, unii poate chiar acolo pe unde s-au aflat în treacăt.

Lector Vasile ADĂSCĂLIŢEI

„La curţile dorului" din Neamţ

Neamţul este un ţinut al cîntecului, aşa cum este un ţinut al teatrului folcloric — aceasta a fost una din primele constatări ale membrilor cercului de folclor din Iaşi, participanţi la tradiţionala anchetă de vară, desfăşurată anul acesta de la 1 la 16 august, în cuprinsul judeţului Neamţ.

La Izvoarele-Bahna, la Taşca sau la Pîngăraţi, memoria cîntecului păstrează, de cine ştie cînd, amintirea haiducului. În Tarcăul Vitoriei Lupan, „baltagul" răspunde încă în versul cîntăreţilor locului, în care revine insistent, simbol al hotărîrii oamenilor şi al spiritului de dreptate al pămîntului.

În partea de deal a Neamţului, oamenii îşi împrejmuie casele cu meri şi gutui. Şi florile acestor pomi sînt apoi aninate în cîntecele lor, prind viaţă şi vorbesc. Spre munte, codrul se pleacă pînă la streaşina caselor şi adună dorurile:

„Ies afară, luna-i sus,
Mi-o fost puiu şi s-o dus.
Nu mi-i ciudă că s-o dus,
Mi-i ciudă că nu mi-o spus".

La Neamţ, am bătut, seara

„La curţile dorului,
În mijlocul codrului"

şi ne-am amintit deodată de poetul spaţiului mioritic şi am descifrat iar legăturile întotdeauna puternice dintre provinciile româneşti, schimburile de viaţă, muncă şi cîntec, permanent desfăşurate prin pasurile Carpaţilor.

În cîntecele nemţene metaforele scînteiază subţire în jocul fin al alegoriei:

„A prins doru-a mă-ntreba,
Dragoste-a mă cerceta:
— Ce cauţi la curtea mea?
— Cat un pui cu pana verde,
Cin' mi-l vede nu mi-l pierde.
— Dac-ar fi cu pană-albastră,
S-ar găsi la curtea noastră.
Aşa-i pui cu pana verde,
S-ascunde şi nu se vede".

Şi convingerea că te afli în preajma acelui „izvor pururea reîntineritor" eminescian îţi descoperă fruntea.

Şi numele satelor cîntă uneori: Bucium.

La Agircia, Bistriţa curge printr-o albie nouă.

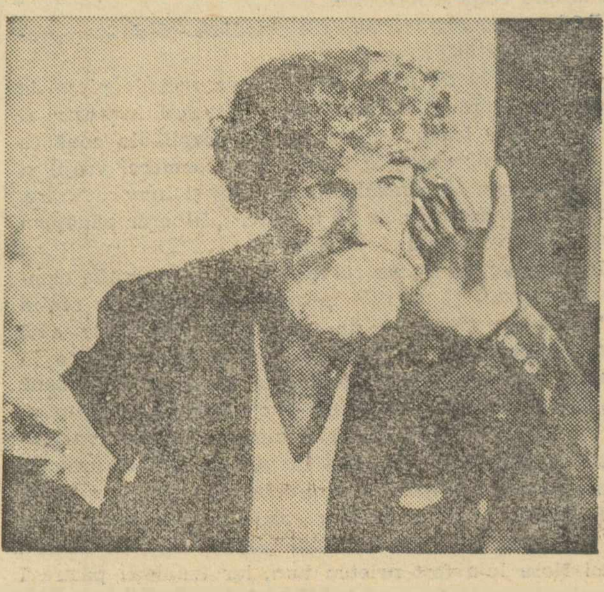
La Agircia din Viişoara, oamenii sînt mai primitori decît oriunde şi cîntecele sînt mai frumoase. Ne cîntă mame cu copii purtaţi încă pe braţe, bărbaţi abia veniţi de pe la treburi; ne cîntă tînăra de şaisprezece ani cu voce de izvor: Ileana.

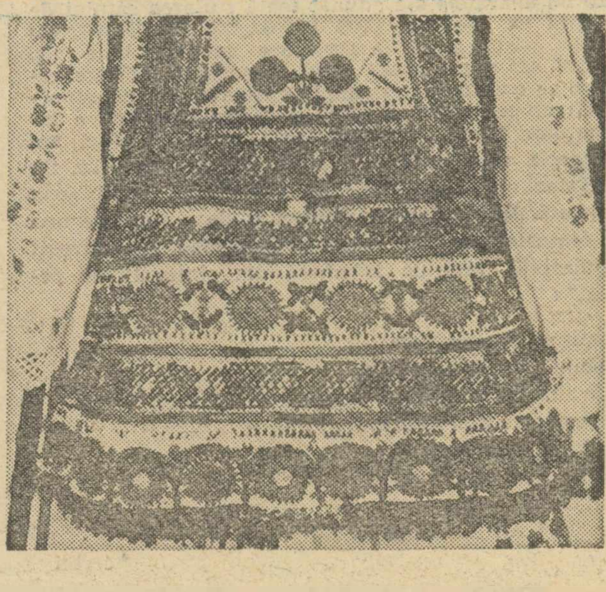
Aici, alături de doinele grele de poezie, cu melodie tărăgănată, cîntecul capătă adesea ascuţişuri satirice. Oamenii „zîmbesc a rîde" şi o ironie fină, pe care le-o cunoşti dintotdeauna, se completează neaşteptat cu spirit de observaţie pătrunzător şi luciditate.

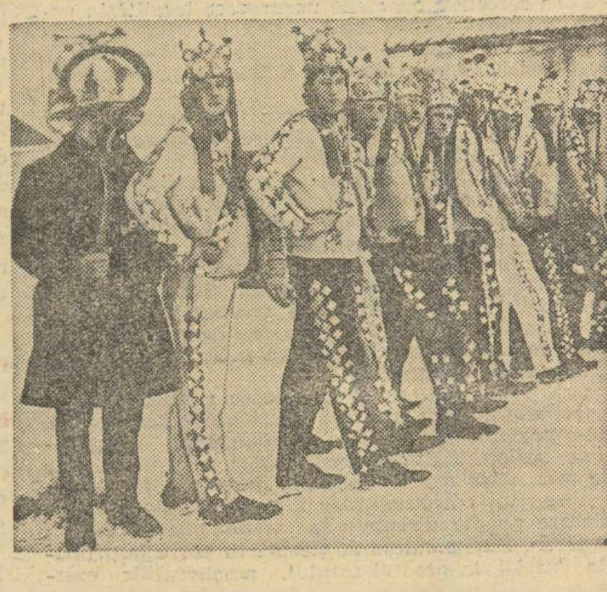
La Neamţ, cîntecele au, ca şi locurile, o istorie veche. „Cît suferind, acest popor a cîntat el dădea dovadă că trăieşte şi că va răzbi", spunea odată povestitorul după care am poposit şi noi la Hanul Ancuţei.

La Neamţ, cîntecul are şi o istorie contemporană, pregătind vremile de azi şi viitorul.

Rodica ŞUIU
studentă, anul IV

„LA IZVORUL PURUREA REÎNTINERITOR"

Pe Valea Nerei – printre prieteni, cîntece şi păstrăvi

La Universitatea din Timişoara, în cadrul Catedrei de folclor, există de mai mulţi ani un colectiv de pasionaţi cercetători — cadre didactice şi studenţi — ai tradiţiilor folclorice din Banat. Acest colectiv s-a afirmat prin cercetări originale publicate în reviste sau culegeri de folclor, prin expoziţii, filme şi comunicări apreciate de specialişti la Seminarul naţional studenţesc de folclor desfăşurat anul acesta la Bucureşti.

De curînd am făcut o vizită la sediul catedrei în dorinţa de a cunoaşte rezultatele cercetării întreprinse de acest colectiv-brigadă timp de cincisprezece zile pe Valea Nerei.

La discuţie au participat lectorul universitar GABRIEL MANOLESCU şi asistenţii ION POPA şi VASILE CREŢU.

REP : Ştiu că şi anul trecut aţi organizat cu brigada o cercetare etnografică şi folclorică a Văii Nerei. Ce elemente sau perspective noi au stat în faţa brigăzii pornită din nou la drum anul acesta ?

— Începută anul trecut, cercetarea din această vară a văii mijlocii şi inferioare a Nerei s-a desfăşurat în judeţul Caraş-Severin — de la Cheile Nerei şi pînă la punctul de frontieră Naidăş. Ne-a fost oferit nu numai un plăcut contact cu oamenii de-o mare bogăţie sufletească şi cu peisaje montane de-o rară frumuseţe, ci şi prilejul adunării unui foarte bogat material folcloric tradiţional şi actual. După experienţa anului trecut, cînd am lucrat cu un colectiv redus de studenţi, nediferenţiat, în anul acesta brigada ştiinţifică studenţească a Centrului universitar Timişoara alcătuită dintr-un număr mai mare de studenţi (20) a fost organizată pe echipe — trei conduse de cadre didactice (lectorul univ. Gabriel Manolescu şi asistenţii Ion Popa şi Vasile Creţu) iar două lucrînd în mod independent.

REP : Vorbindu-mi despre organizarea brigăzii studenţeşti pe echipe, bănuiesc că a fost îmbunătăţită şi metoda de cercetare.

— Încercînd să preluăm mijloace şi metode de cercetare folosite cu bune rezultate acum trei decenii de echipele Institutului Social Banat — Crişana, cît şi cele preconizate de şcoala profesorului Dimitrie Gusti în general, adaptîndu-le la condiţiile prezente şi, bineînţeles, beneficiind de aparatura tehnică modernă, noi am vizat de la bun început elaborarea unei monografii complexe a zonei, axîndu-ne însă în mod deosebit pe investigarea zăcămintelor folclorice.

REP : Din cele spuse ar rezulta că, dat fiind interesul de ordin folcloric al cercetării, membrii brigăzii au fost numai studenţi filologi.

— Desigur că filologii au avut o oarecare pondere în componenţa brigăzii, însă alături de ei au participat la cercetare şi studenţi de la arte plastice, muzică şi chiar politehnişti — membri ai cineclubului studenţesc „Gaudeamus". Fiecare membru avea sarcini precise în cadrul echipelor, de aceea aportul personal al fiecăruia nu poate fi neglijat. Primele trei echipe au cercetat în modul cel mai complet cu putinţă atît folclorul obiceiurilor cît şi genurile şi speciile încă vii în zilele noastre, în timp ce ultimele două au avut ca preocupare cercetarea istoriei locurilor, a vieţii cultural-artistice şi materiale a diferitelor localităţi, toponomia etc.

REP : Ştiu că traseul parcurs a fost lung de peste 40 Km. Vă rog să numiţi principalele localităţi în care brigada s-a oprit.

— Zona cercetată cuprinde unsprezece localităţi : patru de munte — Cărbunari, Stînăpari, Sasca Montană, Sasca Română — şi şapte de deal — Slatina Nera, Potoc, Socolari, Macovişte, Bogodinţi, Petrilova, Naidăş.

REP : Aţi vorbit de organizarea „pe orizontală" a cercetării. Doriţi să vorbiţi despre organizarea „pe verticală" a activităţii unei echipe ?

— Fiecare echipă a cercetat cîte o localitate pe zi, ocupîndu-se de aspectele ce-i reveneau în conformitate cu planul anterior stabilit. Echipele au fost însoţite de cîte un student fotograf, membru al cineclubului studenţesc. Acolo unde am întîlnit realităţi folclorice sau etnografice foarte importante am filmat avînd cu noi pe instructorul cineclubului studenţesc „Gaudeamus" — Sandu Dragoş. Tot ceea ce ni s-a părut interesant a fost astfel imortalizat pe pelicula aparatului de filmat sau de fotografiat.

În cadrul brigăzii, ca şi în fiecare echipă, primele două-trei zile au fost oarecum de tatonare psihologică. Pe de-o parte, a fost nevoie de realizarea acelei comuniuni sufleteşti dintre anchetaţi şi anchetatori, iar pe de altă parte a fost necesară „intrarea" în atmosfera şi spiritul colectivităţilor din localităţile vizitate. În fiecare noapte discutam la comandament recolta de pe teren. Datele culese de fiecare în parte la primării, la dascăli, la preotul satului, monografiile existente, colecţiile de monezi şi în general tot ce se putea găsi pentru a atesta vechimea localităţii era prezentat, sortat şi omologat în vederea prelucrării ulterioare. Tot atunci se definitiva planul fiecărei echipe pentru ziua următoare.

REP : Pentru că aţi pomenit despre „tatonarea psihologică", ce impresie v-au făcut oamenii cu care aţi discutat în cele cincisprezece zile ?

— Ne-au impresionat în mod deosebit solicitudinea, nesfîrşita amabilitate cu care oamenii acestor locuri au răspuns solicitărilor noastre. Cum cercetarea s-a desfăşurat într-o etapă de vîrf a muncilor agricole, şi cum majoritatea localnicilor nu se întorceau acasă decît seara, de multe ori am fost nevoiţi să zăbovim

pînă spre miezul nopţii. În faţa magnetofoanelor cei anchetaţi uitau realmente de oboseală şi ne povesteau cu multă tragere de inimă tot ceea ce ştiau despre ei şi despre istoria locurilor lor.

REP : Oamenii de la ţară sînt renumiţi pentru ospitalitatea şi omenia lor. Legat de aceasta aveţi vreo amintire mai deosebită ?

— Merită amintită o seară cînd trei din cele cinci echipe se găseau în localitatea Bogodinţi. Am ajuns acolo spre seară şi a trebuit să aşteptăm o oră tîrzie pentru a putea sta de vorbă cu oamenii plecaţi la recoltatul grîului. Vestea că „profesorii de la Timişoara" au sosit în sat s-a răspîndit repede. La început noi ne gîndeam că va trebui să venim într-o altă zi pentru a termina cercetarea. Spre surprinderea noastră, la un moment dat la Căminul cultural unde ne aflam instalaţi cu aparatele s-a adunat toată suflarea satului de la copiii de 7—8 ani pînă la bătrînii de 80—90. Cu toţii au asistat atenţi la cercetare sau, mai bine zis, întregul sat a participat activ la anchetă. Fiecare cetăţean se considera nu simplu spectator ci răspunzător direct pentru exactitatea şi forma completă a informaţiilor furnizate de subiecţii anchetaţi. Aici am descoperit, spre bucuria noastră, cel mai complet tip de cîntec ceremonial „de petrecere" din toată zona anchetată. *Maria Eva Brîjneni* care, de altfel, este una din eroinele filmului nostru documentar, s-a dovedit inepuizabilă. Iată un fragment din cîntecul „de petrecut" :

„Rămîneaţi cu sănătate
Că eu mă duc în aia parte
Unde ziua nu se face
Nici soare nu mai răsare
Nici lună nu se pune
Că atunci vii mai inviare
Cînd ciutele vor arare
Şi ciuţii * vor semănare"...

* cerbii

Cuvinte deosebite se pot spune apoi despre satul Petrilova, unde în cele cîteva ore de „givan" cu sătenii am avut satisfacţia culegerii unor piese deosebit de valoroase din cîntecul epic atît de sărac reprezentat în general pe meleagurile străbătute. Ca dintr-o suflare moşul Vasile Savici ne-a „zis" trei cîntece bătrîneşti : „Ienăşel cel frumuşel", „Iancu Săbiancu" şi binecunoscuta baladă despre haiducul bănăţean Mar.tu de la Bolvaşniţa. Îndeosebi primele două ne-au transpus într-o lume de mult trecută, Ienăşel cel frumuşel fiindu-ne înfăţişat asemănător cu Gruia lui Novac din perioada eposului eroic corespunzător feudalismului. Despre frumuseţea imaginilor vorbesc suficient aceste cîteva versuri :

„Prepurta se prepurta
Şi cu falǎ îmi păşea
Cu murguţu porumbior
Cu căpăstru de siniori *
Prin oraş prin Ţărigrad
Cît îi de lung şi de lat
Ienăşel cel frumuşel
Parcă-i tras printr-un inel
C-o mîină ţinea de frîu
Cu alta sabia în brîu
Tot oraşu ocolia
Nevestele mi-l privea
Dar nimic nu-l cunoştea

* fireturi

Cîntecul ceremonialului de petrecut, exprimînd cu deosebită claritate atitudinea omului pămîntului faţă de existenţă, subliniază imposibilitatea revenirii pe pămînt a „dalbului călător". Imposibilitatea înfăptuirii acestui deziderat este învăluită într-un aliaj metaforic de mare subtilitate şi, bineînţeles, de o autentică valoare artistică.

REP : Legat de faptul că o cercetare pe teren este o continuare a studiilor teoretice, deci o ridicare pe plan superior a unor cunoştinţe dobîndite în facultate, aş dori să-mi spuneţi în ce măsură s-a realizat aceasta prin activitatea brigăzii ştiinţifice studenţeşti.

— Cunoştinţele teoretice au fost verificate de studenţi în practica culegerii de folclor. Foarte util s-a dovedit cursul special pentru anul IV : „Folclorul obiceiului". Cei care au urmat acest curs au anchetat singuri manifestările de folclor realizînd practic principiile metodice ale culegerii folclorului. Studenţii au putut vedea pe viu cum se desfăşoară unele manifestări cunoscute teoretic, cum circulă unele producţii, cum sînt privite faptele de folclor de către oamenii din popor şi cum se reflectă în folclor concepţiile oamenilor despre viaţă şi societate.

REP : Care sînt rezultatele imediate şi de perspectivă ale cercetării ?

— Peste 200 de piese lirice, cîteva zeci de piese de proză populară şi cîntece epice, întregul inventar al cîntecelor de leagăn şi jocurilor de copii din zonă ca şi al practicilor magice (descîntece, farmece, vrăji) şi multe cîntece ceremoniale de nuntă şi înmormîntare, un film documentar de 15 minute, „Itinerar bănăţean sudic", cîteva sute de fotografii.

În perspectivă dorim să realizăm o monografie complexă a zonei şi un colţ muzeal permanent, la sediul catedrei, cu exponate de ceramică, obiecte de artă plastică realizate de studenţii de la arte plastice în timpul cercetării, achiziţii făcute pe teren — icoane pe sticlă, motive de cusături — o expoziţie de fotografii şi cîteva comunicări la cercurile ştiinţifice studenţeşti. În sfîrşit doi studenţi îşi vor realiza lucrarea de diplomă pe baza materialului cules nemijlocit pe teren.

Făcînd inventarul acestor roade bogate, să nu credeţi că în cele 15 zile membrii brigăzii nu s-au distrat. Rîul Nera le-a fost prieten bun, iar frumoşii păstrăvi n-au fost iertaţi de pescarii amatori.

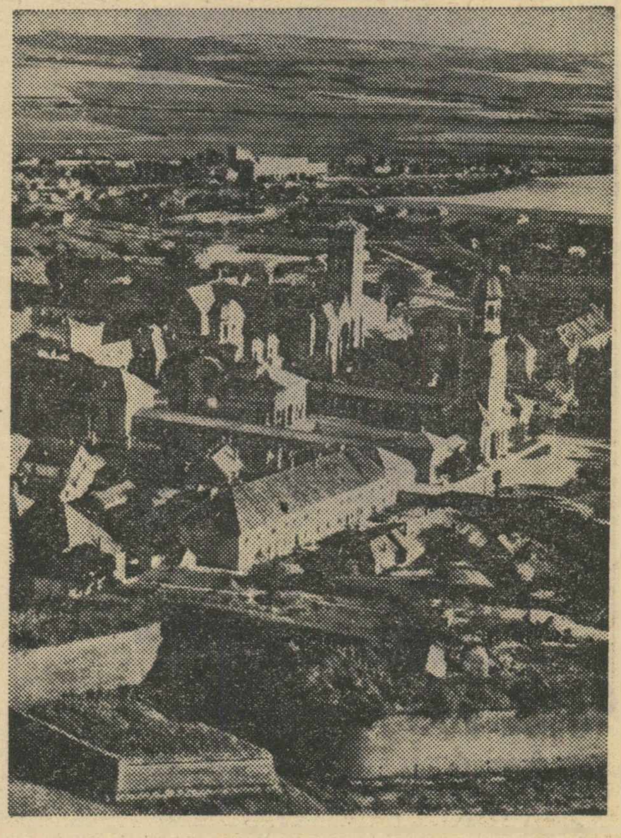
Elisei TARŢA

MARTORI AI UNIRII

Nouăsprezece turle, mai vechi sau mai noi, ridică pe verticală istoria seculară a Albei Iulia, orașul care n-a avut nicicînd, mai bine ca acum, ocazia să se contemple, nici răgazul unei recapitulări atît sintetice. „Cîmpul lui Horia" va fi la 1 Decembrie anul acesta locul unei astfel de recapitulări. Ca în urmă cu o jumătate de secol, zeci de mii de locuitori ai tuturor meleagurilor românești vor veni să cinstească aici unirea Transilvaniei cu țara, unire reeditînd pe aceea prefigurată de Mihai Viteazul în urmă cu trei veacuri și jumătate.

Pînă atunci, o muncă înfrigurată de reconstituire se desfășoară sub turlele vechiului Bălgrad. O echipă de istorici, de la Muzeul Unității Naționale, colecționează cu evlavie mărturii ale participanților la Adunarea Națională. Interesant de remarcat că evenimentul n-a fost imortalizat decît întîmplător, de un fotograf, în cinci sau șase poziții. În rest, o totală neștiință vizuală se întinde asupra sa. Dovadă în plus că el a fost în primul rînd al inimii și spontaneității, că în agitația momentului nici unul dintre organizatori nu s-a gîndit la răsplata admirativă a posterității, ci doar la treburile curente, la istoria concretă și eficace.

Cu toate acestea, povestirile martorilor, adunate, și încă vreo cîteva, obținute direct de noi, reconstituie, pentru cine cunoaște cît de puțin topografia orașului și cadrul istoric al momentului, densa plasmă a acestui succedaneu. Ne vom strădui doar ca, punînd aceste vorbe într-o ordine favorabilă și neintervenind în spusele interlocutorilor, să refacem filmul acestui episod unic în istoria unui popor.

„Eram învățător în satul Poiana Aiudului — **își amintește Gavril Filimon, protopop militar în rezervă.** În zilele destrămării monarhiei austro-ungare, sub puternicele lovituri ale maselor muncitorești și țărănești, s-a adunat întreg poporul din sat la școală și am procedat la alegerea unui consiliu național și a unei gărzi naționale. Toți participanții, cu unanimitate de voturi, m-au ales pe subsemnatul atît ca președinte al consiliului, cît și comandant al gărzii naționale. După această adunare totul s-a liniștit, iar poporul și garda și-au făcut datoria. La data de 1 decembrie am luat parte în fruntea unei delegații alese de săteni la Marea Adunare Națională a unirii Ardealului cu România".

Constantin Avram, un bătrîn țăran din Roșia Montană ține minte : „Eu am plecat la această adunare fără să fiu delegat. Cît te uitai în stînga și în dreapta nu vedeai decît români cu steaguri tricolore. Întors de la Alba, împreună cu alți români, am pus pe clădirea primăriei din Roșia steagul tricolor, ca semn că Transilvania era unită cu România".

„În centrul satului — **își amintește învățătorul Pamfil Albu, directorul Muzeului etnografic din Lupșa** — a ținut sfat și adunare cu întreg poporul comunei, aducînd hotărîrea de a merge la Bălgrad. Bărbați, femei, copii, tineri ori bătrîni, își prinseseră pe haine, la piept, panglică tricoloră. În ajunul marii sărbători, la un simplu semnal tradițional, lupșenii au pornit la drum : «No hai să mem». Și numai pe jos au mers și femeile lupșene care au terminat cu această ocazie de cusut și înfrumusețat drapelul de lînă sub care căzuseră la datorie 87 de consăteni. Din cei 51 stegari au rămas azi doar 6. În fotografia pe care am făcut-o de curînd sînt prezentați Alexe Roșu, veteranul de 82 de ani, țăranul Ion Andrieș și subsemnatul. La împlinirea a 50 de ani, intenționăm să prezentăm drapelul în fruntea delegației noastre, la Alba Iulia". **Vechiul publicist N. Boleriu-Arpășanu spune :** „Entuziasmul era atît de mare încît, fără exagerare, cu cîteva zile înainte chiar, au plecat din sate de două sau poate de trei ori mai mulți oameni decît fuseseră așteptați ; unii cu trenul, alții cu căruțele, alții pe jos. Atîta însuflețire nu mai văzusem și nu știu de vom mai vedea vreodată."

Una din cele mai impresionante mărturii o datorim avocatului, aproape nonagenar, dr. Zaharie Muntean. Condamnat la moarte de oligarhia austro-ungară, el avea să scape și să devină secretarul Consiliului Național din Alba Iulia, calitate în care a participat la Adunarea Națională : „Îndată ce s-a aflat că ziua adunării este fixată pentru 1 decembrie, am fost chemați la Arad să ni se dea instrucții în legătură cu pregătirea. Comitetul nostru local m-a delegat pe mine, ca secretar al său, și pe ing. Aurel Stoica. Veniți acasă, chestia principală era încartiruirea participanților. Scontam pe 30—40 de mii, dar pînă la urmă am constatat că fuseseră mult peste 100 de mii. Din comisia de încartiruire mai făceau parte inginerul Stoica, farmacistul Aurel Vlad și medicul dr. Alexandru Fodor. După reperarea adreselor, aceștia primeau la gară pe delegați și-i îndrumau la gazde. Tot ei se îngrijeau de plasarea maselor mari în satele din împrejurimi : Bărăbanți, Micești, cele două Oarde, Limba, Ciugud, Drimbar. S-a strîns lume enorm de multă, chiar din cele mai îndepărtate ținuturi ale teritoriului locuit de români. Au participat și niște delegații de germani, precum și o delegație de sloveni, care și-au manifestat adeziunea deplină față de unirea cu România. Peronul gării din Alba Iulia a fost martorul unui entuziasm indescriptibil. Mulți oameni au venit pe jos, porniți cu cîte o săptămînă mai înainte din satele lor. Circulau și trenurile dar foarte neregulat."

Cu aceasta am intrat direct în dinamica evenimentului : „Unirea a fost proclamată în fostul cazinou al ofițerilor austriaci, cea mai spațioasă sală din vremea aceea — **continuă veteranul cu însuflețire.** Adunarea a fost deschisă de președinte, Gheorghe Pop de Băsești. După alți cîțiva vorbitori, Vasile Goldiș, președintele Comitetului de la Arad, a dat citire **hotărîrii de unire fără condiții cu România.** Nu s-a făcut votare, unirea a fost proclamată prin aclamații, prin aplauze frenetice și prin ovații care au durat mai mult de un sfert de oră. Entuziasmul s-a transmis în scurt timp și pe Cîmpul lui Horia unde așteptau 100 000 de oameni. Hotărîrea aprobată cu puțin înainte a fost citită de episcopii Miron Cristea — viitorul patriarh — și Iuliu Hossu. Cei o sută de mii de participanți au izbucnit în urale frenetice. Numărul lor a fost apreciat la 115 000, dintre care vreo 20 000 erau muncitori din Valea Jiului, conduși de social-democrații Jumanca și Fluieraș, și din Bistrița Năsăudului, conduși de inginerul Grapini.

Despre atmosfera unirii ne-au mai vorbit foarte mulți participanți, și ne vom opri la declarația lui Tiron Albani din Aiud, delegat din partea partidului social-democrat la Adunare. „Încerc să consemnez ceea ce am văzut și simțit eu, care mă aflam la tribuna prezidiumului, în sala unirii. O mare de oameni era acolo, și alta rămăsese afară. Nu voi uita niciodată solemnitatea acelui moment. Ni se părea că sîntem un tribunal al istoriei imparțiale, avînd chemarea să facem dreptate. Solemnitatea nu putea fi mai mare dacă ar fi apărut la tribună, printre noi, figura lui Mihai Viteazul, a lui Iancu de Hunedoara, chipurile dîrze ale martirilor de la 1785 sau al lui Avram Iancu înconjurat de tribunii săi. În această atmosferă de entuziasm, președintele Pop de Băsești rostește cuvîntul de deschidere a Adunării Naționale, cerîndu-i acesteia să fie cu mare atenție la ce va auzi, căci «veacul s-a împlinit și sînteți chemați ca din această solemnitate să faceți istorie»".

Un alt participant își amintește un episod de pe Cîmpul lui Horia. „Într-o lature a acelui platou — **spune prof. Aurel I. Pop** — înspre miezul zilei am fost atras spre un grup de oameni care asculta un orator. În acel grup erau surtucari, țărani, bărbați în costume militare, persoane în cap cu pălării, căciuli, chipie, și cîțiva țărani cu clop de paie, desigur din părțile Turzii. În mijloc, pe o ridicătură, oratorul... Era un om tînăr, mărunt de stat, cu mustața retezată scurt. Vorbea răspicat, cu gesturi energice, cu ochii țintă în ochii ascultătorilor. Spunea de o lume nouă, al cărei început s-a făcut cu pacea de la Brest Litovsk. Mai tîrziu am aflat că oratorul se numea Ariton Pescaru și că participase la Revoluția din Octombrie, în gărzile roșii".

De o mare încurcătură emotivă sînt pătrunse fragmentele pe care dr. Dominic Stanca din Cluj, autorul cărții „Între două fronturi" le-a pus la dispoziția Muzeului Unității Naționale. «La Alba Iulia !» — strigătul acesta magic trece din gură în gură, de la inimă la inimă. Din Valea Jiului vine la sărbătoare mulțime mare. Cu noi vin și delegații muncitorilor minieri, cu un drapel roșu în frunte. „Orașul e ocupat de mulțime. Zăpada proaspăt căzută astă noapte este călcată în picioare. Nici un loc nu se mai află în tot orașul. Mulțimea nesfîrșită de țărani, în straie albe și curate, împodobiți cu ramură de brad, cu panglici tricolore și cu steaguri. Membrii Consiliului Național sînt cu toții aici (...), toți într-o frăție caldă. Consiliile se țin lanț în camerele de la etaj ale hotelului".

(...) „Noaptea nimeni nu doarme. Tîrziu, sosește o delegație din Moldova, în frunte cu Dobrescu și Eugen Goga, care sînt în haine militare românești. Ei aduc vestea că armata română a trecut Carpații spre Ardeal".

(...) „1 Decembrie 1918. Orașul e numai om și drapele. Mai mult de una sută de mii de oameni au grăbit să se adune la sunetul goarnei de chemare, pentru marele praznic al libertății. Drumul care duce în cetatea lui Mihai este păzit de Moții lui Iancu, îmbrăcați în straie albe. Deasupra porții de intrare a cetății, un uriaș drapel tricolor își fîlfîie faldurile, atingînd în jocul lui mica deschizătură a cuștei în care au vegheat ultimele ceasuri Horea, Cloșca și Crișan. Sus, în cetate, în marea sală a cazinoului ofițeresc se adună delegații oficiali, care umplu sala pînă la ultimul loc. Pe podiul din față, membrii Consiliului Național în frunte cu bătrînul Gheorghe Pop de Băsești".

(...) „Sfatul Național s-a sfîrșit. Mulțimea pleacă spre case, cu vraja celor nouă puncte ale Adunării. Plecăm și noi spre munții înalți, în Valea Jiului, unde în măruntaiele pămîntului sclavi frînți și supți de robota grea despică și fărîmițează diamantul negru. Abea încăpem în garnitura ticsită de lume. Vuiesc vagoanele de cîntece și de acorduri de muzici. Pe șoseaua națională coloane de oameni mărșăluiesc cîntînd și chiotind spre noi. Aici fiecare crede în libertate, în pace..."

★

Animația care a cuprins azi orașul de la poalele Apusenilor este într-un fel inedită și prin faptul că, după mulți ani, ritmul edilitar intens a pus stăpînire pe străzi, parcuri, imobile. Plutește în aer iminența marii sărbători naționale. Brigăzile de zidari, dulgheri, mozaicari și pietrari definitivează galeriile — însumînd kilometri — care vor găzdui, în vechea clădire unde se afla sala adunării, Muzeul Unirii . Alături, în incinta și în jurul străvechii catedrale gotice, echipa arheologilor Radu Heitel și Ștefan Matei dă la iveală temeliile de mult știute și bănuite ale vechii așezări romane. Catedrala Reîntregirii îmbracă și ea haina înnoită a sărbătorii. Lîngă Palatul guvernatorilor, în care Domnul tuturor Românilor și-a petrecut cîteva zeci de zile, o machetă vestește locul viitoarei statui a lui Mihai Viteazul, operă a sculptorului Oscar Han.

Dar dincolo și împreună cu aceste adieri ale noului, mărturiile veteranilor de la 1918 creează de pe acum calitatea acelui aer festiv pe care, cei ce am fost de curînd la Alba Iulia și cei care încercăm doar să ne închipuim ce e acolo, îl gustăm și sorbim cu febrilitate.

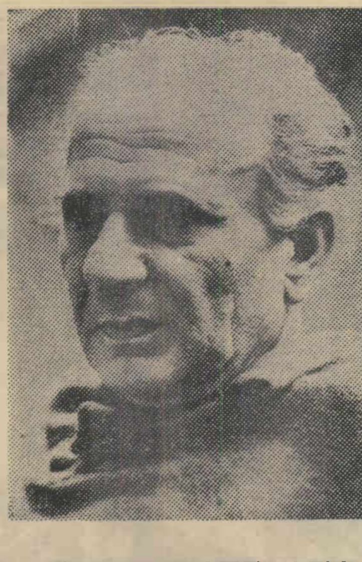
Romulus RUSAN

POEMELE VERII

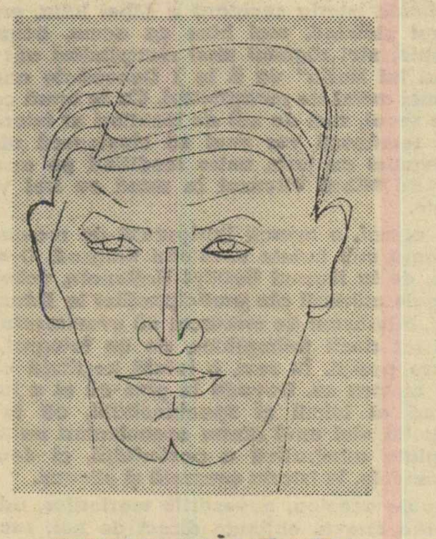
ION BRAD

„ECCE TEMPUS"

DIMITRIE STELARU

„NEMOARTE"

CEZAR IVĂNESCU

„ROD"

Ion Brad e un poet al descendenţelor : sociale, genealogice, istorice. Cele familiale însumează însă pe celelalte două. Căci nimic nu e mai specific poetului de origine ardelenească decît sentimentul acut al permanenţei strămoşilor, cultul descendenţilor, al „rădăcinilor" săteşti. Ion Brad îngemănează discret o nuanţă de metafizică blagiană cu lirismul obiectiv, cu poezia semnelor mobilizatoare :

„Poeţii ştiu o patrie : Pămîntul ;
Şi alta ce întreagă e a lor :
Ţara în care bunii străbuni îşi au mormîntul
Şi cîntecul de leagăn e rîu nemuritor".

În reprezentările autorului pămîntul, ţărîna, ascund în adîncuri o simetrie a realităţilor aeriene, o viaţă aevea cu mişcarea şi aşezările ei cotidiene. Generaţii anterioare, milenii de existenţă suprapuse par să ignore ţinutul umbrelor. E vorba doar de transmutaţii sau de o „mirabilă sămînţă". Poetul îi aude forfota, neastîmpărul :

„Mai mult popor e dedesubt
Decît se vede în lumină,
Pădure-ntr-un ţinut abrupt
Şi fără nici o rădăcină,
Doar crengi trimise-adînc în noi
Deasupra frunţii să se vadă
Numai miresme în şuvoi,
Numai vîlvoarea sub zăpadă".

Legi invizibile acţionează din subteran în tot ceea ce ne înconjoară. E o supraveghere totemică din partea obiectelor, din partea istoriei scrise şi nescrise care dă peste veacuri un sentiment al comunicărilor de taină. Străbunii :

„În lucrurile toate ţin ochi aprinşi şi au
O inimă de taină în tot ce cald respiră".

Cum spuneam, Ion Brad nu concepe sepulcral adîncurile patriei. Ceva de transhumanţă albă, limpede, sub bolţi solare sau însetate, se împrumută aici viziunii poetice. Limbajul e direct, concis, ţîşnit dintr-o mîndrie istorică. Deşi Goga este pe aproape, rădăcină trainică a poetului, eterna jale a răşinăreanului s-a preschimbat la Ion Brad în lumină şi cîntec. El poartă „vechi tristeţi întoarse-n bucurii". Poporul „de dedesubt" către care un cult păgîn îl îndreaptă, e fastuos, cu mişcări sacerdotale, fără tristeţuri, în consonare cu cel de la suprafaţă :

„În subterane catedrale
Cu orgiile luminii în plin
Cîntînd, din matca lor de jale
Cinci ape înflorite vin".

Sau iată şi originea cîntecului — „Stea ce nu mai cade" — ilustrată prin acelaşi concept iniţial al durerii, al sacrificiului transformat în creaţie :

„Din cîte lacrimi arse-n doine,
Din sînge înflorind balade,
A fulgerat pe vînt şi moine
Această stea ce nu mai cade ?".

Succesor talentat al liricii vaticinare, patriotice din Ardeal, Ion Brad adaugă rezonanţe noi, actuale, matricii stabilite de Goga şi Cotruş. Motive relevate de aceştia ca aparţinînd sensibilităţii intracarpatice, lumile copilăriei, scrisorile de acasă, bunii şi străbunii, dascălii, eroii legendari, apele, pămîntul şi arborii care „spun durerea veacurilor toată", miresmele agrare, filele de istorie, „grădinile suspendate" din amintire, le regăsim şi în **Ecce tempus** dar cu specificul, cu biografia personală a poetului. Chiar ritmurile cotruşiene atît de favorabile versului ce urmăreşte să descătuşeze sensurile ascunse ale istoriei — capitol fecund al cărţii lui Ion Brad — răsună aici surd, adecvat cu temperamentul poetic al autorului, fire ce pare a se opune efuziunilor ;

„Pe potecile unor cuvinte de foc aţi umblat
Cu jalbele la împărat,
Pe jos, pînă la Viana vicleană,
Avînd doar sîngele inimii hrană.
Răspunsul la-ntrebările voastre
Îl ştie istoria toată :
Sînge şi roată.
Sînge şi roată !
Teribile trăznete ţine închise cuvîntul.

Da, a fost roşu pămîntul !".

Şi în **Ecce tempus** obsesia pămîntului natal cu toate comorile lui fizice şi spirituale face titlul de glorie poeziei de tip transilvan, în ale cărei tipare de piatră şi foc fierbe încă sîngele străbunilor. În fond, antologia lui Ion Brad confirmă viabilitatea unor structuri arhetipale. Ceea ce nu e deloc puţin.

M. N. RUSU

Ciudat modul de a trata cu prefixe substantive al căror înţeles e total, tulburător. Ce poate însemna „nemoarte"? Dacă am traduce firesc, direct în contrariu şi am spune „viaţă", explicaţia ar fi mecanică, insuficientă. „Nemoarte" înseamnă altceva, un opus al morţii, bănuit şi ambiguu. De la sine înţeles că o anumită doză de artificiu intră în acest compus. În G. Călinescu întîlnim următoarea caracterizare : Dimitrie Stelaru... repetă în linii generale atitudini experimentale : hamletisme, evocări de îngeri, ingenuităţi fabricate. Însă trăind, în stilul lui Edgar Poe, într-o continuă blîndă euforie, are nota lui personală. Pe atunci (1945, data apariţiei compendiului „Istoriei literaturii române") poetul debutase în cenaclul „Zurătorul" şi tipărise „Ora fantastică", plachetă în stare să-i aducă consacrarea. În deceniile următoare lirismul lui Dimitrie Stelaru nu s-a modificat substanţial şi ne găsim în faţa aceluiaşi poet îndurerat şi ceţos, cultivînd uneori o invectivă de factură suprarealistă :

„L-am văzut mîncînd peşti şi calendare
Cu toate fălcile.
L-am văzut între Europa şi nevastă-sa
adulmecînd ceaţa săracă din avion,
tăişul măcelarilor şi sînii pămîntului.

Şi-a purtat esofagul gălăgios
prin străzile cărţilor ca un dumicat absolut.
(Lacomul)

Dimitrie Stelaru nefiind un meditativ, valoarea versurilor sale s-ar putea găsi în sinceritatea absolută, crudă, a comunicării. Pînă la un punct lucrurile stau chiar astfel, însă intervin metafore îndepărtate, asociaţii care frapează mai cu seamă prin imposibilul lor :
„Ulise a fost un Larsen cu faţa brăzdată de chefuri
pomădat de uns şi doamne la vîrsta spleenului,
un înmarinat cosmofag, rîsul tristului Omer —
morilor de vînt ;
prin casele lui au suflat multe sute de ani
trubadurii de ciocolată şi profesorii,
dar nici un telescop nu caută spre ce nu mai e
şi argila vorbeşte despre el ca despre un dictator".
(Cînt)

Cred de aceea că virtuţile cu totul neobişnuite ale poetului constau tocmai în capacitatea de a fecunda planuri disjuncte şi de a imagina mituri „ad-hoc". În acest sens o artă poetică mi se pare a fi „Codex Stelaru" (sugerată de altfel şi în titlu) :
„Unde izvoarele îşi duc cerceii sparţi ?
Inima de aur a munţiilor cine-o mănîncă ?
Nu mai au ţipete suliţele brazilor ?
Profeţi mincinoşi jelesc sfîrşitul Vavilonului
dar beau ceaţă cu vin din căuşe turceşti
şi unde e Draculea Vodă ?
O să mă întîlnesc între Peştele austral şi Licorn
cu primăvara ademenită la ranguri
dacă nici deşertul nu e sfînt,
dacă trimisul, mai marele întunecat
cerceii sparţi din izvoare mi i-a furat".

În general Dimitrie Stelaru nu e un poet „elaborat" ; îşi alege cuvintele pentru semnificaţia lor momentană. Procedeul în care se dovedeşte maestru este jocul, evocarea teribilă, arareori vorba mîngîie şi amuzicalitatea sporeşte efectul de tensiune. Dar întîlniri şi transparenţe există, cum e acest excepţional poem :
„Are ochii înfipţi ca strigătul în cer —
au alt dinadins
vînt aleargă luîndu-l
spre limba lunii — el tace
şi se răsfrînge în semilună, urcă munţii lui
pînă la pasărea limpede
de unde nu se va mai întoarce."

(Prietenului Stelaru)

Concretizînd aceeaşi vocaţie de mult confirmată, ultima carte apărută în Editura Tineretului se constituie reprezentativă prin frumuseţea ei unitară, prin inefabilul compunerilor. Regret doar lipsa de gust a copertei. Un eveniment editorial trebuie onorat şi din punct de vedere grafic.

Marius ROBESCU

Ce fără măsură de teribil şi de copilăros poate să fie un poet şi cît de nedrept necunoscut ! Ce sigur de marea sa putere poate să fie un poet, sigur de ascunsa lui putere pe care numai el ştie că o va revărsa altruist şi răzbunător asupra lumi ! Puţin publicat de revistele literare, Cezar Ivănescu izbucneşte spre noi neînfrînt şi nespus din paginile, puţine la număr, ale unei plachete intitulate simplu şi orgolios : ROD.

Volumul este şi nu este un clasic volum de debut. Este, prin teribilismele jucăuşe pe care le conţine, prin unul şi acelaşi titlu (Rod) care revine în fruntea marii majorităţi a poemelor ; este, prin adolescentinele apostrofări prin care el, copilul, acostează universul („Signor vierme !" „Signor Leviathan !") ; este, prin îndrăzneala şi puritatea absolută cu care el, poetul, se scufundă, candid, în marile teme : naşterea, moartea, rodirea. Dar cîte alte argumente nu contrazic această clasificare, cîte rotunde şi uimitoare versuri, cîte răscolitoare şi neobişnuite idei nu dovedesc aici poetul format, poezia sigură de sine, intrată în neclintirea faptului încheiat ! **Rod**, nu este ceea ce curent se numeşte un volum de debut, este primul volum al unui poet care nu ne va permite să-l uităm. Poetul, care se roagă spunînd „Dă, greiere..." cum ar spune „Dă, Doamne...", poetul, a cărui inimă este „cîntar social", „născut în această hermafrodită cîmpie" ca un „sex al melancoliei şi al creştetului vineţiu", poetul, care îşi scoate de pe faţă hîrtia ca pe o mască cu propriile trăsături imprimate în ea, va ştii să revină în atenţia noastră în anii următori, înscriindu-se printre numele în care ne recunoaştem pe noi înşine.

Faptul că sunetul aminteşte, din cînd în cînd, vocea lui Eminescu sau Blaga să nu ne sperie — memoria poeţilor este un semnal al creşterii şi un omagiu ; să nu ne sperie că îşi permite să taie terminaţiile verbelor, să spună în loc de meditez medit ; să nu ne sperie că vrea să uimească şi să epateze, că îşi botează o poezie Oooo !, că alte douăzeci sînt botezate cu unul şi acelaşi cuvînt ; să nu ne sperie că nu are prejudecăţi, că nu îi este teamă decît de el însuşi, că numai în faţa lui se pleacă. Cu timpul tot ce nu este sedimentat se va depune, tot ce e tulbure încă se va limpezi şi vorbele, unele dintre ele prea mari acum, se vor modela înţelept pe gînduri.

Că totul se va petrece aşa o dovedesc nenumărate versuri din această subţire, aproape fragilă, carte : „O, cimitirul, de la marginea oraşului, ca rămăţişa cozii/ Pe trupul unui Om !", „Cu acei cu care nu m-am întîlnit pe pămînt / Ciclica mă va împreuna relucrînd", copilul iese din mamă „Ca un ochi din orbită", „O, trupuri, plecaţi de lîngă noi, o dată / Şi nevăzuţi să vorbim ca dumnezeu cu o lebădă !"

Am scris aceste rînduri cu gîndul nu la o analiză, ci la un salut.

Ana BLANDIANA

1

Sînt ani de zile de cînd mă obsedează o pictură. Este vorba despre *Vînătoarea în pădure* a lui Paolo Uccello care se găsește în *Ashmolean Musem* din Oxford. Place violența culorii și mai ales compoziția complicată, dar perfect armonică. O pădure spectrală mai curînd de pini, cu coroane albastre, cu înalți trunchi ca stîlpii de catedrală, între care circulă cîini prelungi, ca niște arcuri, hăituind căprioare fragile, în fugă dansantă. Domină pajiștea umedă de un verde violent și costumele roșii de epocă ale vînătorilor cu sulițe abandonate, urmînd goana vînatului. O floră dezordonată ca un paviment galben contracarează mișcarea animalieră prin fixitate. În fund se sugerează o răpire pe un cal ca în Eminescu și din această deplasare formidabilă se degajă o spaimă nemărturisită. Privit în ansamblu, tabloul sugerează nu vînătoarea căprioarelor, cît vînarea vînătorilor de către cîinii și animalele hăituite. Cu o intuiție genială, pictorul sugerează o inversare nebănuită. Ceva, în văzduhul acelei păduri, amenință pe cineva și acel cineva sînt oamenii, deocamdată angajați în urmărire, nebănuind ce-i așteaptă. În prim plan există un detaliu neașteptat. Unul dintre cîini, mai roșcat decît ceilalți, se cabrează spre un punct invizibil. Corpul lui este însoțit în mișcare de imaginea sa dublă, de culoarea cenușii, ca și cînd într-o fotografie imaginea s-a mișcat și senzația de fluid trădat pe neașteptate apare cu pregnanță. Este o sosie angajată în această vînătoare, este un alt animal ? Uccello nu vrea s-o spună. Imprecizia este tulburătoare și ține de esența genialității. Roger Caillois care a avut o curiozitate ceva mai întinsă a observat, prin studierea unor detalii la unele tablouri, lucruri și mai interesante. În cartea sa *Au coeur du fantastique* el citează viziunea simultană a personajelor la Watteau (Îmbarcarea pentru Cytera), lucru care dă aceeași senzație de neliniște despre care scriam. În tabloul *Ambasadorii* de Holbein, Caillois semnalează o magmă inidentificabilă, aflată la picioarele celor două personaje centrale ce nu par de loc alarmate de prezența nedefinită. Forma, materia și prezența acelui corp, par inexplicabile. Pico della Mirandolla încercînd să explice emblemele alhimiste spunea că ele ascund sub valori enigmatice disimularea poeziei. Caillois scrie și despre o gravură de-a dreptul fantastică : *Alegoria Purgatoriului* a lui Bellini care e de un mister total. Același autor vorbește despre compoziții bizare ce înfățișează cavaleri în armuri și fete goale laolaltă, reprezentînd extrema fragilitate și atotputernicia, imposibilitatea de a ceda tentației, armura semnificînd forța și imposibilitatea de a îmbrățișa gracilitatea. Pe o planșă a lui Antonio Salamanca din 1562 — *Alegoria dragostei* (după o compoziție a lui Bandinelli) sînt înfățișate mai multe personaje între care Eros, care joacă zaruri la o masă cu o femeie copleșită de dragoste. Pe masă se văd gajurile : mîini tăiate și ochi smulși cu ceva de strugure în ei, fragili, transparenți și aglomerarea dă o senzație terifiantă de spaimă. În prim plan alți amorași prăjesc un amoraș într-un căzănel într-o ocupație parcă domestică. În iarba uscată, arsă, de la picioarele lor sînt abandonați ochi care varsă lacrimi ca dintr-un izvor sărac. Ochi rătăcitori sînt prinși și în buclele dezordonate ale micilor călăi. Orizontul înfățișează solide temple, așezate pe nouri, o qvadrigă e mînată spre infinit de un vizitiu celest apucat. În spațiul vid dintre nori rătăcește un cal static. Desenul mi se pare prea michelangiolesc pentru ezotericul subiectului, trăsăturile dure, precise ucizînd poezia născută de subiectul gravurii.

Transmutațiile m-au dus cu gîndul în altă parte : la vînătorii îmbrăcați în piei de căprioare care în orgia urmăririi, în beția sîngelui presimțit urlau precum cîinii ce-i însoțeau. Și așa mai departe ; nu vorbea Péguy de un pămînt carnal și Gide nu scrie undeva că a cunoscut un copil cu aerul unei legume ? Joyce spunea că brînza este cadavrul laptelui și Valéry cerea să știi să desenezi nu o mînă sau un picior, ci o sensibilitate generală, o rasă sau o ereditate, un trecut, un mod de a acționa, de a reacționa, limitele, resursele, pudorile, secretele, lacunele, fobiile și maniile unui individ. El voia să scrie un *roman dezincarnat*, sau și mai precis, cum pretindea Rémy de Gourmont : *un roman de moravuri cerebrale*. Altcineva observa în Artaud prezența simbolului oriental al nopții : un pom în care stă o pasăre cu un ochi închis și cu celălalt deschis pe jumătate. Nathalie Sarraute îl vede pe Kafka pornind din Dostoievski, amintind că în *Amintiri din casa morților* eroul e socotit un simplu obiect : are ori cap de berbec, ori e o insectă curioasă ce se amestecă în mulțime lunecînd între oameni în mod odios, ca un gîndac, și această mulțime suferă de senzația că suportă o muscă murdară în mijlocul ei. E un univers sinistru în care se înaintează într-o falsă direcție, unde cu mîinile întinse și cu unghiile degetelor se zgîrie vidul.

Știm noi, deci, ce este natura artei, cum se naște, din substituirea sau interferarea regnurilor, senzația aceea surprinzătoare de descoperire a unor adevăruri necunoscute ?

TRANS MU TAȚIUNI

Trasmutațiunile cu care se deschide noua rubrică de Fișe vor să adune laolaltă impresiile nefiltrate ale unui iubitor de poezie, muzică și pictură, să arate strînsa legătură dintre cîmpurile magnetice ale tuturor artelor. Vor intra aici unele elemente din știința alhimiei pe care orice creator de vers nu ar trebui s-o ignore, după cum vor încerca incursiuni în interpretarea plasticii, cu ajutorul unor autori mai pregătiți și mai informați.

Am folosit mult material din ceea ce am numit numai pentru mine Caietele Princepelui, **adică acel material uriaș agonisit în 6 ani de lecturi unilaterale pentru ca să pot începe un roman.**

Eugen Barbu

2

Tot Caillois ne propune să privim mai atent **Melancolia** lui Cranach. Ea nu e luxuriant alegorică, dimpotrivă. Descrierea personajelor e perfect realistă. Trei copii urnesc o sferă în fața unei ferestre. În dreapta o fată cu aripi, nu neapărat un înger, pentru că aripile au ceva greoi, de material încărcat, de penaj aproape metalic. Pe jos două păsări, în față, peisajul greoi, un castel, dealuri în plină eroziune, ființe indefinite, goale pînă la mijloc, călărind parcă mistreți. E sugestia poate a gîndurilor negre care vin neapărat spre om cu un aparat grotesc. Izbește prezența unui cîine care gogește parcă pe pervaz, cu capul abandonat spre interior. Nu scapă privitorului o ostilitate tristă a animalului care parcă a întors spatele lumii și e gata să urle de desperare. De aici asociațiile se fac rapid. Într-o anumită mitologie cîinele este simbolul stărilor de durere incertă, al presimțirii lucrurilor rele, el este egal cu sulful în scala alhimică, și i se mai spune nebunul, șarpele, marea lanternă, pelerinul, spada, hermina și cerbul, el este elementul mascul, nativ, cald și uscat. Mercurul, elementul femel, este pasiv, volatil, rece și umed. Împreună cu sarea, mercurul și sulful fac triada elementară. De aici nebunia poetică devine posibilă. Aceste metale sau figurat, sentimente, puteau suferi eroziuni (disperări), puteau să cadă în putrefacție (melancolie supremă, aproape de nebunie) și treceau fizic prin operații ca coagulare, calcinație, congelare, disoluție, digestie, distilație, sublimare, separare, fermentație, multiplicație și procreație. Mutați proprietățile acestea în planul fantast sufletesc și aveți perfecta suprapunere. Corbul, craniul, sicriul, culoarea neagră sau orice insemn mortuar ducea la presentimentul de putrefacție. Metalele, după unii aveau și o conjurație care era simbolizată printr-un coit realizat în desen de un rege și o regină, coit înfățișat realist în poziții tradiționale. Sublimarea era simbolizată prin zborul unei păsări. Chiar caduceul lui Hermes înfățișează armonizarea contrariilor (un bețigaș de aur pe care stau doi șerpi) ; umidul încearcă împăcarea cu uscatul ; recele cu caldul ; sulful cu mercurul. În mitologie el este androginul. Faimosul ou filozofic este egal cu germenul care închide în el elementele vitale, reprezentînd de fapt vasul în care se fac transformările alhimice, avînd forma de corn sau de castravete. În vase este intrus **compostul**, animale sau ființe umane. Regina e mercurul iar regele — sulful. Ei nasc copilul filozofiei : aurul (înțelepciunea într-o altă transmutare). Această uniune se substituie uneori soarelui și lunii, un heliocefal sau o femeie cu capul Selenei, înconjurat de raze. Luther însuși fusese sedus de aspectul religios al alhimiei în ce avea ea magnific spectacular. Christ ar fi după aceste interpretări ezoterice nașterea pietrei filozofale (Invierea), trecerea de la imperfecția materială la perfecția spirituală. Sfînta Fecioară e comparată cu această piatră care se autofecundează și iese din ea însăși. Alhimia nu ar fi decît o metodă de percepție a lui Dumnezeu. Se ajunge ușor și la sexualizarea elementelor alhimice. Conjuncția regelui și reginei n-ar fi decît nașterea de metale noi. Cei vechi credeau că metalele cresc ca niște embrioni în sînul pămîntului. Focul care le transformă era sexualizat. Varga de flăcări magice penetrantă și activă simboliza forța de pătrundere în scopul material, alhimia era traversată de visul puterii. Arta imitînd natura înfățișa de multe ori deschiderea unui corp prin foc. Exista și în unirea metalelor un mariaj metafizic, după cum exista și un incest. Incestul filozofic corespundea cu conjuncția săvîrșită în apă (element femel și fluid care servește de mediu nupțial). Simbolurile s-au prelungit și au devenit floare, arbore, pasăre, mamifere, monștri, hibrizi, viziunea unor grădini infinite pline de copaci.

Arborele vieții evoca Geneza cosmic și sosea din Mitologia asiro-babiloniană. De ramurile lui stăteau atîrnate vise de nemurire și cunoștințe supranaturale. Ca să culeagă fructele acestui arbore înțeleptul trebuia să urce 7 scări ale cunoașterii.

În alte viziuni existau și doi arbori astrali : arborele lunar și arborele solar. Cel lunar sta sub semnul astrului nocturn și dădea fructe de argint, astrul diurn producea fructe de aur. În regnuri diferite fructele deveneau pietrele albe și pietrele roșii, trandafiri albi și roșii (trandafirul avînd 7 petale), bestii aeriene și terestre (păsările desemnînd principiul volatilității) și animalele principiul fix. Lupta chimică se dădea deci între principiul volatil și principiul fix (o pasăre se lupta cu un animal). Dus mai departe : binele se lupta cu răul.

STUDENT ȘI SOLDAT

FILE DINTR-UN JURNAL DE ACUM 24 DE ANI MAI—OCTOMBRIE 1944

La cămin și la facultate studenții cu veleități și preocupări literare fac un grup aparte, denominat prin ardoarea discuțiilor, prin intransigența opiniilor, prin nesăbuința visurilor și prin lectura în comun a „operelor". Unii dintre aceștia publică la mari intervale, versuri, articole, sau chiar note polemice și căminul sau culoarele facultății acordă o notorietate juvenilă, descurajantă și gratuită dacă n-ar fi susținută cu atîta patos de mica și frenetica noastră opinie puplică. Aceștia dau seminariilor de Literatură și de Estetică o notă elevată, față de care mediocritatea studenților capătă o înfățișare speriată și jalnică.

T. Vianu, la seminarul de Estetică, intră în amfiteatru cu un vraf de cărți învelite în hîrtie neagră, de camuflaj. Citește pasagii întregi și, după lectura-ghicitoare, lansează întrebarea: „din ce autor am citit?" Așa descopăr pe Matei Caragiale, pe Ioachim Botez din „Însemnările unui belfer", pe Sadoveanu din „Hanul Ancuței" și Slavici din „Mara". Urmează analiza textelor. Expunerea profesorului ne relevă personalitatea distinctă a fiecărui scriitor și el numește acest curs „Arta prozatorilor români".

La sesiunea de examene T. V. mă recunoaște și, cerîndu-mi carnetul de student, îmi spune: „pe dumneata te știu de la seminar. Mulțumesc."

*

Îmi iau inima-n dinți și, în buzunar cu „Florile de mucigai", urc cu tramvaiul pînă dincolo de dealul Văcăreștilor, în Mărțișor. Vreau să-l cunosc pe Arghezi și să-i cer un autograf. Pentru această vizită am caligrafiat într-un caiet și cîteva poezii de-ale mele. Mă rătăcesc prin cartier și în sfîrșit întreb o femeie „unde stă poetul Arghezi?" Îmi spune, privindu-mă ea însăși speriată, „e în lagăr la Tîrgu Jiu".

La „Café de la Paix" îl cunosc pe Ion Minulescu. Poartă pălărie cu boruri tari, ochelari de baga și un fulgarin cadrilat în culori violente. Mă declar entuziasmat de poezia lui și încerc chiar să-i recit o poezie, dar el mă oprește. Îi evoc o șezătoare din 1938, la Caransebeș, în sala cinematografului „Luna", unde a recitat și el versuri, și sînt grozav de umilit că nu-și mai aduce aminte de mine, că mi-a dat un autograf și că Lucian Costin, profesorul meu de geografie, i-a spus, mîngîindu-mă pe cap: „acest elev compune poezii". Sînt dezolat de această groasă amnezie și I. Minulescu se ridică de pe scaun rostind o singură vorbă: „visuri"..

Stamatiad trece spre Capșa ca un spadasin donchijotesc. Are o pălărie cu boruri largi și pelerina de truver neconsolat. Mustățile sale enorme sînt zburlite și supărate. Îl salut și el mă oprește, trezit parcă din vis:

— Spune, mă cunoști cine sînt?

— Sînteți poetul Stamatiad.

— Mulțumesc, tinere. Mulțumesc...

Intră în Capșa cu un piept de cuirasier din garda lui Napoleon.

Azi după-amiază, pe lapoviță, am dat o raită în Calea Griviței, undeva prin vecinătatea căminului de studenți de la Belle Arte. Trebuia să mă întîlnesc cu L. G. dar ea, bolnavă de gripă, n-a putut ieși din cămin. Am intrat în anticăria lui Ilie C. Ilie de pe Griviței. Cotrobăind prin vrafurile de cărți, am găsit „Pelerinul Serilor" al lui Ben Corlaciu. Mare mi-a fost surpriza să descoper la sfîrșitul plachetei, pe coperta interioară, textul alăturat, semnat de Marin Preda.

Îi cunoșteam pe citeștrei. Aveam și eu un exemplar din volumul de versuri „Om", cu dedicația lui Sergiu Filerot, îl cunoșteam și pe Sergiu Filerot, îl cunoșteam și pe Marin Preda, pe atunci corector de noapte la un ziar, îl știam și pe Ben Corlaciu.

De ceea ce mi-a fost frică, n-am scăpat. Un sergent de poliție mi-a adus ordinul de încorporare. Chiar în seara asta trebuie să plec la Orăștie, la regimentul 92 infanterie, unde sînt repartizat. Instructorii germani au devenit extrem de nervoși după atentatul împotriva lui Hitler. Aroganța lor este adausă acum de o teamă abia disimulată. Ei își dau seama că numai printr-o intimidare maximă, desperată, își mai pot păstra autoritatea. Comandantul nostru de companie, locotenent rezervist, învățător în civilie, îi înjură de mamă în prezența noastră și zîmbim în front, acordîndu-i astfel întreaga noastră adeziune.

În cursul dimineții instructorii germani veniseră ca de obicei cu mașina de la Orăștie la Castrău, să supravegheze programul instrucției. După masă pe la orele 5 au plecat. După plecarea lor, ni se dau hrană rece, cartușe, grenade, și sîntem preveniți că vom ieși la un exercițiu de noapte. Ne culcăm, dar la orele 22 seara sună alarma. Ne echipăm, ne adunăm pe companii în careu, și comandantul batalionului de marș ne anunță cu un glas emoționat că România a întors armele împotriva fascismului. Coloana pornește în marș forțat spre Orăștie. Grupul de instructori germani e făcut prizonier. Ocupăm șoseaua, ne instalăm în dispozitiv de apărare în jurul fabricii chimice, la intrările în oraș și noaptea de 23 spre 24 august trece într-o așteptare febrilă.

Batalionul de marș pleacă spre front, cu trenul pînă la Sebeș. De aici pe jos la Petrești unde așteptăm 2—3 zile apoi plecăm spre Alba Iulia și Coșlari.

Dincolo de Sebeș, pe șoseaua de asfalt, cineva găsește un stilou. Îl ridică, îl examinează și, deșurubîndu-l, acesta îi explodează în mîini. Este primul nostru rănit și plînge ca un copil, îngrozit de neprevăzutul întîmplării, stupefiat de faptul că putea muri sfîrtecat în bucăți. Rămîne în urmă, în grija unui sanitar, și noi începem să privim în jurul nostru atenți, să nu călcăm pe vreun stilou cu dinamită. La prima haltă de ajustare ni se citește un ordin de zi privitor la pericolul acestor arme perfide aruncate din avioanele naziste. La cîteva sute de metri depărtare, în dreapta șoselei, un „Ju" uriaș argintiu, cu un fuselaj din metal ondulat, ca un rulou de magazin, zace doborît de artileria antiaeriană. Poate e chiar avionul care a lansat încărcătura de obiecte dinamitate: stilouri, ceasornice, cutii de conserve, portmoneuri și lanterne de buzunar.

Privim sfărîmăturile avionului ca pe un grotesc și perfid monument al morții. Ni s-a înfățișat și ne-a întîmpinat ca un poet cu un condei în mînă. În loc de cerneală avea însă trinitroglicerină. Era un ucigaș travestit într-un trubadur liric.

Gara Coșlari arde și o privim în tăcere, trecînd pe lîngă ea, spre nord, în direcția de unde coboară coloane desperate de oameni încărcați cu cele mai uluitoare obiecte: plăpumi și perne, valize încărcate în căruțe și chiar în cărucioare de copil. Oare atît de mare să fie presiunea inamicului?

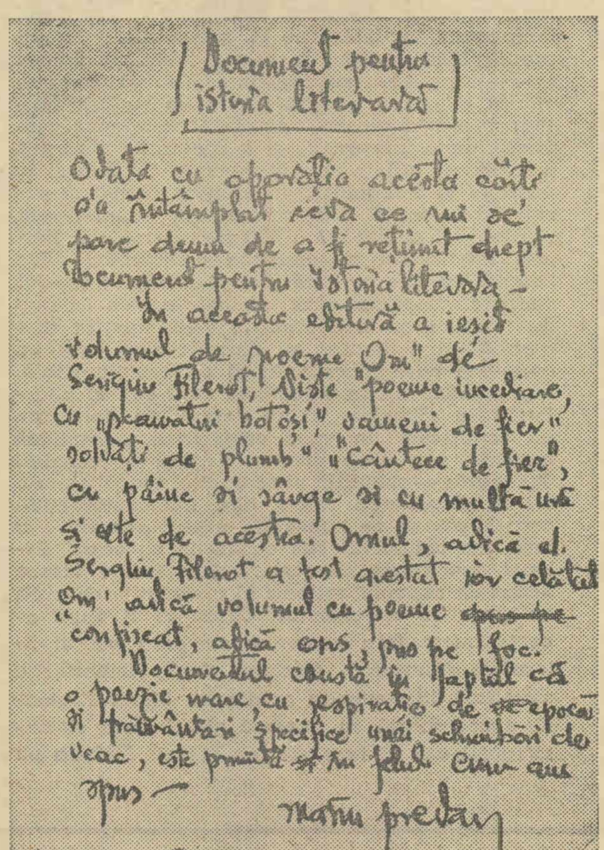
Ieșind din Aiud, batalionul nostru înaintează pe direcția șoselei de asfalt. Ocupă satul Mirăslău printr-o luptă scurtă. Mirăslău... am învățat la istorie despre lupta de la Mirăslău și-mi închipui că, dacă închid ochii, aud glasul de tunet al lui Mihai Viteazul.

Văd o coloană de prizonieri hitleriști. Absolut toți sînt germani și arată foarte rău. Ca niște șobolani opăriți.

Satul C., în marginea căruia avem poziția de luptă, a suferit un atac aerian și a fost incendiat. Au ars pînă și pomii din grădini și livezi.

Proiectilele aruncătoarelor de 120 fac un zgomot teribil în aer. Grohăie ca porcii mistreți.

Din pozițiile lor hitleriștii lansează cu ajutorul megafoanelor cele mai deșănțate atacuri psihologice. Le răspundem cu mitralierele și cu aruncătoarele de 120 și megafoanele amuțesc.

Document pentru istoria literară

Odată cu apariția acestei cărți s-a întîmplat ceva ce mi se pare demn de a fi reținut drept document pentru istoria literară —

În aceeași editură a ieșit volumul de poeme „Om" de Sergiu Filerot, niște „poeme incendiare, cu „[illegible] botoși", „oameni de fier" „soldați de plumb" „cântece de fier", cu pâine și sânge și cu multe alte și alte de acestea. Omul, adică d. Sergiu Filerot a fost arestat iar celălalt „Om", adică volumul cu poeme ~~[illegible]~~ confiscat, adică pus pe foc.

Documentul constă în faptul că o poezie mare, cu respirație de epocă și frămîntări specifice unei schimbări de veac, este pornită în felul cum am spus —

Marin Preda

Stăm de trei zile în refacere la Vințul de Sus (Unirea). Completare de efective, baie, despăduchiere, etuvă și somn: opt ore întregi pe zi.

Fata clopotarului din comună îmi dăruie amintirea unei seri de un erotism fără prejudecăți, apoi plînge și mă întreabă, privindu-mă cu o desperare neașteptată: „Vii după război la Vinț?" Și nu înțelege de ce întreb și eu, privind cerul înstelat: „care ești, steaua mea? Oare n-ai să cazi peste un mormînt de soldat cu termen redus?"

Porțiunea de șosea pe care o parcurgem acum, în drum spre Bădeni, a fost lovită cu două ore în urmă. Am auzit din Vințul de Sus ecoul exploziilor provocate de încărcătura unei escadrile hitleriste de bombardamente, care a sfîrtecat o coloană de aprovizionare cu muniție. Cîteva căruțe cu lăzi de cartușe și cîteva chesoane cu proiectile de brand 120 au fost nimerite în plin. Acum șoseaua a fost rapid descongestionată și coloana batalionului nostru trece pe lîngă sfărîmături de chesoane și pe lîngă hoituri de cai. Un cal, cu burta spartă și cu mațele întinse pe cîțiva metri, horcăie cu gîtul întins în sus. Are ochii mari, umezi și mi se pare că imploră, foarte omenește îngrozit, ajutorul nostru. Comandantul plutonului, un sergent instructor, sare șanțul șoselei și s-apropie de cal scoțîndu-și pistolul mitralieră de după gît. Vîră țeava pistolului în cavitatea urechii și trage — mi s-a părut mie — o jumătate de încărcător. Apoi revine în fruntea plutonului cu aerul unui om care s-a achitat de-o datorie de-o simplicitate sfîntă.

Un curier a adus de la Alba Iulia tot ce-a găsit în materie de ziare și astfel redescopăr titluri ca „România liberă" și „Victoria" pe care le citesc cu nesaț. Le păstrez apoi în sacul de merinde și caut altă hîrtie pentru țigări. Pe asta o apăr ca pe ochii mei din cap.

La Mirăslău am găsit cantități enorme din foi de tutun făcute pănuși și puse la uscat sub șoproane deschise și în tindele caselor. Îmi fac o provizie de vreo două kilograme dar tutunul e nefermentat și are un gust neobișnuit.

Azi am văzut Mureșul la Ocna Mureșului înroșit de sînge. Poliția militară adună din plajele de pe malul Mureșului lăzi întregi de grenade, sute de arme aruncate și căști de oțel germane. N-am văzut niciodată pînă azi atît de multe cadavre adunate la un loc. Ceea ce am văzut în ziua de 5 aprilie, din goana camionului, pe Calea Griviței, nu se compară cu aceste hecatombe de hitleriști morți. În retragere, hitleriștii au aruncat podul de fier în aer și au lăsat dincoace de Mureș unități întregi. Atacul la baionetă și rafalele de mitralieră au pecetluit soarta militarilor din Wehrmacht la care mă uit acum cu o liniște nefirească.

O dată cu marmitele de mîncare, care au ajuns la noi seara, am primit și vin. Ne umplem bidoanele cu un excelent muscat provenit din pivnițele Aiudului.

Tragem cu toate armele noastre ușoare, chiar și cu pistoalele automate, asupra unui avion hitlerist de observație (un Fischeler Storck), care se învîrtește deasupra sectorului nostru de front, ca să regleze tirul artileriei.

De undeva din stînga, o mitralieră scuipă rafale întregi de gloanțe. Se văd gloanțele trasoare, parcă atrase magnetic de fuselajul subțire al avionului pînă cînd, deodată, acesta ia foc și alunecă în vrile spre pămînt. Acolo explodează și din el se înalță o trombă uriașă de fum negru.

De aici, din acest sat care se numește Mihai Viteazul, se vede Turda arzînd dincolo de Arieș. Unul din coșurile fabricii de ciment e sfîrtecat de la jumătate.

Pe linia dealurilor din față, sub care se întinde Turda, hitleriștii au îngropat tancurile în pămînt și trag sălbatic din aceste fortificații sui generis.

Cu un binoclu de campanie se văd turelele și țevile tunurilor, se văd alergînd încoace și încolo chiar și servanții lor.

Batalionul nostru atacă din direcția comunei Mihai Viteazul. Punctul de plecare la atac este taluzul căii ferate înguste, dar acțiunea se macină îngrozitor sub tirul artileriei hitleriste.

Am să țin minte cît voi trăi acest taluz de cale ferată, aceste ogoare de porumb, aceste case din marginea de sat și această ploaie torențială de gloanțe care șuieră ca viperele. Peste toate, domină tunetul intermitent al artileriei.

Petru VINTILĂ

cronica

LA ORIZONT... BIORITMOLOGIA

Cartea lui Al. Lungu — „Orologiile biologice" — apărută în Editura științifică — surprinde plăcut cititorul, oprindu-l între paginile sale cu o curiozitate intensă, născută din talentul evident de poet și cercetător al autorului. Lucrarea, cuprinsă în colecția „Enciclopedia de buzunar", reprezintă un nou omagiu adus timpului, acest susținător al existenței lumii materiale căruia filozofia, în întreaga sa evoluție, i-a închinat cele mai disputate idei și demonstrații. De la înălțimea secolului XX putem pătrunde mai ușor și mai profund în împărăția lui Cronos. Este meritul autorului de a face o astfel de investigație în formele concrete de manifestare ale timpului absolut.

Interesul cărții este sporit și de faptul că timpul și-a adus din plin contribuția la „drama complexă a cunoașterii" — cum generalizează autorul explozia cunoștințelor științifice din secolul nostru — „trăind", alături de spațiu, dezvăluirea epocală a teoriei relativității.

În această „conjunctură științifică" cartea lui Al. Lungu se apropie de viața plantelor, animalelor și a omului pentru a sesiza, în mod științific, reacțiile complexe ale materiei vii la scurgerea timpului. Avînd înaintea sa ample cercetări și observații în domeniul bioritmurilor, autorul face o prezentare fundamentată, documentată cu cele mai recente realizări și ipoteze, cooptînd cititorul în travaliul complex al cercetării științifice.

Fără a fi un tratat de filozofie, tema cărții aduce filozofiei un serviciu, demonstrînd cu puterea faptelor, unitatea lumii. Trăirea în timp dovedește această unitate în diversitate, atomul și molecula reacționînd în timp, se modifică și se dezvoltă în mod ritmic, măsurînd această trăire ireversibilă. Alegînd timpul biologic dintre formele concrete de existență ale timpului absolut, autorul îi urmărește modul de manifestare în strînsă coordonare și interdependență cu timpul universal. Conexiunea universală și determinismul materialist își găsesc în faptele și procesele cuprinse în lucrare noi confirmări.

Investigînd mecanismele intime ale măsurării timpului de către organismele vii, cartea trece în revistă noile ipoteze privind rolul nucleului și al acizilor nucleici în reglarea celor mai complexe procese de adaptare, contribuția sistemului nervos la conducerea întregului organism în concordanță cu factorii interni și externi și, în primul rînd, în strînsă interdependență cu timpul.

Și pentru că lucrarea se numește „Orologiile biologice" găsim în cuprinsul ei interesante și variate procese biologice care în viața de zi cu zi a animalelor și a plantelor ne apar ordonate după acele unui uriaș ceasornic natural, fiind în acelasi timp diviziuni exacte ale timpului scurs. Adevărate ceasuri interne reglează veghea și repaosul, dezvoltarea și înmulțirea, reacțiile la factorii externi etc. în lumea plantelor, a animalelor și a omului.

Organismul uman, un mecanism superior care își desfășoară activitatea după bioritmuri complexe, este așezat în complexul factorilor naturali și sociali, relevindu-se capacitatea sa deosebită de adaptare și reacție la factorul timp.

Viitorul bioritmologiei nu mai poate fi contestat după ce parcurgi paginile cărții lui Al. Lungu. Materialul vast care a stat la baza lucrării a permis o bogată documentare și fundamentare a concluziilor, fără a știrbi nota de originalitate care caracterizează cartea. Apreciem și modul în care autorul se apropie de cititor prin limbajul său clar, bine echilibrat în folosirea termenilor științifici, accesibilitatea largă a lucrării.

O subliniere: Primul tic-tac al „orologiilor biologice" s-a făcut auzit prin fragmentele publicate în paginile revistei noastre, anticipînd succesul actual al lucrării.

Paul BRAN
Liviu MUREȘAN

ARTE ZILE

Camerata la Bayreuth

Vestit pentru festivalurile Wagneriene, care reunesc o lună de zile în fiecare an, cîntăreți, instrumentiști, regizori, oameni de artă, Bayreuthul organizează concomitent de 18 ani și Festivalul Internațional de Artă al tineretului din lumea întreagă. Studenții din toate continentele se întîlnesc pentru cunoașterea reciprocă a educației artistice, pentru completarea ei, sub îndrumarea unor maeștri de renume mondial ca: Pierre Boulez, André Musson, Raymond Gaillard, etc., cimentind, într-o atmosferă de educație și respect reciproc, prieteniі ce se transmit an de an, lărgind cercul participanților.

Sub președinția scriitorului progresist Herbert Barth, directorul de presă al orașului Bayreuth, studenții valoroși sînt ajutați să se afirme în toate domeniile artistice, fiind popularizați prin recitaluri, concerte, expoziții sau spectacole.

Mare animator, numele lui Herbert Barth este cunoscut de tineretul mondial, precum și țelul său, acela de a continua limbajul lui Wagner pînă în zilele noastre.

Manifestarea cea mai importantă este formarea unei orchestre internaționale din cele mai valoroase elemente selectionate prin concurs.

Invitată pentru prima oară, orchestra CAMERATA a conservatorului „Ciprian Porumbescu" a participat în acest an la Festival, fiind programată în spectacolul de deschidere cu lucrarea lui Strawinsky „Apolon și muzele", apoi la patru concerte, în diferite localități. Ca membră a orchestrei internaționale, ea a furnizat șefii de partide în toate compartimentele de coarde.

Apreciată în mod elogios de dirijorii Pierre Boulez și Raymond Gaillard, precum și de cronicarii de specialitate, CAMERATA s-a bucurat de un mare succes fiindu-i recunoscută înalta ținută artistică, stilul, acuratețea și cizelarea lucrărilor prezentate.

De asemenea, soprana Cornelia Angelescu, celista Alexandra Guțu și violonistul Octavian Rațiu, soliștii orchestrei, au fost apreciați de presă ca foarte valoroși.

Solicitată să organizeze în plus o seară de muzică românească pentru membrii Festivalului, orchestra a prezentat un concert compus din:

— „Concertul pentru coarde" de Ion Dumitrescu.

— „Formații pentru 17 instrumente de coarde" de Ștefan Niculescu.

— „Tocata" de Paul Constantinescu

Pentru valoarea sa și ținuta estetică cu care s-a prezentat la Festival, orchestrei CAMERATA i-a fost atribuită Diploma premiului I.

Pop DUMITRU

Garanția stilului

Thomas Mann mărturisește adesea: „Citesc, dar mai ales recitesc". La fel, în pictură, important, mi se pare, să revezi, mai mult decit să vezi, să te apropii de un tablou necunoscut cu sentimentul reașezării în formă.

Noutatea e mai aproape de extensie decît de intensitate. Un pictor *nou* și *neașteptat* la fiecare apariție în public face, cu siguranță, jocul privitorului foarte informat, care e altceva decît privitorul de profunzime.

Recenta expoziție de grup de pe Magheru nu este succes, insucces sau altcumva. Așa cum pare o necuviință să dai note filmului foarte bun sau unui foarte serios spectacol, refuzi comparația cu alte expoziții personale sau de grup. Pentru că, spre deosebire de acestea, acum sînt prezentate lucrări cu aerul atelierului încă nedeprins de pe ele. O expoziție care caută, ca un dar, altă înțelegere decît cea obișnuită.

Între cel mai tînăr și cel vîrstnic dintre expozanți diferența e de 16 ani. Vîrsta e adesea criteriul comentariului, gradul de abstractizare altul și așa mai departe, pînă la cel mai greu de stăpînit: valoarea, valoarea specială. Dar și valoarea se raportează la altă valoare, generală. Rămîne criteriul ce-l au și specialiștii în recunoașterea unui fals de un original: stilul.

Ca să poți opera cu el trebuie ca autorul în discuție să-l aibă. Fără stil, fără acele particularități și totalități evidente și subtile totodată, cel mai ușor de imitat și de aceea trădind pe imitator, un tablou riscă artizanatul.

Cei șase au stil. Poți să fii sau să nu fii cîștigat de personalitatea fiecăruia dar, e obligatoriu să recunoști ceea ce e evident.

Evidenta taină monahală, fumegoasă în florile lui Brătulescu, simplitatea încăpățînică în viziunile lumii crispate de așteptare la Cojan.

Recunoști destinul de vitrou însorit al picturilor lui Ion Gheorghiu și eleganța universitară, cu fine citate din arta japoneză la Vincențiu Grigorescu.

Așa cum, în primul rînd, ce se impune în tablourile lui Ion Pacea e încrederea în culoare ca material intelectual, desăvîrșirea analitică și, printr-un revers creat de pură întîmplare, neîncrederea în culoare la Piliuță, desenul suveran, criptic, în mare agitație.

Am spus „pură întîmplare", pentru că acest grup nu e alcătuit pe afinități. Artiștii sînt alături doar pentru că o vocație adîncă permite o vecinătate asemănătoare.

Și privitorul reține satisfacția unei expoziții de originale.

Maria IONESCU

San Gennaro, Dino Risi și neorealismul

Vara cinematografică pe care o încheiem n-a fost prea darnică, nici măcar în comedii, atit de propice consumului estival. Parcă pentru a ne împăca, acest sfîrșit de septembrie ne-a oferit un nou Dino Risi. Risi n-a avut pînă acum șansa să fie luat în serios de specialiști, ceea ce nu l-a împiedicat să facă film după film, atrăgîndu-și adeziunea publicului și indiferența criticii. „Operațiunea San Gennaro" e printre cele mai reușite din comediile lui napolitane. De obicei critica e puțin condescendentă cu acest soi de comedie în care circulă tipuri și gaguri aproape niciodată originale. Dar în comedia italiană problema se pune altfel. Mai mult decît Comencini sau Monicelli — personalități de vîrf — Dino Risi întruchipează filonul direct, originar al comediei trecută prin școala neorealismului.

Rațiunea existenței acestei comedii nu este efervescența truvai-ului comic, descoperirea gag-ului nefiind un scop, ci un moment de pasaj, un instrument de divertisment firesc, dincolo de care se ascunde plăcerea călătoriei cu aparatul de filmat printr-o lume colorată, inepuizabil de amuzantă. Depășirea anecdotei comice e un lucru obișnuit în filmele acestei școli, plonjeul în realitatea directă, zugrăvită cu reminiscențele pasiunii neorealiste pentru cinematograful „în flagrant" echilibrînd artificialitatea situațiilor impuse de subiect. Un furt senzațional, o urmărire, nu pot să nu țină seama aici de riturile orașului napolitan. Strada, populată de atîția meridionali cu celebra lor psihologie ingenuă, contaminează orice acțiune, mașinile în goană dărîmă neapărat tarabele vînzătorilor ambulanți, agăță în trecere cearșafurile tradițional întinse la uscat între ziduri, intră și ies firesc din dormitoarele unde matroanele dorm fără vise. Da, e o comedie, dar o comedie pervertită din interior de comicul de observație crud, suculent, servit de virtuțiile și ambițiile unei cinematografii care a investigat serios și îndelung această lume, sub toate aspectele ei.

Însăși tipurile tradiționale — borfașii naivi, descurcăreții, polițiștii — ale căror măști caraghioase au fost accentuate energic nu sînt niște construcții livrești; ele țin evident de un burlesc, dar acest burlesc a rămas după ce neorealismul a căutat sensurile tragice sau tragi-comice în universul lor.

Dino Risi, ca autor de comedii „de serie", reprezintă cel mai pregnant aceste particularități ale comediei moderne italiene și am ales „Operațiunea San Gennaro" ca exemplu, tocmai pentru că aici, programatic, se confruntă tipul de forță al comicului italian cu anecdotica filmului de inspirație holywoodiană.

Multe voci, la noi, afirmă cu regret că cinematografia românească a pierdut mult prin absența unui neorealism. Uneori, cînd constați cîte genuri au profitat de pe urma acestui instrument de observație cinematografică, poți spune că regretele sînt justificate.

E. PATRICHE

Studenți,

● *La întoarcerea în Capitală, Teatrul Mic vă promite spectacolul pe care-l așteptați încă de la sfîrșitul vechiului an universitar: tragedia Iona de Marin Sorescu, în regia lui Radu Penciulescu și în interpretarea actorului George Constantin. Să sperăm că spectacolul va avea loc în această stagiune.*

● *Teatrul Barbu Delavrancea, în montarea plurivalentului Romulus Vulpescu, va prezenta dramatizarea lui Mihail Sorbul după romanul Ion de Liviu Rebreanu. Mergeți la spectacol însoțiți de părinți pentru a putea compara ceea ce vedeți cu același spectacol văzut de ei în tinerețe la Național. Atunci interpreții se numeau N. Bălțățeanu, Aura Buzescu, Gh. Ciprian...*

● *Ca în fiecare din ultimele zece stagiuni, Teatrul Național din Cluj făgăduiește o premieră Camil Petrescu. Nu vă faceți iluzii. În ultima clipă în locul ei va fi montată o piesă de Aurel Baranga.*

● *Nu vă neliniștiți, și în acest an ecranele vor fi invadate de melodrame, imitații de westernuri și superproducții. Zvonul că nu veți mai putea vedea decît filme de Antonioni, Bergman, Forman a fost o alarmă falsă. D.D.F. declară pe această cale în mod formal că nu poartă răspunderea răspîndirii lui.*

FOLCLOR APOCRIF STUDENȚESC

BASME

FĂT FRUMOS

CUM SE PUNE PROBLEMA BASMULUI

A fost odată un copil care n-a vrut să crească.

A fost odată o mamă care a avut un copil care n-a vrut să crească și a chemat un doctor.

A fost odată un tînăr scriitor [1]) student la Filologie [2]), care a fost chemat de o mamă care a avut un copil care n-a vrut să crească.

Aplecat asupra pătuțului în care scîncea copilul care n-a vrut să crească tînărul scriitor îi spunea mamei :

— E un caz cît se poate de simplu. Astăzi este o adevărată epidemie. Copilașul dumneavoastră s-a născut de mult ?

Mama. o femeie tînără, pe care o chema Ileana, i-a răspuns, cu inima cît un purice :

— De patru ani.

— Și în timpul acesta n-a crescut de loc... Începe să fie clar.

— Pentru dumneavoastră o fi clar, dar eu nu înțeleg nimic.

Tînărul și-a pus halatul și a scos un caiet.

— Ce meserie aveți ? a întrebat.

— Sînt funcționară la Centrul de recoltarea sticlelor și borcanelor de lactate.

— Soțul ?

— Sînt necăsătorită !

— Mă rog... (Obrajii tînărului aveau o culoare purpurie) Tatăl copilului cu ce se ocupă ?

— Care ? a întrebat, candidă, mama.

— Sper că acest copilaș are, nu ? un autor... că nu l-ați conceput direct cu cel de sus ?

— În nici un caz ! Cred că mai degrabă cu cel de jos, de la parter, directorul de la P.C.T.S.M.N. [3]). Dar nu știu ce-nseamnă.

— Ce-nseamnă ce ?

— P.C.T.S.M.N. !

Tînărul a scris în caiet : Director necunoscut [4]). A spus :

— Acum știu.

— Ce anume ?

— Știu de ce n-a crescut copilul !

— Zău ?

— Fiindcă nu știți basme !

— Basme ?

— Da, bas-me, povești...

Mama a rîs :

— Aveți umor [5]) ! În secolul nostru ?

— Aș fi curios să știu ce părere aveți dvs. despre secolul nostru.

— E un secol al vitezei, ceac-pac [6]) !

— Ceac-pac ?

— Exact.

— Și basme nu știți ?

— Nu înțeleg de ce-i tot dați ghes cu basmele ?

Tînărul și-a pus ochelarii fumurii.

— Aici stă tot necazul, doamnă... Copilașul dvs. n-a crescut și nu va crește pentru că... pentru că nu i se spun basme !

— Dar, domnule doctor...

— Pardon, eu nu sînt doctor !

Stătea în picioare, demn, în fața femeii.

— Sînt șeful secției de tratare cu basme a copiilor care au rămas mici, de pe lîngă policlinica de copii.

Femeia, fericită, îi cade în brațe.

— Formidabil !

El o așează pe scaun.

— Ideea îmi aparține. Citind într-o zi un basm, un basm cu un Făt-Frumos oarecare, fac o mare descoperire : în basm Făt-Frumos crește în trei zile cît alții în șapte ani. Și asta cu mijloace rudimentare, din Evul mediu. Dar cu mijloacele de azi, mi-am zis, un copil rămas mic, căruia i se citește un basm, nu va crește oare cu o viteză demnă de secolul nostru, secolul ceac-pac, cum bine l-ați zis ?

— Și ?

— Și am trecut la acțiune. Am scris mai întîi o carte de basme. Știți, eu sînt student la Filologie...

— Da, da, înțeleg...

— O carte care s-a numit „Castronul de aluminiu", în amintirea primului castron din viața mea. Sînt amintiri dragi care...

— O, cum vă înțeleg !

— Am citit un basm scurt, basmele mele sînt scurte, concentrate...

— Le-ați citit cui ?

— Copilului sorei mele, firește, fiindcă eu nu posed. Ce credeți că s-a întîmplat ?

— Ei ?

— Copilul a crescut 90 de centimetri !

— Extraordinar !

— La al doilea basm am avut o creștere de 70 de centimetri. La al treilea basm — copilul ajungea cu mîna la etajul doi. După zece basme, blocul în care locuia îi venea pînă la umăr.

— Fantastic !

— Într-adevăr.

— Și... copilul trăiește așa înalt ?

— O, nu... Să vedeți : băiatul a descoperit a doua carte a mea, „Felia de brînză și șoarecele Barbarosa". A citit-o și a crescut atît de înalt încît, pur și simplu, a dispărut printre nori. E undeva prin Constelația Lirei de unde aruncă farfurii. Sînt așa-zisele farfurii zburătoare [7]).

— În acest caz vindecarea copilului meu nu este decît o problemă... o problemă de timp !

— Ați ghicit.

— Eu n-aș vrea însă o înălțime așa mare.

— Cît ați vrea dvs. să crească ?

— Să zicem un metru și optzeci și cinci.

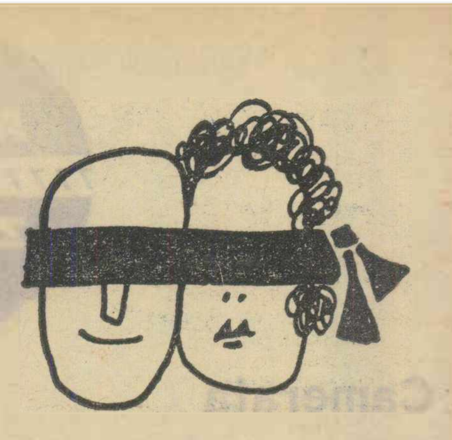
— Perfect !

Tînărul a scos din geantă un volum de basme concentrate. Sub fiecare titlu era trecută și înălțimea care rezulta din tratament.

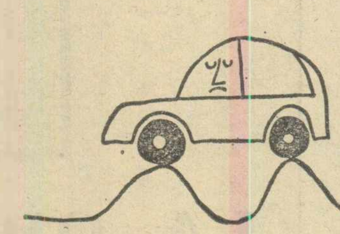
— Unu virgulă optzeci și cinci... Ah, da... „Vasile cel Frumos și Ileana din pădure".

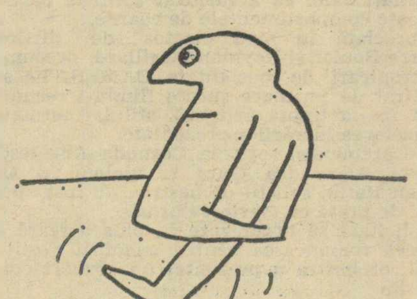
— Ce coincidență ! Și pe mine mă cheamă Ileana.

— Vedeți ?

BASMUL CITIT ȘI EFECTUL LUI

„Era, prin părțile de sud ale emisferei nordice o țară lată. Rege era unul căruia lumea-i zicea Putinică, fiindcă avea haine în dungi de-a lungul, ca niște doage de putină. Regele Putinică avea oi și alte vite negrăitoare, dar avea și un mare necaz : n-avea copii. Și cui să lase el regatul și averea ? La străini ?

Regina, într-o zi, îi spune :

— Cred că dacă te-ai duce și ai bea lapte de la măgărița ministrului de artilerie eu aș rămîne grea. Că așa am visat eu un vis.

Regele a băut lapte, cu mîinile lui a muls măgărița ministrului, că la muls toți te pot înșela, l-a fiert și a pus și miere în el, să fie dulce. După ce a băut a zis :

— Copil nu știu dacă voi avea dar de tuse măgărească scap sigur.

După nouă luni regina l-a născut pe Vasile cel Frumos. Și unde a început Vasile să crească și să învețe la limbi și meserii că la trei ani era cel mai frumos din regat. La băiatul bucătarului te puteai uita, dar la dînsul ba. Și cînd n-a mai avut ce învăța și venindu-i și vremea să se însoare și-a luat ziua bună de la părinți și hop în „trăbănțel". În prima zi a călcat doi polițiști, în a doua o turmă, iar în a treia zi a trecut pe tărîmul celălalt [8]).

Primul zmeu i-a ieșit în cale la un pod. L-a bătut măr dar de nevasta lui nu s-a atins.

— Ține-ți nevasta, i-a zis, eu o vreau pe Ileana.

Al doilea zmeu nu s-a arătat, era plecat din localitate.

Al treilea zmeu era de hîrtie, legat de un stîlp de telegraf. Ileana cea frumoasă se juca cu el. Cînd și-a văzut zmeul rupt a început să plîngă.

— Nu plînge, Ileană, că eu am venit să te iau de nevastă.

— Ba pe mine nu, i-a zis Ileana, că eu pe zmeu l-am iubit și tu l-ai omorît.

— Păi cum o să mă întorc fără tine ? Ce-o să zică tata ?

— Nu vin cu tine decît dacă-mi faci alt zmeu.

Și s-a apucat Vasile să-i facă Ilenei zmeu și i-o fi făcînd și azi zmeu dacă nu l-o fi terminat".

Mare vaier s-a auzit în patul copilului. Din el s-a ridicat un zdrahon de băiat care bolborosea cuvinte neînțelese.

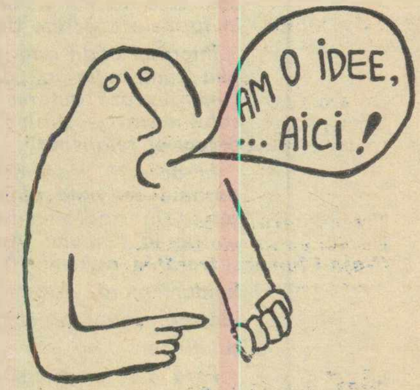
— Nu știe încă să vorbească, a zis tînărul scriitor.

Femeia l-a îmbrățișat pe băiat și l-a privit mult.

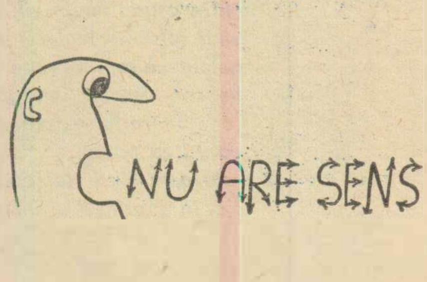
— Acum știu ! a strigat.

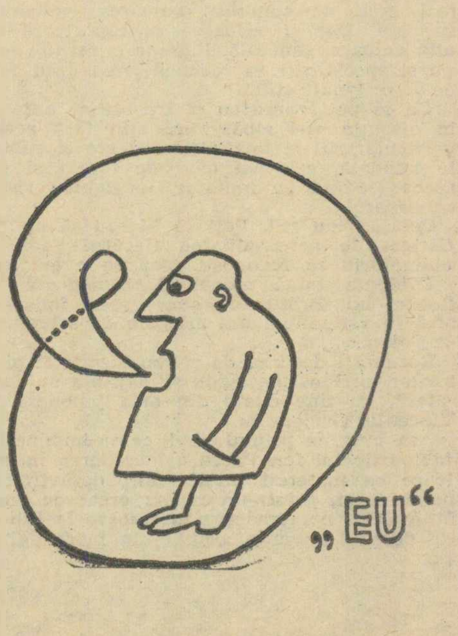
— Ce anume ? a întrebat scriitorul, mîndru de isprava lui.

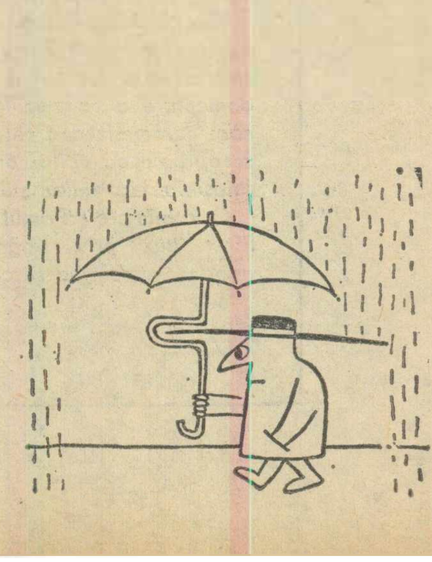
— Știu cine e tatăl ! Seamănă

leit! E un alpinist, pe care l-am cunoscut la Vîrful cu Dor.

NOTE

1, 2) — Din cîte înțeleg filologia pregătea scriitori. De cînd s-a desființat această facultate scriitorii aproape că au dispărut

3) — P.C.T.S.M.N. — probabil: Punctul de Coordonare a Transporturilor Sportive din Marea Neagră.

4) — Director necunoscut. În vremea aceea directorii se schimbau atît de des încît puteau fi cunoscuți cu multă greutate.

5) — Umor — cînd cineva rîdea era numit om cu umor. Azi rîde cine are chef. Atunci se rîdea numai cînd n-aveai încotro.

6) — Secolul ceac-pac — e uimitoare graba cu care cei din secolul XX au trecut în secolul imediat următor.

7) — Farfurii zburătoare — un fel de pălării, care se aruncau în Tarascon și în Mexic, în momente de bucurie. Pentru a se distra oamenii susțineau că sînt purtate de ființe necunoscute. Pentru că nu se cunoșteau pe ei înșiși.

8) — Nu înțeleg plăcerea oamenilor acestui secol de a trece pe tărîmul celălalt. Foloseau, pentru asta, vehicole care costau foarte scump. Este un fel de superstiție.

CÎNTECE DE LUME 1)

LUME, LUME...

(fragment)

Cît e lume-n jurul meu
Toată-i cu oftat și greu
C-așa-i lumea... trecătoare,
N-are nici o amînare,
Lume, lume, soră lume!

La sesiunea de vară 2)
Trece lumea ca pe sfoară 3)
Doar la mine-i toamnă grea,
Nu mă trece nimenea,
Lume, lume, soră lume!

Cît ești tînăr să trăiești,
Lume, tu, ce te grăbești?
Că ne-o opinti și graba
Numai că ne-o fi degeaba,
Lume, lume soră lume!

Trece lumea, trece zău,
Numai eu tot pic mereu
C-așa-i lumea... trecătoare
N-are nici o amînare

Lume, lume, soră lume!

NICI ACELA... 4)

Nici acela nu-i ficior
Care nu e profesor
Că de cînd o învățat
Capul i s-o tot săltat
Și de cît în sus îl suie
Parcă-i agățat de cuie.
Uiu-iu, pe dealul gol,
Doctorița n-are țol 5)
Că de cît i-a fost lunguță
I-a rămas tare scurtuță
Ține, lăutare, tonul
Să ne-audă agronomul
Că i-o crește grîu-n iaz
Și legumea sub pîrleaz.
Bate, mă, la șanțuri parii
Să nu cadă cărturarii
C-așa merg de drăgălaș
Parcă-s seara la oraș
Au uitat, feciorii taicii,
C-au crescut la coada vacii,
Prin acele școli umblînd
Au uitat și cine sînt.

NOTE:

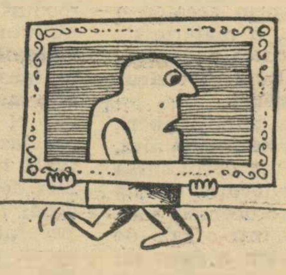
1) — Cîntec de pahar — fiecare pahar se lasă cu cîntec. După mai multe pahare orice om se simțea un cîntăreț veritabil. Tradiție care s-a păstrat în parte. Azi, la chef, se rezolvă ecuații de gradul doi. Alte vremuri, alte obiceiuri.

2) — Sesiunea de vară — verificarea studenților se făcea prin sesiuni, ca în parlamentul englez. Cine nu răspundea la întrebările puse, era amînat în altă sesiune.

3) — Ca pe sfoară — pentru a merge drept, unii tineri foloseau sfoara. Un ghem era rostogolit în față, cel care mergea făcea alt ghem din sfoara rămasă în urmă. Apoi schimbau ghemele.

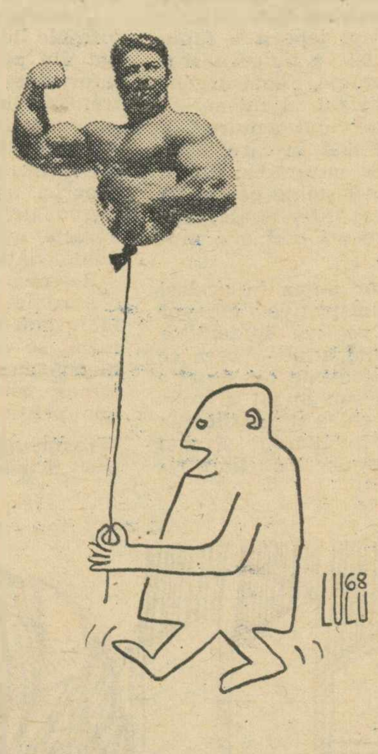
4) — Probabil este vorba de un cîntec rostit de un tată ai cărui copii, întorși de la facultăți, nu se mai puteau acomoda mediului rustic. A fost o mare problemă a secolului XX. Orașele au crescut atît de mult, din cauza absolvenților care refuzau să meargă la țară, încît au fost desființate.

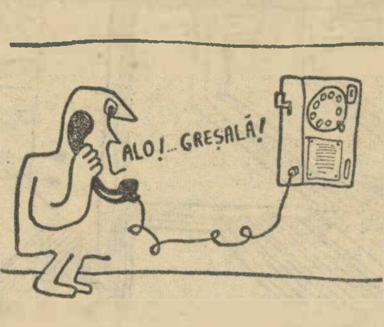
5) — Țol — unitate de măsură pentru țevi.

PAGINI REALIZATE DE CONSTANTIN DUICĂ (text... anonim) ȘI I. DOGAR-MARINESCU (caricaturi)

BALADE

BALADA DE UN MEȘTER ZIS CIULICĂ

Pe o stradă-n sus,
Pe o stradă-n jos
Trece-o ceată mîndră
De tineri frumoși
Au unde se duc,
Către ce liman
Nouă tineri falnici
Cu Ciulică zece
Care-i și întrece?
Cată loc de mas
Pentru un popas,
Loc de pomenire
Și de prăznuire.
— Meștere Ciulică
Drumul rău ne strică
Numai că grăi
Ceata se opri
— Vom putea noi oare
Ridica spre soare
Pline pahare?
Ceata se-nfioară
De așa-ntrebare:
Noaptea o fi soare?
Iată-i adunați,
Iată-i așezați
Negru chelner vine
Cu tăvile pline.

— Nouă meșteri mari
Tineri cărturari
Cu Ciulică zece
Care vă întrece,
Veți putea găti
Pînă-n zori de zi
Zidire măiastră
Pe potriva voastră?
Rîde vel Ciulică,
Cel cu gura mică:

— Doamne, tot zidim
Nopți și zile-ntruna
Dar zidire-ntreagă
N-a rămas niciuna.
Noaptea ce zidim
Ziua se dărîmă
E vre-un rîu ascuns
Care n-are vină?
E vre-o sete seacă
Ce ne tot încearcă?
De taină să dăm
De la cap o luăm
Zidul să înălțăm
Dă la bute cep
Zidirea să-ncep.

Beau fîrtați ulcele
Cu soarele-n ele,
Vin de Odobești
Să te-nveselești.

— Azi la seminar,
Zice un cetar,
Am visat un vis
Se făcea că vine
O fată spre mine
Care tot zicea:
„Ce zidiți nu-i bine"
Meșterul Ciulică
Spune, în ulcică:

— Și eu am visat
Vis tare ciudat
Fata mă certa
Și mă învăța:
„Geaba voi zidiți
Dacă nu iubiți
Fete sînt atîte
Și nici chiar urîte
La filologie
Sînt peste o mie"
Măre ce vedea?
Fete că venea,
Zece feciorele
Cu zece inele
Să treacă prin ele
Ciulică vedea
Și așa grăia:

— Viața e zidire
Pentru prăznuire
Fetele rîdea
Și se bucura.

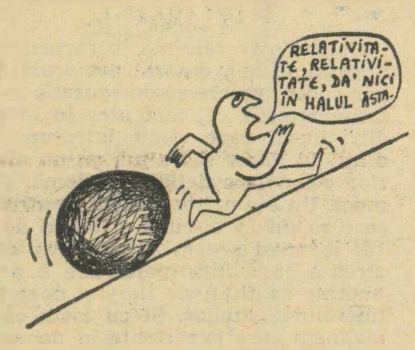
— Zidurile tale
Sînt din sticle goale
Dar ne poți da știre
De altă zidire,
Zidire măiastră
Mult mai arătoasă
Pe măsura voastră?
Meșterul privea
O clădire mare
Cu zece culoare,
Poate facultate,
Poate o cetate,

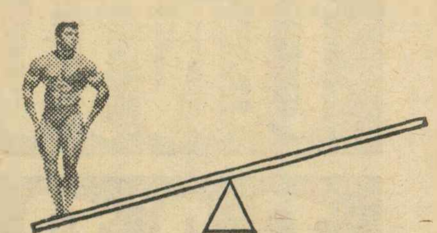
Cum că o vedea
Meșterul zicea:
Putem ridica,
Putem înălța...
Și se întrista
Lacrimi că plîngea
Bani că nu avea
Meșterul Ciulică
Nici de-o țuică mică.

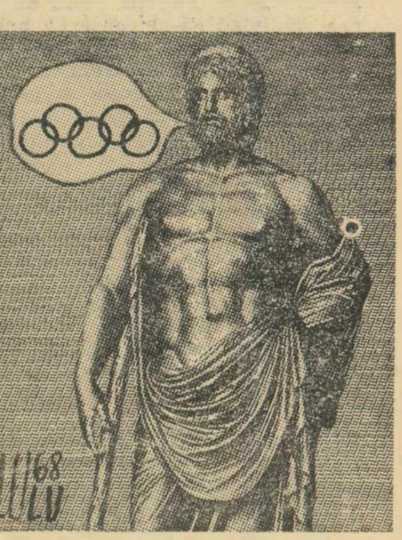
NOTĂ:

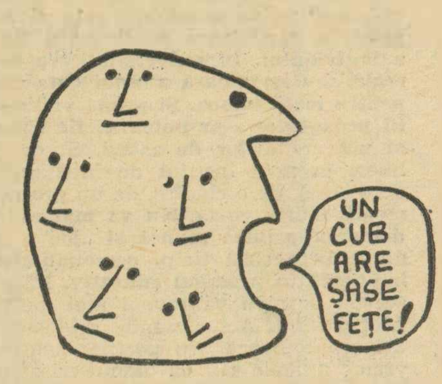
Aici se termină caietul. Cînd voi descifra și alte manuscrise le voi pune la dispoziția revistei.

Son DARR

PREOCUPĂRI PRIVIND VIITORUL ÎNVĂŢĂMÎNTULUI SUPERIOR

UNIVERSITATEA FĂRĂ ZIDURI

de MARSHALL MC. LUHAN

Unul dintre cele mai surprinzătoare studii statistice din ultimii ani, datorat doctorului Louis Bught, consilier pentru probleme de educaţie şi cercetare din S.U.A. demonstrează că, mai ales în marile oraşe, jumătate din tinerii care şi-au întrerupt studiile superioare, dintr-un motiv sau altul, au un nivel intelectual superior celor care deţin o diplomă. De fapt, un avertisment. Un semnal de alarmă pentru mulţi contemporani care repun în discuţie sistemul de învăţămînt. Pentru că, în acest sistem există ceva depăşit, care demonstrează că marea majoritate a şcolilor noastre pierd enorme cantităţi de timp şi energie pentru pregătirea tineretului studios. Şi cu toate că epoca noastră este înclinată spre experienţe în domeniul educaţiei, unele reforme au fost aplicate doar într-o foarte mică măsură.

Într-o epocă în care instituţii atît de imuabile ca băncile sau companiile de asigurări au fost transformate în aşa fel încît sînt de nerecunoscut — sala de clasă tipică în decurs de 30 de ani şi chiar mai mult — nu şi-a schimbat de loc nici conţinutul şi nici metodele de învăţămînt. Este de la sine înţeles că o acţiune atît de complexă ca educaţia, şi care poartă în ea responsabilitatea modelării materialului uman, să nu accepte orice fel de schimbări. **Dar exigenţele şi natura însăşi a epocii noastre, era noii tehnologii, a electronicii şi a ordinatoarelor vor imprima o formă nouă în educaţia generaţiilor viitoare.**

Educaţia de masă este produsul epocii maşinismului. Ea s-a dezvoltat o dată cu producţia în serie. A atins maturitatea în acest moment istoric în care civilizaţia a ajuns la punctul său culminant de diviziune şi specializare, de stăpînire a tehnicii lineare a producţiei de elemente.

În acest context, sarcina educaţiei s-ar putea defini într-o manieră destul de simplă : să evaluezi nevoile societăţii şi să formezi oameni capabili să răspundă acestor nevoi. **Funcţia şcolii nu constă atît în a încuraja indivizii să-şi conserve permanent dorinţa de a învăţa, de a explora domenii noi — şi deci de a evolua — cît de a controla cu exactitate aceste procese de înflorire şi evoluţie a personalităţii individului.**

Toţi studenţii, cei din facultăţile umaniste, mai mult decît cei din facultăţile ştiinţifice şi tehnice, primesc un bagaj, o „schemă a cunoştinţelor“, un vocabular, noţiuni şi concepţii asupra lumii cu totul deosebite. În general, pentru fiecare disciplină, presa de specialitate şi ziarele profesionale au ca sarcină să definitiveze uniformitatea cunoştinţelor asimilate.

În condiţiile specializării şi standardizării, diferenţele individuale se estompează, iar competiţia devine o luptă acerbă. În mod firesc, pentru un individ, singurul mijloc de a se distinge de vecinul sau colegul său este de a îndeplini aceeaşi muncă mai bine şi mai repede. În acest caz, competiţia — una din principalele forţe motrice ale societăţii nu serveşte decît motivării esenţiale a educaţiei în care, diplomele şi tot felul de examene sînt aureolate de o putere şi de o glorie pline de disproporţii în raport cu adevărata lor funcţie, foarte limitată, de auxiliare ale uceniciei.

Printre altele, aşa cum producţia în serie presează materia în tipare invariabile, tot aşa educaţia de masă dezvoltă tendinţa de a-i trata pe studenţi drept obiecte pe care le modelezi şi le conduci. „A instrui“ înseamnă a „îndopa“ cu informaţii cete de studenţi pasivi. **Cursurile — mod de instruire dintre cele mai răspîndite în educaţia de masă — solicită astăzi o infimă participare din partea studentului.** Acest procedeu — unul dintre cele mai puţin eficace — pare a fi suficient într-o epocă în care se cere omului să facă dovada doar a unei fracţiuni limitate a posibilităţilor sale. Pătrundem însă mai repede decît ne-am putea imagina într-o epocă total diferită de celelalte. **Mîine, fărămiţarea, specializarea şi uniformitatea în muncă vor fi înlocuite prin noţiuni de ansamblu, prin diversitate şi, mai ales printr-o participare profundă a întregii personalităţi a individului. În universităţi va dispare deci nevoia reală sau imaginară a unui curs standardizat, identic pentru toată lumea. Şi prima victimă a acestei revoluţii pedagogice s-ar putea să fie chiar magistralul curs al universitarilor de astăzi.** Studenţii se vor deplasa liberi în noul institut de învăţămînt fie că e vorba de o clasă, de o clădire, de un grup de clădiri sau de o şcoală foarte vastă. **Nu va mai exista nici o linie de demarcaţie între muncă şi „joc“ ; studentul instruindu-se în acelaşi timp, personalitatea sa totală va fi implicată în procesul educativ.** Răspunderea eficienţei acestei ucenicii va reveni mai mult studentului decît profesorului. Actualmente, profesorul îşi are publicul asigurat : „joacă“ cu porţile închise şi ştie că multă vreme numele său va dăinui pe afiş. Şi studenţii care nu-i îndrăgesc materia cad la primul examen. Dacă studenţii vor fi însă liberi să opteze pentru a merge acolo unde vor crede de cuviinţă, se va schimba radical şi situaţia şi calitatea de experienţă numită educaţie. Şi profesorul în mod firesc va fi dornic să-şi atragă un cît mai larg auditoriu la lecţiile sale.

A participa presupune o interacţiune. Şi pentru ca această interacţiune să aibă loc va trebui ca studentul să participe la un curs oarecare. Cu alte cuvinte, **studentul şi mediul educativ** (înţelegînd prin acestea o persoană, un grup de oameni, o carte, o materie de învăţămînt programată, o maşină electronică pedagogică etc.) **trebuie să-şi răspundă unul altuia în cadrul unei interacţiuni agreabile şi pline de sensuri.**

Obiecţia potrivit căreia studenţii, aşa numiţi liberi, în mişcările lor în cadrul unui institut de învăţămînt, ar putea să creeze în jurul lor un haos, are drept sursă unică actuala concepţie a educaţiei : educaţie văzută ca un sistem de învăţătură, mai curînd, o ucenicie care se desfăşoară în mod aproape exclusiv într-o sală de clasă. E de-ajuns să deschizi ochii pentru a avea un bun exemplu de educaţie prin intermediul unei interacţiuni cu un mediu stimulent.

Un adult dacă ar încerca să înveţe o limbă străină aşa cum fac copiii, adică prin joc, şi printr-o interacţiune intensivă, ar obţine probabil rezultate mai bune decît urmînd nişte cursuri savante — dar mai puţin bune decît ale unui copil. De ce ? Deoarece adultul ştie lecţia pe care învăţămîntul tradiţional i-a transmis-o cu atîta forţă : inhibiţie, constrîngere, scheme, rigiditate şi profunda convingere că „a învăţa“ este o muncă penibilă şi dificilă. (Dacă doriţi de pildă ca fiii dumneavoastră să înceteze să mai citească comixuri, e de ajuns să le spuneţi că lectura lor este obligatorie şi că va trebui săptămînal să facă rezumatul fiecărei poveşti !)

A învăţa o limbă străină este o ispravă gigantică, în comparaţie cu care asimilarea majorităţii cursurilor programelor şcolare actuale e ceva foarte simplu. **Încă înainte de anul 1989 omul va dispune de o vastă gamă de maşini capabile să creeze medii stimulente pentru toate materiile uzuale de învăţămînt şi chiar pentru altele mai puţin uzuale.**

Curînd, ordinatoarele vor fi capabile să înţeleagă răspunsurile scrise sau gîndite ale studenţilor. **O reţea mondială de ordinatoare va permite studenţilor să aibă la dispoziţie în cîteva secunde sau minute totalitatea cunoştinţelor umane asupra unui subiect dat.** Atunci, creierul omenesc nu va mai servi drept depozit de fapte şi informaţii specifice, şi memoria îşi va putea găsi o întrebuinţare nouă. În educaţia de mîine, e mai urgent să fie înlăturat cadrul secular şi rigid al memoriei, decît să făurim noi asociaţii de fapte suplimentare (...). Vom asimila materii noi, în acelaşi mod, în care, strămoşii noştri se impregnau de marile mituri ale vechii civilizaţii, înţelegîndu-le ca pe nişte sisteme pe deplin coerente, găsind rezonanţe la niveluri diferite ale personalităţii, vorbind sensibilităţii precum poezia şi muzica.

Ordinatoarele centrale şcolare vor putea în acelaşi timp să primească şi sarcini administrative : ele vor putea să înregistreze plecarea şi venirea studenţilor care vor frecventa cînd un curs cînd altul — ceea ce va permite să se stabilească cu rapiditate ori de cîte ori va fi necesar bilanţul cotidian sau anual al progreselor lor. Acest fapt va suprima chiar şi justificarea administrativă a programelor de învăţămînt şi mai mult, încadrarea acestora într-un interval de timp rigid şi, în fine, repercusiunile antieducative ale cursurilor de astăzi. În acest mod profesorii vor fi liberi să se dedice pe deplin muncii fundamentale de educaţie.

Televiziunea va permite studentului să exploreze şi să ia contact cu mediile cele mai diverse : să observe un atom sau spaţiul ; să-şi vadă propriile encefalograme ; să exercite creaţii artistice influenţate de acest mediu luminos şi sonor, să se familiarizeze cu moduri de viaţă insolite, vechi sau noi, să comunice cu alţi studenţi din diverse colţuri din lume. **Graţie televiziunii se va putea stabili un dialog, o comunicare în sensul deplin al cuvîntului cu alţi indivizi sau cu alte medii.** Este practic sigur că nu se va limita folosirea ei la retransmiterea cursurilor, la imitarea sălii de clasă tradiţionale. Dacă este adevărat că la ora actuală televiziunea şcolară se limitează adesea la a nu face decît acest lucru, oamenii au prostul obicei de a se gîndi la viitor cu ochii fixaţi pe retrovizor. Pînă în prezent noile raporturi între şcoală şi televiziune n-au servit decît ca vehicule ale aceloraşi „bune şi vechi“ idei.

Studentul de mîine va fi cu adevărat un explorator, un cercetător, un vînător care va marca noua lume a educaţiei, o lume plasată sub semnul electronicii şi al dialogului, tot aşa precum vînătorul din epoca preistorică a marcat cu prezenţa sa pădurea.

Profesorul viitorului nu se va teme de date şi soluţii noi ; el le va aprecia dimpotrivă chiar dacă una din primele lui sarcini va consta în a dărîma vechile tabuuri care frînau orice adevărată originalitate. Cu timpul va adopta un nou stil de conduită : va arunca o privire în retrovizor atunci cînd va avea nevoie de date privind trecutul, dar se va dedica cu predilecţie sondării faptelor neobişnuite şi perspectivelor necunoscute.

Într-un sens, astăzi ca şi în trecut, studentul, produsul unei educaţii de masă, nu este decît un instrument comod, uşor de înlocuit cu altul. **Noul student îşi va crea propria sa sferă educativă, îşi va stabili propriul său program şi poate chiar îşi va inventa singur metodele de muncă : el va fi un student unic şi de neînlocuit.**

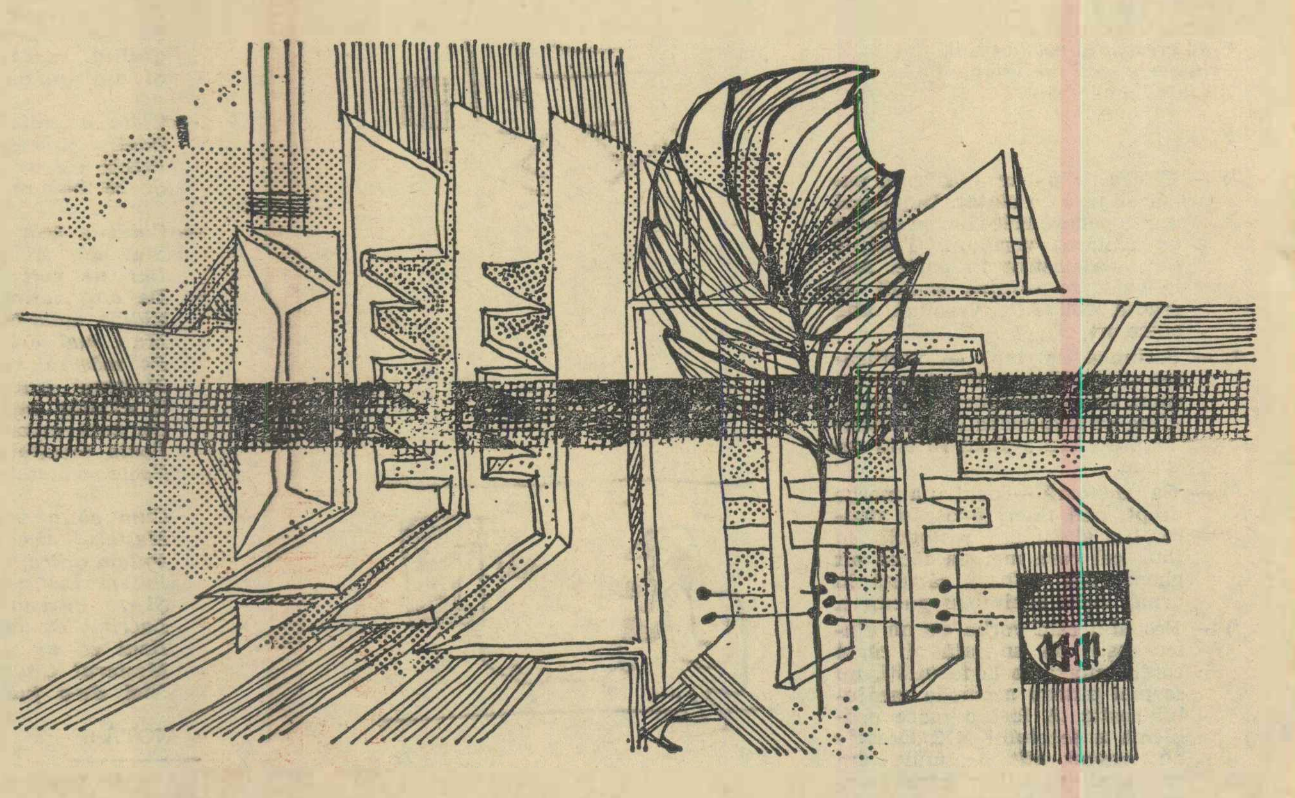
În ce mod trebuie să ne explicăm existenţa unui asemenea student ? Deosebirile individuale devenind mult mai importante, competiţia, aşa cum o înţelegem noi, va deveni o noţiune depăşită. Deoarece competiţia presupune comparaţii detailate, instrumente de măsură de o mare fineţe iar stilul de viaţă viitor, dezuniformizat, va face imposibilă existenţa acestui fenomen. Şcolile vor găsi că este de prisos şi aproape imposibil să oblige studenţii să susţină examene, apoi să le elibereze diplome asemănătoare cu cele pe care le eliberăm astăzi. Existenţa studiului va deriva din sentimentul de împlinire a acestuia. Nu va fi nevoie să obligăm oamenii să intre în acest joc. Vor intra de bună voie. Se iscă totuşi o dilemă ciudată : se pare că noile metode de învăţămînt, întreg materialul educativ actual va putea fi asimilat mult mai bine şi mult mai repede decît a fost vreodată. Încă de pe acum, învăţămîntul permite la unele discipline să se reducă timpul de instruire cu jumătate sau chiar cu o treime. Ce va face studentul în acest timp cîştigat ? De fapt, este o falsă problemă : în măsura în care studiile se vor efectua sub formă de cercetări şi explorări, orice nouă descoperire va deschide uşa unor noi cîmpuri de investigaţie ş.a.m.d. S-ar părea că nu există limite !

Este limpede încă de pe acum că educaţia va fi principala „muncă“ de mîine. Din bastion izolat, universitatea va deveni rapid parte integrantă a societăţii. Pratic, ea va atrage în angrenajul său pe toţi membrii comunităţii.

Universitatea viitorului va putea propune diverse formule de admitere : de la studentul cu „timpul ocupat din plin“ pînă la „abonamentul unui serviciu de informare“ care ar putea să fie primit la domiciliu, transmis de maşinile electronice. Încă de pe acum, deşi puţini gazetari şi chiar cititori îşi dau seama de aceasta — cele mai importante şi mai noi valori ale timpului nostru provin din cercetarea ştiinţifică : noi descoperiri, noi mijloace de a asambla schemele trecutului cu ale prezentului, noi mijloace de a pricepe şi a aprecia mai bine senzaţiile, relaţiile noastre individuale, viaţa noastră întreagă.

Reţeaua de comunicare mondială ale cărei circuite electronice vor cuprinde întreg pămîntul se va dezvolta în întindere şi în fineţe. Pretutindeni, acolo unde oamenii se vor afla, ei vor putea să comunice cu maşinile. Atunci vom înţelege, în sfîrşit, că şcoala înseamnă lumea, pămîntul nostru întreg. Într-o zi, noi toţi, ne vom petrece viaţa în propria şcoală : lumea.

(Fragmente din articolul „Universitatea fără ziduri“ din „Science et vie“)

STUDENTA DE LA O.N.T.

Cum mi-am lăsat mustaţă

De felul meu sînt brunet, destul de brunet ca în compania unui străin cu un astfel de ten să par şi eu tot străin. Cu citva timp în urmă am fost invitat de un prieten, sudanez, aflat la studii în ţara noastră, la o plimbare spre pădurea Băneasa. Normal, am intrat să bem o bere rece la restaurantul de lux din pădure. Ne străduiam să discutăm în engleză, întrucît prietenul meu se descurcă încă destul de greu în româneşte. La un moment dat conversaţia lîncezea în penumbra încărcată de vocile mesenilor. Şi atunci prietenul meu mi-a şoptit că ar fi bine să avem la masă două fete, ne-am distra mult mai plăcut. S-a ridicat şi a invitat la dans o fată subţire, blondă, care ne fixa stăruitor de la o masă vecină. Nu ştiu ce i-a spus, ce i-a şoptit, ştiu numai că peste cinci minute s-a reintors cu ea la masă.

— Îţi prezint pe prietenul meu Omar, i-a spus el în englezeşte.

Am acceptat jocul, ca să mă amuz.

Fata era drăguţă, spirituală, ciripea continuu şi într-o engleză excelentă, net superioară celei pe care o vorbea prietenul meu sudanez, şi eu, studentul devenit ad-hoc Omar ib Makkad. După cîteva minute de gratificări la adresa fetei, care le primea cu o complezenţă ce dovedea obişnuinţa, ne-a rugat să o aşteptăm un minut.

S-a învîrtit sprintenă printre mese şi a cules dintr-un grup de trei fete şi un băiat o altă blondă, înaltă ca şi ea, dar ceva mai solidă, cu buzele pline, senzuale şi cu o privire mirată de ingenuă. Aşa am cunoscut-o pe Mura, după ce o cunoscusem pe Anda. Fetele s-au întrecut în amabilităţi, şi după ce sticlele goale de bere se adunaseră într-un grup destul de respectabil sub frapieră, deveniră foarte drăgăstoase. Într-o engleză stîlcită şi vulgară, am hotărît să continuăm distracţia la „Athenée Palace". Am plecat cu un taxi, într-o atmosferă veselă, în care fetele ni se mărturisesc. Sînt studente: una la Medicină, Mura, cealaltă, Anda, la Engleză. Pătrundem rîzînd în atmosfera tulbure a barului „Athenée Palace".

Picoliţele, care de care mai dezbrăcate, circulă lasciv printre mese. Surprind nişte semne adresate de Anda către obscuritatea colorată din jur.

— Nişte colege, îmi spune ea. Sînt interprete la O.N.T. O.N.T. e întreprinderea noastră de turism, îmi explică. Dacă ştii bine o limbă străină şi eşti fată drăguţă te poţi distra grozav.

Simt cum mă mănîncă palmele. Dar curiozitatea mă obligă să păstrez în continuare incognitoul.

Plecăm spre zori, către apartamentul liber al Murei. Părinţii ei sînt plecaţi în concediu. O să putem dormi la ea. Ar fi prea tîrziu să mai mergem spre casele noastre. Între timp fetele au devenit excesiv de tandre. Mura mă sărută şi, drept să spun, se pricepe s-o facă într-un mod deosebit de plăcut.

Apartamentul fetei e central şi are avantajul lipsei de zgomote. Poate de aceea aud şoaptele pe care şi le adresează cele două fete.

Omar al tău e drăguţ. Nu vrei să facem schimb?

— Deocamdată nu.

Flatat, tuşesc preventiv, întrerupîndu-le convorbirea, desprinsă parcă dintr-un film poliţist. Mura mă îmbrăţişează şi îmi spune cu drăgălăşenie:

— Auzi, tu, eşti foarte drăguţ, îmi şopteşte ea în româneşte. Să-ţi laşi mustaţă. O să arăţi şi mai simpatic.

— 'I don't know! îi răspund eu perfid, lăsîndu-mă în voia ei.

Totuşi o să-mi las mustaţă.

Chiar de mîine.

Omar îşi scoate masca

A doua zi Mura mă roagă s-o însoţesc la un magazin de unde trebuie să-şi cumpere nişte pantofi. O însoţesc, sperînd să mai aflu şi alte lucruri. Ea profită de faptul că nu ştiu româneşte şi îmi adresează, zîmbind, tot felul de invective. Şi zîmbeşte candid, ca şi cum mi-ar face mărturisiri de dragoste. Îi răspund şi eu, pe... turceşte. La magazin alege nişte pantofi excelenţi. Costă peste trei sute de lei.

— Vai, mi-am uitat banii acasă. Nu vrei să mă împrumuţi tu pînă diseară? mă roagă ea, îmbufnată. De voie, de nevoie, scot resturile primei trimestriale şi îi achit cumpărătura. „Şi să mai spună cineva că e bine să fii ziarist" îmi zic în gînd, furios pe aceste cheltuieli de documentare care nu-mi vor fi niciodată decontate. Mura mă plimbă în continuare prin mai multe baruri de zi, îmi face cunoştinţă cu vreo patru prietene ale ei, toate foarte bine, foarte „mini" şi foarte oxigenate. Stau de vorbă cu toate, pe rînd. Mura le explică în româneşte cum l-a „agăţat" pe „fraierul ăsta plin de bani, drăguţ foc şi foarte naiv" Aflînd că sînt plin de bani, fetele vopsite şi minijupate cad de acord că sînt foarte simpatic. Multe îmi fac discret cu ochiul, dar Mura e prea egoistă ca să mă cedeze.

Cînd, iată şi ghinionul, neprevăzutul, sub forma unei fete pe care o cunoşteam mai de mult şi care conversează cu un străin de-adevăratelea la o măsuţă scundă de la barul „Dunărea".

— Şi spui că eşti străin? întreabă ea, în română, subţiindu-şi buzele a poantă. Fă cunoştinţă cu domnul, vine tocmai de la Istanbul. O să fie tare amuzantă discuţia voastră în turcă.

Îi fac cu ochiul să tacă dar e prea tîrziu. Mura a priceput şi devine roşie. Dar nu de ruşine. De indignare. Şi cu toate că sînt destul de voinic, că am făcut cîndva box şi ştiu chiar cîteva figuri de judo, mă opresc cu greu să n-o iau la sănătoasa de sub privirile ale celor două fete. Se ridică amîndouă şi pleacă, furioase, cu tocurile ţăcănind metalic pe mozaicul descărnat şi el, parcă, de teamă. Omar ib Makkad a murit. Pe stradă oamenii se întorc obosiţi de la muncă. Şi mă gîndesc cu tristeţe că aceste fete, care pîngăresc numele de student, vor pleca din nou, poate chiar astă seară, să tocească scaunele complice ale altor baruri, în căutarea altor „străini" drăguţi, dacă se poate cu mustaţă, dar în orice caz dispuşi să cheltuiască mult în tovărăşia lor. O prietenă, studentă şi ea, care lucrează la o agenţie O.N.T., îmi povesteşte despre neruşinarea acestor studente sau ex-studente, care profită de creşterea activităţii turistice internaţionale pentru a-şi exploata cu cinism calităţile fizice şi cunoştinţele în domeniul limbilor străine. De îngîmfarea cu care îşi sfidează apoi colegele, etalînd toalete de lux şi povestindu-şi fără jenă aventurile din timpul verii.

Dorina—„modelul" de la Cluj

În Cluj plouă ca la un sfîrşit de toamnă, rece şi mărunt. „We speak english" scrie pe vitrina de sticlă a café-barului din centrul oraşului Intru, dînd la o parte cu mîna perdeaua de fum. Figuri înceţoşate de băutură poartă discuţii leneşe, obosite. Cer, în englezeşte, un „campari".

Picoliţa devine surprinzător de atentă şi în curînd un cub de gheaţă luceşte în licoarea roşcată de pe masa mea.

Simt aţintite asupra mea nişte priviri intense. Mă întorc. La o masă alăturată, o brunetă drăguţă, cu picioarele prelungi, expuse ca într-o vitrină de mode, mă fixează stăruitor. Mai comand un „campari", în pahar separat, şi indic fetei scaunul liber de la masa mea. Se ridică, îi spune cîteva vorbe discrete blondei trecute cu care stă la masă şi se aşează foarte normal lîngă mine. Deschid discuţia în engleză. Sînt spaniol, în trecere prin Cluj, unde voi sta două zile. Din păcate, fata nu ştie decît franceză, pe care eu o vorbesc mai greu. Îi explic că sînt pictor şi caut un model aici, pentru un tablou cu un nud şi trei pepeni galbeni. Fata se oferă imediat. Putem să mergem la mine, la hotel. O rog să amînăm pînă diseară şi e de acord. După amiază trebuie să însoţească nişte turişti francezi la unul din muzeele oraşului. Ne dăm întîlnire pe seară. La plecare mă întreabă discret cît o să-i plătesc pe oră şi dacă o să-i plătesc în lei. „Nu, în pesetas" îi răspund şi, nerăbdător, mă duc să mă deghizez. Am acum nişte ochelari mari, negri, care îmi acoperă faţa pe jumătate. Îmi rad mustaţa de „irakian" şi mă pieptăn altfel, cu cărare. Îmi schimb şi hainele. Apoi, împreună cu un amic clujean, revin în „Café-bar". Mona, căci aşa se recomandase, e tot acolo. Între timp, la masa ei au mai venit două fete, la fel de atrăgătoare şi la fel de exagerat „dezbrăcate" de mini-jupe. Şoni, clujeanul, mi le descrie pe fiecare. Blonda trecută e Lidia, o studentă îmbătrînită în facultate. A trecut prin mai multe facultăţi fără să termine nici una Acum s-a apucat de la capăt de... filozofie. Mona, pe care o cunoscusem eu, se numeşte de fapt Dorina. Are 22 de ani şi e prin anul V la Franceză. Fata micuţă, cu profil spaniol şi cu ochii albaştri, e Vichi, de la Conservator, iar cealaltă, de fapt cea mai frumoasă, e Clara, o absolventă a Institutului de teatru din Tg. Mureş, care nu s-a dus la repartizare şi acum bate zi de zi localurile Clujului Fetele, foarte „snoabe", cunosc franceza şi lucrează cînd e nevoie la agenţia O.N.T. Bineînţeles, nu scapă ocazia de a arăta turiştilor străini „frumuseţile" nocturne ale Clujului. Excursiile multora dintre aceştia se încheie în mod obligatoriu la camerele lor de la hotel în tovărăşia de noapte a „interpretelor".

Îl rog pe Şoni să-mi facă cunoştinţă cu Dorina, care îl întreabă preventiv dacă „dă" un coniac. El aprobă şi Mona stă iarăşi în faţa mea, de astă dată sub numele de Dorina.

— Poţi să-mi spui Dora, îmi şopteşte ea prin fumul des ca o perdea de ceaţă.

Ploaia continuă să facă din Cluj un oraş cenuşiu. Fetele se mută „în corpore" în alt bar. Le însoţim. Dora mă ia cu ea, să însoţim împreună grupul de francezi. Dar mă abandonează repede în favoarea unui francez înalt, voinic, cu accent provensal, care o invită, după cîte înţeleg, să cineze împreună la restaurantul „Continental". Ea îi şopteşte că dacă mai are prieteni singuri, are nişte „compagnones" foarte drăguţe care se plictisesc în Clujul părăsit vara de studenţi.

— Şi ele, tot studente?

— Tot, răspunde Dora, şi zîmbetul ei e o provocare plăcută la adresa francezului, dar şi neplăcută — la adresa bunului simţ.

A sosit timpul să dăm cărţile pe faţă. Şi îi spun Dorei, scoţîndu-mi ochelarii.

— Să ştii că pictorul spaniol Diego Pacharan n-o să te mai aştepte astă seară, signorina Mona. Buenas noces!

★

Şi în timp ce Dorina rămîne mută de uimire, eu trec solitar pe sub perdeaua lichidă care învăluie oraşul de pe Someş, gîndindu-mă trist la resorturile ascunse care împing pe unii oamenii departe de omenie; mă întreb ce se poate face pentru ca aceste fete care au asigurate condiţii foarte bune de viaţă, de învăţătură, să nu mai zîmbească complice intiiului venit care le întreabă „Do you speak english?". Mă întreb, şi, deocamdată, nu găsesc nici un răspuns De aceea aştept un sfat de la prietenii buni ai revistei noastre, cititorii, de la studenţii care au recunoscut în fetele din acest foileton pe colegele lor.

Pentru că foiletonul acesta e de fapt un reportaj, bazat pe fapte reale care mi s-au întîmplat mie însumi.

Ovidiu PĂUN

UN EȘEC DE PRESTIGIU?

Ideea de a organiza o discuție pe marginea volumului II al Tratatului de Istorie a literaturii române a apărut în mod firesc dată fiind importanța care se atribuia, încă dinaintea apariției primului volum, acestei opere menite să fie o coloană de sprijin a edificiului noii noastre culturi investite cu meritoasa ambiție de a reconsidera dintr-un punct de vedere nou întreaga moștenire literară. Pe de altă parte apariția volumului doi al acestei opere colective și de pretenție care este istoria literaturii române primește o valoare specială prin simplul fapt al ieșirii ei pe piață în acest an marcat de reeditarea Compendiului de Istoria literaturii române de **George Călinescu. Comparația, și mai ales comparația cu rara dar cunoscuta pe de rost și devenita legendară** Istorie a literaturii române de la origini pînă în prezent, **se impune în mod expres.**

Intenția inițială a redacției a fost de a organiza o masă rotundă cu profesori, cadre didactice de la catedrele de istorie literară românească din diferite centre universitare, o masă rotundă la care să participe eventual și studenți dar unde ponderea să o aibă analiza făcută acestei opere de specialitate de către înșiși specialiștii consacrați în materie. Dacă ordinea intrării în scenă este inversă, faptul se datorează promptitudinii cu care tinerii studenți au dorit să-și spună părerile despre mult așteptatul tratat de istorie a literaturii române. În numerele viitoare vom cuprinde, desigur, și opiniile profesorilor, cercetătorilor, care, probabil, din motive obiective nu au reușit să ne comunice în timpul redacțional optim răspunsurile la invitația noastră deferentă.

Analiza celor cîțiva studenți invitați la discuție arată cu seriozitate carențele de concepție literară pe care tratatul Academiei le prezintă, demonstrînd în același timp că așa cum un pumn de coacăze nu formează o rodie, un număr oricît de mare de insignifiante personalități nu formează o mare personalitate și că fără o mare personalitate, coordonatoare cel puțin, o asemenea operă este dinainte eșuată. Actualul tratat de istoria literaturii române, așa cum subliniază cei mai mulți dintre participanții la discuție, nu face decît să mărească nostalgia noastră după Istoria călinesciană sau după o viitoare operă de aceeași seriozitate și același talent.

ANDREI M. OCTAVIAN

FILOLOGIE, ANUL IV, BUCUREȘTI

Avînd în față Tratatul de Istoria literaturii române, Vol. II, ca student în filologie, sînt în mare dilemă. Obișnuit și convins, în facultate, cu buna idee că o operă de anvergură cere cu autoritate un spirit director cu o limpede viziune de ansamblu, descopăr, prin acest volum, o altă concepție, la antipod : o lucrare compusă de mai mult de patruzeci de autori între care jumătate sînt nume fără deosebit ecou în stima cititorului așteptat.

Nu-mi pot imagina cum intră într-o presupusă viziune de ansamblu contribuțiile unor cercetători care (N. A. Ursu, Petre Costinescu, Cătălina Velculescu etc.).

Nu pun la îndoială capacitatea științifică a celor douăzeci de cvasi-necunoscuți, dar nu înțeleg de ce diferitele capitole mici semnate de diferiți autori, n-au fost încredințate unor specialiști în materie, profesori și critici care au scos cărți și monografii ale perioadelor respective. Rostul unei monografii, printre altele e și acesta, de a sluji la alcătuirea cărții celei mari a unei literaturi.

E greu de presupus locul unui autor sau al unei grupări literare în contextul literelor țării fără studiul preparator, cu direcții exhaustive. Și dacă asemenea studii există pentru cea mai mare arie a literaturii cuprinsă în tratat, de ce n-au fost invitați să colaboreze chiar autorii acestora?

Numeroase nume fără acoperire prin operă și în același timp, absența profesorului Iosif Pervain, cunoscătorul desăvîrșit al culturii Școlii Ardelene sau absența profesorului Alexandru Piru, autor al unor cărți de mare seriozitate profesională, care ar fi putut restrînge — chiar numai prin contribuția amîndorura — la un număr rezonabil, pleiada de semnături.

Probabil că voi consulta acest tratat numai în ceea ce privește capitolele de bibliografie, căutînd în continuare **ideile** în cărțile de prestigiu ale facultății.

ANGELA MARINESCU

MEDICINĂ, ANUL IV, BUCUREȘTI

După apariția recentă a „Istoriei literaturii române", Vol. II — bogat și minuțios împărțit — dorința mereu neștearsă de a alcătui o istorie a literaturii noastre apare epuizantă, atît pentru cititori cît și pentru autor, iar nostalgia după isoria lui Călinescu, atît de imperfectă și de puternică în același timp, continuă să fie mare.

Desigur unele aspecte ale literaturii au fost aprofundate, mai ales atunci cînd există o inițiere îndelungată și precisă, aproape o profesiune a autorului pentru partea de istorie literară cu care a fost însărcinat.

Alteori, și cel mai des, se perindă studii cuminți despre nenumărați scriitori, de o minimă importanță, care necesari fiind sînt în același timp o povară.

Nu se putea evita acest lucru dar o istorie literară pretinde o putere de sinteză și o anume concepție personală orice s-ar spune despre caracterul ei obiectiv.

Valoarea unui studiu de o asemenea amploare nu trebuie să fie didactică, sau, cel puțin, nu numai didactică.

Nu competența este discutabilă aici, ci faptul că un timp care s-a scurs este subordonat lui însuși și nu unei personalități. De aici impresia de cenușiu, de monotonie.

Sentimentul amar nu piere nici cînd figuri de mari scriitori ai noștri sînt evocate. Unde este viața, caracterul unui Odobescu, unui B. P. Hașdeu? Se știe cît de mult, în aceea vreme, se împletea viața cu arta, cît de mult se dăruiau una alteia. Dar nu se întrezărește nimic. De-a lungul tuturor paginilor nu simți unitatea și întregul. Paginile rămîn risipite, fotografiile singure trăiesc, cu o ironie, un artificiu și o detașare liniștită și adîncă.

Împărțită la prea mulți autori, diversitatea de stiluri obosește. De aceea, parcă se simte mereu o frînă, o neputință de a deveni creator, chiar dacă este vorba de o istorie a literaturii.

CĂLIN STĂNCULESCU

FILOLOGIE, ANUL V, BUCUREȘTI

Domeniul pasionant al căutărilor și împlinirilor estetice, filologice, critice și chiar beletristice (cum cu atîta strălucire a demonstrat-o George Călinescu), elaborarea unei istorii a literaturii române reprezintă un act de cultură definitoriu pentru o epocă.

Acuta lipsă a unei astfel de lucrări a dus la inițiativa redactării unui vast tratat de istorie a literaturii române de către un colectiv de autori, sub egida Academiei Republicii Socialiste România.

Acum patru ani cînd a apărut primul tom din „Istoria literaturii române" evenimentul mi s-a părut salutar prin proporțiile și seriozitatea unei astfel de lucrări dificile pentru autori, însă de maximă importanță pentru cele mai diferite categorii de cititori și specialiști. Astăzi, la apariția celui de al doilea volum, entuziasmul a fost temperat de cîteva evidente deficiențe ale concepției, elaborării, realizării și chiar editării unei astfel de lucrări îndrăznețe, prin obiectivele propuse.

Scăderile semnalate la apariţia primului volum s-au accentuat, obiectivul istoric rămînind în umbra unei antologii de texte critice, unele excelent realizate, cuprinse în actualul volum (I. H. Rădulescu — G. Călinescu, I. Codru Drăguşeanu — Ş. Cioculescu, N. Bălcescu — P. Cornea, D. Bolintineanu şi A. Mureşanu — D. Păcurariu şi Gr. H. Grandea — Elena Piru), altele fiind în stadiul unor utile însă incomplete informări filologice (A. T. Laurian — C. Jalbă, D. Ralet — M. Frunză).

Bazată pe criterii cronologice şi estetice ferme, periodizarea volumului II face totuşi loc unor concesii ce pot duce la confuzii. Delimitarea epocilor, a curentelor şi scriitorilor a format de multe ori obiectul unor polemici, doar aparent justificate, în fond sterile, fiindcă doar calităţile estetice ale operei literare pot susţine locul acesteia într-o istorie critică. De aceea mi s-a părut nejustificată hotărîrea „polemică" a „Comitetului general de coordonare" de a-l elimina pe Ion Ghica din capitolele dedicate paşoptismului şi perioadei ulterioare. Încercînd să nu desprindă examenul critic de perspectiva istorică, autorii volumului II au rezervat cîteva capitole dedicate sintezelor menite să ofere puncte de sprijin în cunoaşterea scriitorilor epocii respective. Însă prea rar este abordat principiul relaţiei dialectice dintre momentul istoric şi personalitatea artistică a unui creator. Biografiile sînt complete cînd nu lipsesc informaţiile, însă prea puţin legate în majoritatea cazurilor de creaţia artistică. De asemenea, este supărătoare lipsa de unitate a volumului recent apărut, consecinţă firească a fragmentării capitolelor într-un mare număr de articole redactate de diferiţi autori. Capitolele lui G. Călinescu apar în bună măsură ca printre puţinele pietre preţioase aruncate într-un eterogen mozaic calitativ. De aceea se impune grabnic editarea integrală a „Istoriei literaturii române de la origini pînă în prezent"; fiindcă ritmul de apariţie a actualului tratat ne promite ultimul volum (al V-lea) în anul... 1980. Şi încă o remarcă, minoră e drept, însă nu de minimă importanţă: primul volum a fost tipărit într-un tiraj de 30 000 exemplare broşate, plus 17 000 legate; cel de al doilea în 50 700 exemplare, **toate legate.** Concluziile se pot trage uşor cu ajutorul unui simplu calcul aritmetic.

AL. PASCU

FILOLOGIE, ANUL V, IAŞI

Apariţia unei istorii literare, indiferent de numărul de volume sau de întinderea în timp a apariţiei, marchează în contextul unei literaturi naţionale un moment deosebit de important — atît pe planul producţiilor literare ulterioare cît, în principal, în ceea ce priveşte posibilitatea pe care această carte de căpătîi o oferă noii sau noilor generaţii: o tablă de materii incitativă în labirintul miraculos al literaturii anterioare.

După un început promiţător (deşi criticabil şi la vremea lui criticat) cu volumul I din „Istoria literaturii române", Academia noastră a scos un nou volum, al doilea, care tratează una dintre epocile de mare cotitură a literaturii româneşti. Este lăudabil efortul în sine şi — prin dificultatea realizării lui — demn de respect.

Totuşi, noul volum nu satisface pe deplin cerinţele unei istorii literare. Pentru cercetare sau pentru simpla hrană spirituală, sîntem des nevoiţi să apelăm la o asfel de carte. Facem acest lucru conştienţi că vom afla aici un amănunt semnificativ din viaţa unui autor, un eveniment istoric determinant pentru o epocă, o opinie obiectivă şi revelatoare asupra unui curent literar sau a unui autor. Istoria literaturii nu se confundă cu un cimitir din care posteritatea poate rămîne doar cu imaginea lipsită de esenţă a mărimii cutărui sau cutărui monument.

Prezentul volum lasă însă uneori o astfel de impresie, datorată în mare măsură lipsei de unitate: este oare egal un articol critic despre un autor cu prezentarea şi încadrarea sa într-o istorie literară? Cu siguranţă că această identificare nu ar fi posibilă. Lipsa de unitate nu se referă numai la deosebirile de temperament ale autorilor, dar şi la deosebirile stilistice, de compunere.

Toate acestea îl determină pe cititor să-şi pună cu drept cuvînt întrebarea: Ce este o Istorie a literaturii? Sub nici o formă o istorie literară, o enciclopedie girată de forul suprem care o publică, nu poate avea aerul unei colecţii de aride articole critice despre literatura unei epoci istorice.

Avem la îndemînă nenumărate exemple de istorii literare care s-au bucurat şi se bucură de un frumos succes. Cine n-a citit sau auzit măcar de un De Sanctis, Lanson, Taine, sau Călinescu! Nu s-ar putea spune că o istorie literară este apanajul unui singur om, totuşi cei citaţi ne-au obişnuit cu un anumit fel de istorie literară, credem, în înţelesul cel mai corect al sintagmei.

Dacă primul volum a cercetat o perioadă pusă de multe ori sub semnul întrebării în ceea ce priveşte valorile literare, în momentul în care acestea apar mai mult sau mai puţin plenar, lucrurile trebuiesc perfect evidenţiate. De dorit este ca o istorie literară să-şi îndeplinească **toţi** cei trei factori (etic, estetic, gnoseologic), prin care se remarcă cuvîntul literar de orice natură.

Sperăm că viitorul volum, deja anunţat, va înlătura aceste deficienţe şi **Istoria literaturii române** va satisface pe deplin şi cele mai exigente dar în acelaşi timp normale pretenţii.

MIRCEA STERAN

FILOLOGIE, ANUL IV, BUCUREŞTI

Cu cîtva timp în urmă, cineva propunea o judecată ce putea trece drept excesivă severitate: „impietate". Omul se afla într-o librărie şi obiectul dezaprobării sale era recent apărutul volum al doilea din „Istoria literaturii române". Oare cîţi dintre cei pentru care evenimentul editorial reprezintă, mai mult sau mai puţin, mai necesar sau nu, o preocupare vor fi ezitat pînă la a se bucura la gîndul acoperirii unui astfel de gol a istoriografiei noastre literare? Fiind vorba şi numai de studenţi, cîţi dintre cei pentru care istoria literaturii române constituie un obiect de studiu dintre cele importante nu vor fi aşteptat cu nerăbdare să intre în posesia unui instrument de lucru pe măsura celor oferite de alte ştiinţe altor cîmpuri de investigaţii, mai norocoase pînă acum? Din păcate şi bucuria are uneori picioarele scurte: evenimentul devine mai important decît calitatea.

Lăudabil în intenţia de a se adresa nu numai unei anumite categorii, profesionalizate, de cititori — a se citi, pentru tiraj, 50 700 exemplare — acest al doilea volum nu se desprinde de păcatele îmbătrînite cu patru ani ale primului. Reuşita este handicapată, de la bun început, printr-o distribuire eteroclită a materialului, cu toate strădaniile — cel puţin declarate — ale „unui comitet general de coordonare şi îndrumare a muncii de documentare şi redactare". Mîinii sigure a celui care continuă să fie G. Călinescu i se refuză condeiul pentru a se face loc unor nume din cea mai tînără — nu şi cea mai cunoscută, apreciată ca atare — generaţie. Astfel, totul devine, pentru cel pus pe studiu, un fel de bandă sonoră care înregistrează orice zgomot, amplificat prin faptul că „variaţiile de stil individual (de cercetare? de redactare? — n.n.) n-au putut fi înlăturate şi nici nu s-a tins către aceasta". De altfel, se poate întîmpla ca, în cazul rezultatelor cerute cu insistenţă într-un anume timp, o astfel de anevoioasă operaţie să fi fost „sărită", conform principiului esopian din „Vulpea şi strugurii".

DAN ZAMFIRESCU

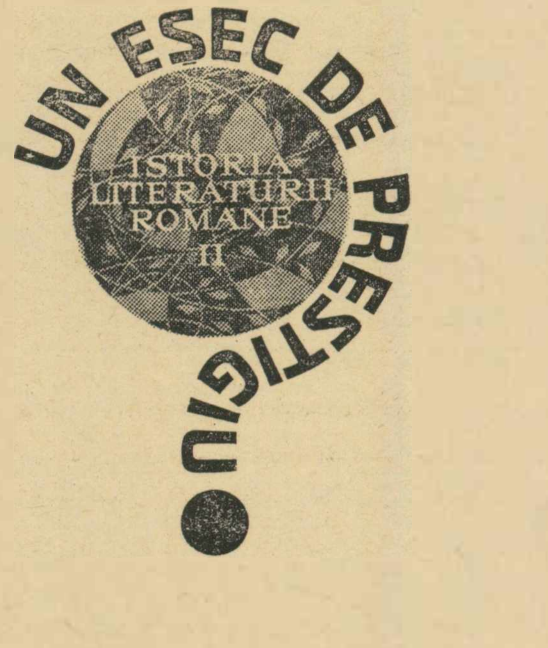
ISTORIC LITERAR

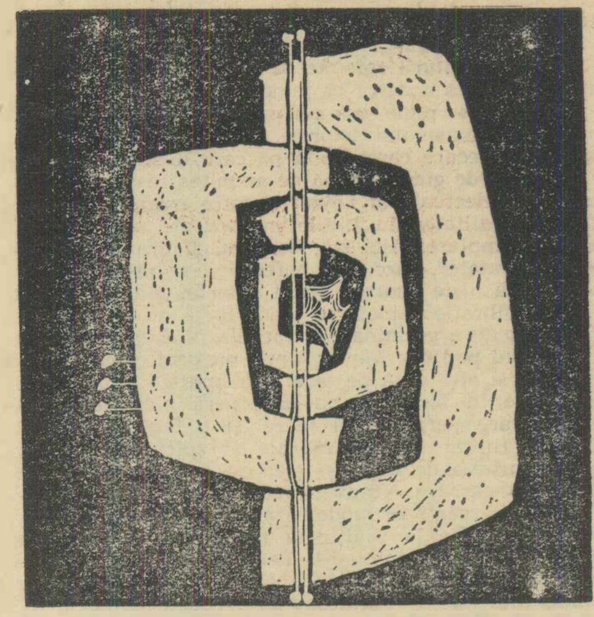
A existat într-o vreme un adevărat ritual de lansare a „tratatelor academice": redactorul responsabil scria un articol panegiric într-un ziar sau o revistă centrală, cu care nu se polemizează, şi dădea tonul, după care urmau variaţiunile. Cînd, după aceea, un cercetător venea cu o idee nouă, cu o interpretare nouă, cu o rectificare de mai mare amploare, era întîmpinat cu spaimă: „dar asta contrazice tratatul!".

Acest sentiment pios faţă de operele colective ale institutelor academice contrasta însă cu o anumită, simultană, insatisfacţie generală, ce s-a dovedit mai tîrziu întemeiată. Cred că nu comit un sacrilegiu cînd afirm că nici unul din tratatele de istorie, istorie a filozofiei, a literaturii, a teatrului, apărute pînă acum, nu ne reprezintă. Nici ca nivel general al ştiinţei româneşti, nici ca posibilităţi, nici, mai ales, ca orizonturi intelectuale, ambiţii şi aspiraţii ale vremii noastre. Istoria ultimului pătrar de veac a produs o adevărată mutaţie ontologică în cetăţeanul României contemporane, vîrstnic şi tînăr deopotrivă. Istoria contemporană a dobîndit deja — după formula inspirată a lui Blaga — „profil de epocă". Ceea ce trăim noi va sta scris în cărţile de istorie ale generaţiilor viitoare cu acelaşi caracter cu care citim astăzi despre momentele epopeice ale secolelor trecute. Şi e firesc să ne căutăm pe noi, cei de azi, în operele de azi. Nu numai în poezie, proză, teatru, roman, ci şi în disciplinele umaniste, în produsele lor, cu atît mai mult în ceea ce ar trebui să fie marile sinteze, bilanţul deceniilor de eforturi mai mult decît generos temeluite material prin munca întregului popor şi grija forurilor diriguitoare. Fiecare mare epocă din istoria şi cultura noastră şi-a avut indicele ei într-o creaţie reprezentativă: o scriere parenetică, o cronică, o mare operă ca aceea a lui Cantemir, Hasdeu, Iorga, Blaga, Călinescu. Îşi are epoca noastră istoria capabilă să stea alături de ceea ce ne-au lăsat ei? Îşi are istoria literară în care să se regăsească împreună cu ideile, aspiraţiile, orizonturile sale specifice, aşa cum Risorgimentul italian s-a regăsit **în De Sanctis**, România dinaintea primului război mondial în creaţia lui Iorga şi epoca dintre cele două războaie în **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent?** Nu e vina noastră că punem problema aşa, fiindcă firesc aşa se pune, aşa s-a pus totdeauna, la fiecare turnantă a existenţei istorice şi spirituale a acestui popor. Cu fiecare carte nouă pe care o luăm în mînă ne înfiorăm de gîndul că ea ne-ar putea răspunde setei noastre intelectuale şi nevoii noastre morale de a ne zidi personalitatea în liniile majore ale unor monumente exemplare. Aici stă, de fapt, şi drama tuturor acestor „tratate", care, din nefericire, se prezintă fără excepţie ca nişte enorme opuri amorfe, cenuşii, lipsite de orice vibraţie a ideii, de orice forţă de contagiune, de orice putere germinativă, inegale pînă la a semăna cu faimosul pod din folclor, unde piciorul călca o dată pe moale şi altă dată pe tare. Nici marele public, nici generaţiile în formaţie nu descoperă aici elementul esenţial care perpetuează ideea şi o face să intre în plămada fiinţei noastre morale şi spirituale: viaţa. Enorme arhive de date, şi ele, nu o dată, păcătuind faţă de adevăr. Nu. Nu avem încă, în disciplinele umaniste, marile cărţi ce modelează sufletul unei naţiuni, făcîndu-l să fie la înălţimea momentului istoric pe care-l trăieşte făurindu-şi-l. Reeditările nu sînt suficiente şi apoi s-ar putea ca ele să rezerve surprize (compendiul lui G. Călinescu o dovedeşte), fiindcă, nu trebuie să uităm niciodată, am trăit nu numai **o revoluţie** exterioară, ci una interioară, care-şi caută propria imagine despre trecut şi despre prezent. Decalajul între ceea ce trăim şi ce citim este resimţit tocmai de aceea ca un eşec, chiar atunci cînd eforturi oneste în fond, şi cu reale mijloace de lucru, sînt în cauză. Acesta mi se pare a fi tocmai cazul volumului II al tratatului **Istoria literaturii române.** Operă a unui colectiv foarte numeros (am numărat 41 de nume) el nu reuşeşte, poate tocmai de aceea, să fie o „operă". L-am putea asemăna mai degrabă — ca manieră — cu tomurile din „Encyclopédie de la Pléiade" sau cu **Dicţionarul Enciclopedic Român,** în nici un caz cu o creaţie autentică, deşi colectivă, aşa cum istoriografia noastră literară ne oferă în **Istoria literaturii române moderne** de Şerban Cioculescu, Vladimir Streinu şi Tudor Vianu.

Ideea de a tăia materia în felii infinitezimale, ca să ajungă pentru toţi, şi de a face dintr-o masă de mediocri anonimi (excelenţi, poate, erudiţi la infinitul mic) coautori ai unei **Istorii a literaturii române,** în loc să li se publice în prealabil „contribuţiile" în cîteva volume de „Studii şi materiale", utilizabile apoi — onest — de 3—4 oameni de meserie şi măcar unul de vocaţie, această idee s-a dovedit, o dată mai mult, catastrofală. Condiţia esenţială a reuşitei unui tratat colectiv care să nu fie o searbădă enciclopedie, o constituie afinităţile elective între autori (exemplul citat mi se pare concludent, s-ar mai putea aminti şi altele, din alte culturi), între convingeri, preocupări, competenţe, afinităţi capabile să creeze dintr-o sumă de indivizi o personalitate colectivă ce întruneşte talentele şi cunoştinţele tuturor, dar acţionează, totuşi, **ca** unul singur. Este unica şansă de a „naşte" opere vii, în loc de imense tomuri cu picioare de lut şi fără respiraţie.

Ceea ce implică şi impune acest tratat născut mort este mai mult decît o discuţie despre el. Trebuie repusă din nou în discuţie — pentru a cîta oară! — situaţia actuală a istoriografiei literare româneşti, realizările, posibilităţile, condiţiile ei de afirmare. Fiindcă dacă un străin ar judeca această situaţie după recentul tratat, ar ajunge la concluzii pesimiste, din fericire contrazise de multe alte fapte. De ani de zile, glasuri lucide au cerut o reorganizare şi o regrupare a forţelor, au cerut înfiinţarea unei veritabile reviste de istorie literară, alături de buletinul de lucrări de plan al Institutului de pe Bulevardul Republicii, au preconizat măsuri care, sistematic, au eşuat. Rezultatul — îl avem în faţă. S-a încercat şi acum vechiul sistem de „lansare", dar sezonul a trecut! Nu putem decît saluta acţiunea curajoasă a revistei „Cronica", unde Corneliu Ştefanache şi Zaharia Singeorzan au spus lucrurilor pe nume. Nu vreau să repet acest articol, dar îl subscriu. Şi mă alătur — rezervîndu-mi revenirea într-o serie de articole de analiză — noii iniţiative a „Vieţii studenţeşti". Să fie într-un ceas bun.

ORGANIZAȚIA DE TINERET

Timp de milenii aspirațiilor majorității indivizilor de a-și realiza interesele fundamentale (locul de muncă, un acoperiș, o familie, sănătatea, învățătura etc.) li s-au opus bariere economice, sociale, religioase, morale, politice, fie de clasă, fie de castă, fie naționale sau rasiale. Astfel s-a întipărit în conștiința comună ideea **contradicției între individ și societate.** Adeseori, mai ales în cadrul formelor de revoltă individuală și de afirmare a „libertății absolute" a individului, se ignora structura reală a acestei contradicții : nu „societatea" se opune individului, ci anumite grupuri, categorii sociale se opun și oprimă grupul, clasa, categoria socială, poziția colectivă căreia îi aparține individul dat. Tocmai neputința aceasta de a „reduce individualul la social", după plastica expresie a lui Lenin, condamnă revolta individualistă la sterilitate. Sub raport teoretic ea se menține la nivelul empiricului, iar ca meotdă este în esență **anarhică.**

Abia o dată cu lichidarea în societatea socialistă a antagonismelor de clasă, sociale și naționale, oamenii în practica lor se eliberează treptat de înțelegerea unilaterală și antagonică a raportului dintre individ și societate (deși, să nu uităm că psihologia socială a vechilor antagonisme, ca și spiritul de frondă al revoltei individualiste, poate întuneca încă multă vreme înțelegerea cotiturii realizate practic de socialism în condiționarea socială, a individului și în modalitățile de afirmare a libertății acestuia). Astfel, abia în socialism devine evident că **individul și societatea reprezintă două fațete ale aceluiași proces — ale fluxului vieții sociale**, fațete legate prin procesul de continuă obiectivizare (reificare) și dezobiectivizare a forțelor esențiale individuale umane. Orice exagerare sau izolare a unuia dintre cei doi termeni — individ și societate — înseamnă dizolvarea acestui flux și deci dispariția umanului. Societatea acumulînd, sintetizînd rezultatele tuturor acțiunilor individuale eficiente, optime, eliminînd stratificările devenite anacronice și apăsătoare, nu poate să se dezvolte fără continua confruntare a milioanelor de experimente individuale. Tocmai anumiți indivizi social-concreți — descoperind în diversele lor sfere de activitate inadvertențele sociale, punctele în care se îngustează „vasele comunicante" ale socialului cu individualul — sînt în măsură să-și manifeste capacitățile, au inițiativă și sînt cuprinși de ambițiile nobile ale inovației sau pionieratului, devenind factor creator prin care se afirmă noi valențe ale planului social. Și fiecare contribuție individuală la această lărgire a registrelor sociale înseamnă, la rîndul ei, amplificarea puterii de solicitare și manifestare a altor indivizi. Dacă civilizația capitalistă divide individul, îl separă pe compartimente, opunîndu-se integrării sale sociale (și face aceasta nu la începuturile sale, ci pe treapta dezvoltării sale maxime), socialismul trebuie să se afirme, încă din faza pionieratului, printr-un proces multilateral, dar treptat, de **sinteză** socială a tuturor forțelor și rolurilor sociale ale omului. Datorită proprietății socialiste asupra ansamblului mijloacelor de producție și asupra condițiilor de activitate socială de toate genurile, datorită universalizării formei industriale de muncă pe baza progresului tehnic și a relațiilor de colaborare, datorită transformării științei (atît naturale cît și sociale) în forță nemijlocită de producție și în fundament al organizării **tuturor proceselor sociale** din sfera muncii și în afara ei, se realizează o structură unică și radical deosebită de cea prezentă a ansamblului activității sociale umane în care activitatea și problematica muncii se vor prelungi (prin prisma talentelor și înclinațiilor individuale) în activitățile din timpul liber, iar efectul acestor activități diverse va potența valențele creatoare ale activității individuale din producție. În acest sens — spunea Marx în 1856 în manuscrisele pregătitoare ale **Capitalului** — timpul liber și nu cel de muncă devine izvorul bogăției. Și aceasta se impune nu numai din idealul umanist al socialismului, ci în primul rînd pentru că producția viitorului (cînd automatizarea va fi generalizată) este de neconceput fără un subiect **multilateral dezvoltat și creator.** Iată de ce pentru socialism și comunism desăvîrșirea procesului de transformare a științei în forță de producție (proces deschis și dezvoltat de capitalism) înseamnă **unirea organică a sferei timpului de muncă și a timpului liber, a sferei producției și activității obștești-politice,** a teoriei și practicii în activitatea aceleiași persoane. Aceasta este expresia specifică-concretă a tezei filozofice, a realizării autentice și depline a unității dintre individ și societate. Toate acestea reprezintă o revoluție la fel de importantă ca și rezolvarea problemelor tehnico-economice ale încadrării omenirii în tipul de activitate industrială. Și este o revoluție cu o semnificație superioară, deoarece numai la acest stadiu dispar toate formele înstrăinării umane, întrucît individul deține în activitatea sa controlul teoretic și practic al principalelor procese sociale la care participă activ.

O asemenea revoluție presupune ca, alături de nivelul instituțiilor social-economice care cuprind în prezent zona timpului de muncă, create în esență de capitalism (și numai în acest sens trebuie înțeleasă teza potrivit căreia capitalismul „rezolvă" problema timpului de muncă) să se ridice un al **doilea nivel**, distinct, un sistem de instituții sociale care să cuprindă zona, în expansiune, a timpului liber, care să funcționeze științific în detaliu și în ansamblu. Doar atunci cînd acest „etaj" va fi creat, vom putea vorbi de civilizația specifică și **evoluată** a socialismului și comunismului. Deocamdată, în raport cu acest etaj, sistemul actual de instituții socialiste cultural-educative este numai în parte suficient, în raport desigur cu finalitatea majoră a civilizației socialiste, iar funcționarea sa ca sistem este încă în bună măsură empirică.

În ceea ce privește salariatul **de azi** din socialism, cu un regim de muncă de 7—8 ore, cu sistemul de servicii comunale — de întreținere, aprovizionare etc. — departe de a fi automatizat, instituțiile cultural-distractive actuale îi satisfac, în general, nevoile. Dar pentru deceniile apropiate, cînd societatea **va lucra cu o înaltă productivitate, doar 4—5 ore pe zi, este cu totul evidentă insuficiența sistemului actual de instituții, sub aport cantitativ și ca sistem calitativ de funcționare. În acel stadiu nu putem intra cu actuala structură de activitate, cu actualul mod de folosire a timpului și propriilor capacități, cu actuala structură a orașelor noastre. Alături de instituțiile tehnico-economice cerute de producție, vor apare instituții care prelucrează și deservesc energia socială emanată de toate capacitățile fizice și spirituale ale omului, care dacă acum au un cîmp de manifestare foarte redus (5—10 ore săptămînal) atunci vor avea un cîmp de 40—50 de ore săptămînal. Sistemul de instituții va cuprinde sfera dezvoltării fizice, estetice, științifice etc. a omului. Și această organizare științifică nu înseamnă lichidarea personalității, ci dimpotrivă unica posibilitate a afirmării ei nealterate.**

Pentru unii această perspectivă poate apărea utopică. Or, aceasta înseamnă să vedem comunismul doar ca o terapie a capitalismului și nu ca un tip superior de civilizație, bazat radical pe un alt ax de finalitate. Pentru alții perspectiva poate apărea foarte depărtată și deci discuția e abstractă și nu de actualitate. Subiectul uman care va domina circuitul unic și complex structurat al tuturor activităților cuprinse între cei doi poli (producția și dezvoltarea înclinațiilor, talentelor) va realiza o sinteză amplă și în continuă restructurare a planului individual și social-colectiv. De pe acum trebuie început acest proces. Tocmai realizarea acestei sinteze, prin unificarea într-un sistem științific a tuturor componentelor activității umane, reprezintă, după părerea mea, esența democrației socialiste comuniste. Fiecare aspect al democrației, cel economic de producție, cel politic etc. au ca ax tocmai educarea subiectului istoric uman în direcția arătată.

Mă voi referi la cîteva momente ale procesului de experimentare a fundamentării pe baze științifice a uneia din sferele cele mai importante ale sintezei individului și a societății, **domeniul democrației politice** la nivelul organizației U.T.C., organizația politică a tineretului nostru.

Consider că ne putem face o imagine adecvată și realistă despre democrația socialistă prezentînd atît

dialectica ideilor

VERIGĂ A RELAȚIEI INDIVID-SOCIETATE

marile ei realizări de pînă acum cît și modul în care se gîndește, se experimentează și se elaborează soluțiile cerute de etapa actuală. Un proces de înnoire, de perfecționare a democrației, care nu ridică probleme, nu dă de gîndit, nu atrage prin ineditul ipotezelor, poate cu greu să trezească receptivitate, simpatie și considerație ; totodată, este un semn că procesul se află într-o fază cu totul rudimentară.

O primă problemă majoră deschisă în fața organizației noastre este **problema specificului relațiilor politice** ale tineretului actual și a raportului acestor relații cu activitatea organizațiilor U.T.C. Spre deosebire de anii anteriori, în prezent se conturează pe prim plan ideea că viața de organizație nu epuizează și nici nu poate să epuizeze sfera relațiilor politice, care este mult mai amplă, mai extinsă. Activitatea organizației, structura și formele ei trebuie să fie așezate pe dispozitivul real și dinamic al sferei relațiilor politice. Fără înțelegerea distincției dintre relațiile politice și activitatea de organizație, aceasta din urmă nu poate fi optimizată. În acest context ni s-a conturat clar teza că nu poate exista „educație politică" în afara unei vieți politice reale, complexe, iar aceasta din urmă înseamnă confruntări de poziții, de idei, confruntări între lideri și diverse „microgrupuri". Tocmai pentru că recunoaștem nu numai declarativ, ci pentru că tragem toate consecințele logice din faptul că tineretul are un mod specific, un sistem aparte de reflectare și participare la viața societății, noi înțelegem și militäm pentru realizarea specificului sistemului de relații politice ale tineretului, care trebuie în prealabil studiat ca atare pentru ca formele de activitate preconizate să fie optime. În această lumină noi înțelegem să dezvoltăm structura democrației politice a tineretului, depășind unele tipare simpliste. Am în vedere faptul că uncori se reduce democrația socialistă la susținerea tinerilor în obținerea anumitor condiții, drepturi în instituțiile în cadrul cărora lucrează, sau se reduce la dreptul de a critica, de a-și exprima dezacordul cu unele fenomene, de a face propuneri, de a alege pe proprii reprezentanți, de a prefera un gen de activitate altuia, de a prefera anumite comportamente etc. Desigur, și aceste momente caracterizează democrația socialistă. În prezent în gîndirea și practica noastră politică sîntem preocupați de a defini democrația ca un proces în care să acordăm o deosebită atenție nu numai la „ce" este democrația, ci și „cum" ea poate fi în mod sistematic și ascendent realizată.

Pentru a cultiva în mod viu, real și complex, varianta de atitudine militantă spre care tindem, trebuie să activizăm și să stimulăm conturarea și cristalizarea tuturor variantelor social-omogene de atitudine civică, născute de orînduirea socialistă. Afirmarea atitudinii, poziției optime nu înseamnă excluderea, ci dimpotrivă, cultivarea celorlalte direcții, tipuri de atitudine. Astfel receptivitatea, toleranța față de celelalte poziții nu este o tactică, ci reprezintă o atitudine principială constantă, rezultat al înțelegerii profunde a mecanismului prin care societatea fără clase antagoniste promovează, generează atitudinile civice militante. În acest context descoperirea și susținerea tipului și variantei militante optime desăvîrșesc această atitudine receptivă și simultan critică față de celelalte variante de comportament civic.

Imediat după eliberarea țării noastre de sub jugul fascist a apărut o arhitectură de tipuri sociale de tineri în care se reflectă sistemul existent, pătruns de antagonismul de clasă al relațiilor politice. Deși această tipologie a favorizat formarea unor personalități vii, dinamice, complexe, în prezent ne sînt evidente și unele limite istorice ale acestei personalități. În același timp, înțelegem că fără această „limitare" nu s-ar fi putut pune temeliile evoluției cu o bază social-politică de clasă bine definită și cu o finalitate riguroasă : „omul universal", promovat de socialism și comunism. Odată dinamica raporturilor de clasă antagoniste epuizîndu-și obiectivele, această tipologie creată de relațiile politice amintite a fost treptat înlocuită cu o nouă categorie de tipuri sociale de tineri, în care avem toate temeiurile să presupunem că nu lipsesc diferențierile și deci nici contradicțiile. Faptul că generația prezentă este sub raport ideologic și social incomparabil mai omogenă decît în trecut aprofundează patosul confruntărilor politice, dîndu-ne posibilitatea să corectăm o serie de simplificări ale evoluției conștiinței politice a tineretului din deceniile anterioare. Am în vedere faptul că pe atunci adeseori am manifestat atitudini superficiale și voluntariste, pedalînd excesiv de mult pe perspectiva viitorului și a fost inerent să ignorăm complexitatea metamorfozei prezentului. Astfel, am ignorat adeseori atributul fundamental al dinamicii relațiilor politice și al evoluției unei conștiințe militante și anume necesitatea unei permanente confruntări deschise, publice (de la nivelul de microgrup pînă la formele plenare) a atitudinii „optime" spre care năzuim, a trăsăturilor ei cu celelalte atitudini și variante de comportament prezente la ceilalți tineri din aceeași generație. De asemenea, am neglijat necesitatea confruntării constante a ideilor și situațiilor reale în propriul for al conștiinței (respectiv momentele de îndoială, nevoia de a verifica cele afirmate), aspecte absolut indispensabile cristalizării convingerilor politice ferme. Dar, constatînd aceste încălcări ale regulilor firești ale evoluției raporturilor și conștiinței politice, nu renegăm perioada anterioară ci o depășim în ceea ce are ea anacronic. Contrar unor păreri destul de răspîndite ale oponenților noștri ideologici, consider că rădăcina carențelor noastre educative nu a fost prezența sau exagerarea laturii „ideologice", ci schematizarea, demonetizarea, devalorizarea ei.

În ultimii 2 ani grupa de sociologia adolescenței, de pe lîngă Centrul de cercetări sociologice al Ministerului cu problemele tineretului, are ca temă centrală cercetarea tipologiei social-politice a tineretului în etapa actuală, tocmai pentru că fără recunoașterea existenței ei, fără cunoașterea specificului ei, o organizație politică activă și în socialism nu poate interveni cu eficiență în raporturile complexe politice reale ale tineretului. Așa după cum orice tip de politică naște curente diverse de opinii, chiar în cadrul aceleiași unități, tot așa nu se poate vorbi de viața politică a tineretului în socialism în afara considerării unei tipologii sociale **neantagoniste** și în afara eforturilor de a interveni în structura ei, de a-i conduce evoluția, favorizînd, încurajînd cu tact și măiestrie tipurile, tendințele, ideile și liderii capabili să devină stegarii noului. Fără o asemenea stimulare a diversității și a intervenției în dispozitivul ei nu poate avea loc selecționarea variantelor optime se îngustează selecția valorilor. În prezent avem nevoie de o confruntare a diverselor atitudini sau semiatitudini, nu de dragul simplei confruntări, a jocului diversității, cum am observat la unii studenți din occident, ci tocmai pentru ca implicațiile și nuanțele politicii socialiste a statului nostru, care în etapa anterioară au fost mai slab integrate în conștiința tînărului, să fie reintegrate. Făurind anterior actualul profil politic al tînărului probabil că o serie de mecanisme specifice dezvoltării conștiinței sale politice au fost debilizate artificial, tocmai prin eliminarea sau simplificarea confruntării argumentelor și tocmai cînd credeam că în acest mod le vitalizăm. Stimularea direcțiilor înnoitoare ale vieții politice a tineretului necesită simultan o activitate de aprofundare, de nuanțare a fundamentelor ideologico-politice investite anterior și nu o facilă schimbare a dispozitivului de valori și influențe sub motivul că vechiul dispozitiv ar fi conformist. Și vom realiza mereu această revenire și consolidare, de oricîte ori va fi nevoie, pînă cînd vom obține dimensiunile profilului civic-politic solicitat de natura societății noastre.

Pentru a concretiza ce înțelegem prin această tipologie neantagonistă, voi aminti cîteva tipuri cercetate și care au o mare extindere, mai ales în mediul urban și la elevii adolescenți din licee : alături de tipul militant — „tribun" — se conturează un tip cu o intensă frămîntare spirituală, dar de factură individualistă (numită de noi la figurat „existențialistă"). Între aceste două tipuri care polarizează frămîntarea civică-existențială-ideologică-politică se mai impune considerarea a două categorii distincte și care sub raportul numărului cuprind o mare parte a tineretului, dar sub raportul influenței spiritual-politice ele au o pondere mai redusă : este vorba de categoria sentimental-umanistă și de categoria monden-programatică. Desigur, această tipologie este foarte labilă, mobilă, fiecare tip cuprinzînd o serie de subdiviziuni, iar înseși tipurile între ele avînd o serie de legături, punți de tranziție. Ca subdiviziuni amintim în treacăt, de pildă, tipuri ca : entuziaști, sceptici, carieriști, tradiționaliști, pro-occidentali, tehnocrați, idealiști-umaniști, marxiști-fanatici etc.

Practica vieții politice arată că dacă această diversitate de tipuri nu are cadre organizate de manifestare, adeseori tipurile militante optime nu se călesc, nu cîștigă o autoritate reală, nu își dezvoltă o personalitate complexă, manifestă atitudini sectante, și tocmai de aceea, în ansamblul colectivității, ele nu se pot impune în mod real, nu sînt competitive ; ca urmare, apare și se adîncește contradicția între liderii oficiali (formali) și cei neoficiali dar reali. În aceste condiții cîștigă teren linia minimei rezistențe, poziția facilă etc. Astfel, se reduc substanțial posibilitățile unei puternice rezistențe a elitei autentice a tineretului și a îndrumării organizate a diversității de tipuri și curente de opinie determinate de ele spre un profil cu largi și complexe valențe civice politice. Crește ponderea tipurilor cu valențe sociale restrînse, ceea ce alimentează psihologia socială a tineretului cu apatie, pasivitate, iresponsabilitate etc. În acest climat nu pot apărea dominante ideologico-politice majore, care integrează efectiv personalitatea individului, așa se dezvoltă personalități difuze care pot fi talentate în diverse domenii tehnico-artistice, dar care sînt lipsite de o autentică sinteză socială, singura care creează individualități de mare suprafață, cu putere de atracție. Pentru că procesul dezvoltării democrației socialiste se realizează nu prin înlocuirea unei instituții sociale cu alta, ci prin schimbarea metodelor, a unor oameni, a unei întregi serii de idei devenite prejudecăți, acest proces, de libertate a individului, cînd este realizat cu principalele sale valențe este incomparabil mai bogat în inițiativă, în solicitare creatoare și competență, în luciditate, în... **tensiune dramatică,** decît este lupta penru libertatea civică a individului în sistemul democrației burgheze. Tînărului, în procesul de creare și dezvoltare a democrației socialiste (și nu de imitație, „reproducere" a ei), i se cere o mare capacitate de diferențiere, de selecție, de discernămînt, deoarece aici metoda „hei-rup", poziția nihilistă, este cu totul ineficace, ba chiar distructivă. Iată de ce manifestarea sa activă în acest proces duce la dezvoltarea sa ca **individualitate originală** și nu la individualism răsfățat și neprincipial. Și aceasta nu numai pentru că așa este educat tineretul nostru, ci pentru că **structurile sociale socialiste se deschid numai la acest gen de creație politică, de atitudine politico-morală.**

Este nevoie de o confruntare majoră plină de noblețe, ultra-consecventă în principiile ei, tocmai pentru că idealurile și țelurile politicii socialiste nu pot fi susținute decît de tineri cu mare forță intelectuală și de caracter. Politica comunistă se axează pe cele mai înalte valori morale și pe mecanismele sociale cele mai ample, ea nu poate fi promovată decît într-un spirit în care absoluta încredere în justețea propriilor principii se îmbină cu nobila înțelegere plină de bunăvoință și vigilență față de toate eforturile care tind să scoată pe individ din izolarea sa egoist-pragmatică și să-l angajeze în afirmarea unor valori sociale cu valențe bogate complexe. Astfel, comunistul nu se declară doar prin adeziune la anumite idei, ci se demonstrează prin capacitatea de a trece prin toate treptele, prin toate fazele care sînt obiectiv cerute de afirmarea celui mai complex, celui mai intransigent și celui mai plenar adevăr politic, adică mod de unire a individului cu țelurile sociale majore.

Dr. Nicolae S. DUMITRU

JAPONIA
-REPORTAJ DE STRADĂ

DE LA TRIMISUL NOSTRU ADRIAN DOHOTARU

La plecare cineva m-a avertizat: Japonia e țara în care cresc flori minunate care nu au miros, unde vin păsări nenumărate care nu cîntă și unde oamenii surîd politicos dar nu rîd niciodată. Mărturisesc că, oricît aș fi tentat de aforism și de butadă, am motive să nu cred în adevărul acestui avertisment.

ȚARA CELOR APROXIMATIV 30 DE CUTREMURE PE ZI ȘI A CELOR 48 DE SEMNE IDEOGRAFICE

Senzația că intru într-o povestire științifico-fantastică mi-a preparat-o călătoria de 15 ore peste pol, într-un avion Douglas al companiei aeriene scandinave trecînd dintr-o zi într-alta, fără... noapte. Aeroportul Haneda din Tokio cu pistele înaintînd în ocean m-a trezit într-o după amiază înăbușitoare, cu soare rotund, globular, înecat în pîcla de smog.

Insulele japoneze țîșnesc spectaculos din ocean și cine știe ce mișcări orogenetice li se mai pregătesc în straturile adînci, subterane de unde altă dată explodau vulcani. E destul să amintesc că în Japonia se înregistrează zilnic aproximativ 30 de seisme care nu mai afectează cu nimic pulsul cotidian și nu scot nici un om din circuitul exact și egal al destinului său.

Oamenii au politețea zeilor. Ei ți se închină dinainte ca în fața soarelui, semn de supremă prețuire, de jertfă de sine. Femeile împing politețea pînă la prosternare, ceea ce tulbură și consternează pe european. Limba oamenilor are inflexiuni de melopee. Cuvintele se desfășoară cu intimitatea șoaptelor. Surîd, dar într-adevăr i-am auzit rareori rîzînd zgomotos, cascadar. Din pudoare.

Tinerii sînt mlădioși și atletici. Tinerele sînt fragile și delicate. Ochii lor sînt parcă beladonați. Nu sînt niciodată blonzi. Eleganța lor impune respect și exclamă civilizație.

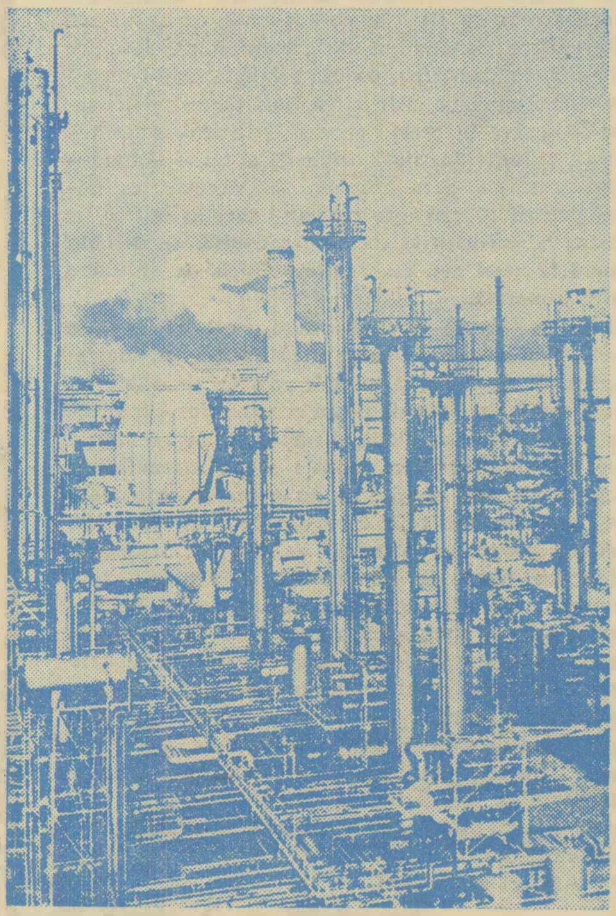
Alfabetul japonez are 48 de semne care în mîinile lor devin adevărate fenomene grafice. Învățarea unui alfabet atît de complicat la vîrste încă nebuloase dezvoltă o gîndire complexă, asociativă, metaforică. Scrierea în sine e un exercițiu de stil dar și o ecuație de algebră.

NICI UN CEAS ÎN ÎNTÎRZIERE, NICI UN LIFT DEFECT, NICI O SCARĂ RULANTĂ ÎN REVIZIE, NICI O LITERĂ DE RECLAMĂ ÎN AGONIE

Disciplina și punctualitatea au explicații aproape astronomice. Întîlnirile sînt onorate cu afecțiune. Ceasurile, sau mai bine zis panourile electronice care anunță ora exactă la fiecare interesecție, nu sînt elemente de reclamă. Sînt un imperativ social.

A fi exact, a fi riguros și exact, e o dovadă de respect pentru ceilalți oameni și de prețuire de sine. Cît timp am călătorit prin Japonia nu am întîlnit nici un tren sau autobuz în întîrziere, nici un lift defect, nici o scară rulantă în revizie, nici o literă de reclamă în agonie. E un respect sacru pentru timpul oamenilor.

În Japonia în fiecare minut se întîmplă o naștere, o crimă, un furt, un crah financiar, un accident de circulație, încît ziarele ca să fie conectate la informații trebuie să funcționeze pe baze aproape electronice. Tokio e un oraș monstru în care 12 milioane de locuitori transpiră, își fac vînt cu evantaie, gonesc în viteze colerice pe străzi, pe autostrăzi, pe șosele suspendate, în trenuri, în exprese, în super-exprese și în metrouri. Cea mai mică întîrziere ar genera adevărate catastrofe. În Japonia sînt întreprinderi și instituții în a căror istorie nu s-a înregistrat nici o întîrziere de la lucru iar noțiunea de concediu e o excepție.

MAGAZINELE UNIVERSALE SÎNT EXPOZIȚII PERMANENTE DE ARTĂ ȘI CHIAR... SĂLI DE CONCERTE

Această necesitate de a fi exact, această obișnuință de a fi desăvîrșit se transmite lucrurilor care sînt create de oameni, obiectelor de consum care prin exces de pedanterie și de meticulozitate devin lucruri de artă.

O umbrelă, un aparat de radio cu tranzistori, un televizor portativ, o limuzină Toyota, sînt lucruri de artă, expuse cu strălucire și cu... artă! Poate părea paradoxal dar în Japonia am avut obsesia marilor magazine care mi se păreau imense expoziții de artă. De altfel, într-unul din marile magazine, „Mitsukoshi", se dau zilnic concerte de orgă.

CUM TREBUIE INTERPRETAT SPECTACOLUL ONIRIC AL RECLAMELOR CU NEON? DAR BOMBELE CU EXPLOZIE ÎNTÎRZIATĂ?

Reclamele care se aprind noaptea și umplu orașul de răcoarea policromă a luminilor creează spectacolul unei galaxii moderne. Obsedat de reclamele din programele de televiziune și radio, din programele cinematografelor, din hebdomadare și cotidiene, din restaurante și bistrouri, sedimentezi impresia că te afli într-o junglă unde reclamele luminoase sînt lianele prin care se trag pîrghiile concurenței. Ca să se suprime, ca să se compromită, două societăți de transporturi pe calea ferată, între care se desfășoară vechi rivalități, își plasează una alteia periodic în trenuri bombe cu explozie întîrziată care ucid zeci și sute de pasageri. O mostră pentru ceea ce se poate ascunde în spatele reclamelor strălucitoare.

TEHNICA DE LARG CONSUM ȘI INDUSTRIA NAVALĂ ÎNTR-O ȚARĂ UNDE PRINCIPALA MATERIE PRIMĂ ESTE FORȚA DE MUNCĂ FOARTE CALIFICATĂ

Condițiile naturale și absența unor resurse minerale importante au făcut din Japonia cea mai dezvoltată țară în ce privește dezvoltarea energiei electrice, fapt oglindit și de inventarul tehnic al unei case mijlocii: un aparat de televiziune, și eventual un aparat de televiziune portativ, un frigider, o mașină electrică de gătit și una de spălat, trei, patru tranzistoare după numărul membrilor familiei, instalații de aer condiționat sau ventilatoare de mare eficiență, aparate de fotografiat, aparat de filmat și eventual o limuzină...

Este de notorietate faptul că Japonia e țara celei mai ieftine energii electrice, țara celor mai mari șantiere navale din lume, țara cu o industrie electronică și de automobile extrem de dezvoltată etc. Și toate acestea în condițiile în care Japonia nu are drept materie primă decît aproape în exclusivitate — forța de muncă foarte calificată.

LIMUZINE CU TELEVIZOR ȘI AER CONDIȚIONAT, SUPEREXPRESE CU VAGOANE PENTRU... DANSATORI

Ritmul existenței impune o circulație exagerată. Japonia are o rețea de șosele, de căi ferate, de linii aeriene și de linii navale foarte complexă. Circulația automobilelor pe șosele, pe autostrăzi se face pe partea stîngă, ceea ce derutează pe european pînă la... accident. Viteza depășește 150 km pe oră. Limuzinele de producție autohtonă: Toyota, Nissan, Mazda etc. sînt elegante, confortabile, aerodinamice. Nu le lipsesc instalațiile de aer condiționat și uneori televizorul în alb-negru sau în culori. Trenurile dezvoltă o viteză periculoasă. Din interior, zgomotul lor se aude ca foșnetul aparatului de filmat. Scufundat în fotoliile rabatabile ai impresia că te afli într-un supersonic. Ușile dintre vagoane sînt de plastic și se deschid, fără atingere, pe baza celulelor fotoelectrice. Unul din vagoane este destinat agrementului muzical. Cîteva fotolii laterale, mobile, un tonomat la care se pot audia ultimele discuri de muzică ușoară și de jazz și perechi de îndrăgostiți care se mișcă în ritmul muzicii fără spaima balansurilor și trepidațiilor trenului.

UN HOTEL PRIN CARE TRECE UN RÎU, UN RESTAURANT CIRCULAR CARE SE ÎNVÎRTE ÎN JURUL AXEI SALE ȘI CÎTEVA CUVINTE DESPRE MIASMELE ORAȘELOR

Privit din turnul Tokio (cu 16 m mai înalt decît turnul Eiffel), orașul metropolă creează atmosfera unui complex urbanistic foarte modern, cu autostrăzi suspendate, blocuri de oțel, beton și sticlă de mare curaj antigravitațional — ținînd seamă de seismele permanente — cu parcuri imense în care nu am întîlnit inscripția „ospitalieră": „Nu călcați pe iarbă"! Despre arhitectura palatului imperial, despre centrul financiar Ghinza, despre cartierul cabaretelor și cluburilor de noapte Sindjucu, despre orașul olimpic, se poate vorbi la infinit, admirativ, extatic.

Japonezii construiesc pretutindeni, folosind chiar și terenurile accidentate, pentru a crea un spațiu arhitectonic inedit. În stațiunea de munte Dake am locuit într-un hotel prin care trecea un rîu, perfect amenajat ca spațiu de agrement. O impresie unică, o panoramă nocturnă originală îți oferă restaurantul circular de la etajul al XVII-lea al hotelului New Otani din Tokio, care face o rotație completă în jurul axei sale în circa 45 de minute.

Grădinile japoneze care completează această arhitectură reproduc parcă la marimea cărților poștale întregul peisaj japonez, încărcat de stînci vulcanice, de pietre, de nisip, de iarbă, de mușchi și căderi de ape limpezi.

Cu toate acestea, ciudatele și ultra-modernele orașe ale Japoniei nu cunosc canalizarea, ceea ce umple străzile de mirosuri pestilențiale. Prin obscuritățile din vecinătatea imediată a marilor construcții trebuie să treci cu batista încărcată de lavandă apăsată pe nas ca o mască de cloroform.

BARURI, CABARETE, CLUBURI DE NOAPTE, FILME „SEXY" ȘI ÎN SFÎRȘIT... FETELE DE LA TAKARAZUCA

Noaptea, în haosul aparent al circulației miilor de limuzine ce plonjează pe bulevarde, se deschid barurile de noapte și cabaretele, localurile de music-hall și de striptease. Femei care se vor răscolitoare și fatale te întîmpină în pragul localurilor cu invitații discrete. Studenți și studente angajați pe vară fac reclama diferitelor baruri și cafenele cu panouri, ca la demonstrații, și cu teancuri de afișe distribuite generos. Localurile de dans, de-a-dreptul onirice, cu prețuri de intrare uneori comode, te întîmpină la fiecare pas. Fantastice picturi fosforescente reprezentînd scene de dragoste invadează pereții acestor localuri, proiecții halucinante creează atmosfere de drog cu L.S.D. sau Marijuana, orchestre infernale cîntă cu amplificatoarele la maximum și dansatorii se dezagreghează în ritmul muzicii cu o voluptate de neînțeles. Afișele cinematografelor invită abundent la filme „sexy", unde asiști adeseori la proiecții penibile, de o cruzime și de un sadism care forțează limitele imaginației. Și în acest peisaj, din cînd în cînd, citești pe străzi anunțuri cu fotografiile unor criminali aflați în urmărire și cu recompense mirifice pentru detectivii amatori.

Preferi să dai 4000 sau 5000 de yeni ca să vezi dansînd fetele din ansamblul Takarazuca într-un spectacol tonic și reconfortant în care imaginația creează atmosfera artei adevărate.

NOTE CEHOSLOVACE

ISTORIA ȘI TIMPUL ÎN SUDUL ROMANTIC

Boemia de sud reprezintă pentru cehi ceea ce se cheamă adolescența unui popor. Situat la 480 m înălțime și handicapat de o climă destul de aspră, ținutul este unul dintre acelea în care victoria societății asupra naturii s-a încheiat printr-un pact armonios al cărui nume este farmecul și pitorescul. Ca în Bucovina sau în țara Făgărașului — la noi, — puritatea limbii și obiceiurilor naționale a rămas intactă. Este regiunea la care fiecare locuitor al Boemiei se întoarce în trecut, ca la un izvor de mîndrie și integritate. Este locul unde s-au născut Hus și Zizka, este totodată leagănul literaturii medievale reprezentată prin Tomás din Stitné și Petr Chelcicky.

A face un drum prin aceste ținuturi dinamizate de nenumărate rîuri și potolite de oglinda a peste 5 000 de eleștee este a constata cum mîna omenească a intervenit secular în circuitul naturii. Dacă pădurile de conifere sînt pasta densă ce servește de fundal peisajului, nu e mai puțin adevărat că nenumărate alte semne aparțin civilizației dirijate de om. Cel mai frapant indiciu sînt culturile fructifere. Nicăieri nu mi-a fost dat să văd mai mulți cireși ca aici, de-a lungul șoselelor, în inima pădurilor sălbatice. Apropierea a două familii vegetale atît de deosebite este un semn al capacității locuitorului de a-și face simțită prezența indiferent de vrăjmășia firii. Oamenii sînt calmi și ospitalieri, vorbesc o limbă înduioșătoare prin curățenia și blîndețea ei și, pe alocuri, poartă încă, în zilele de mare sărbătoare, costumele strămoșești — lucru cu atît mai surprinzător cu cît portul național a fost abolit în Boemia încă de la mijlocul secolului trecut.

De unde vine această stabilă personalitate, asociată unor condiții atît de puțin propice? Fără îndoială că din trecutul cel mai glorios al ținutului, din adîncimile secolului XV, cînd discipolii lui Hus au întemeiat aici unul dintre cele mai particulare orașe ale lumii — Tábor.

În limba cehă, numele acestui oraș înseamnă „tabără". Inițial, aici s-au regrupat urmașii înarmați ai marelui reformator, pe care represiunea religioasă i-a silit să-și părăsească locurile de baștină. Treptat începînd din 1420, tabăra husită s-a transformat într-un oraș medieval, organizat după legi a căror înfăptuire ar fi putut părea, chiar după secole, utopică. Cîrmuitorii orașului au statornicit aici de la bun început obiceiurile conviețuirii colective. Așezarea s-a autodefinit ca una „de frați și surori", supusă nu cerințelor individuale ale cetățenilor, ci imperativelor obștești. Paralel, o instrucție de masă bazată pe cultul preceptelor biblice a făcut ca nivelul mediu al populației să fie exemplar. Un observator papal trimis să studieze orașul afirma la mijlocul secolului XV — și remarca sa a rămas proverbială — că „orice femeie din Tábor este mai instruită decît preoții italieni". Cultul egalității sociale și înalta conștiință civică a băștinașului au făcut ca acesta să rămînă peste secole prototip pentru întreaga spiritualitate cehă de mai tîrziu.

Astăzi, Táborul întruchipează pentru călătorul străin etalonul liniștii și introspecției. Un oraș-muzeu pe ale cărui străduțe întortochiate îți poți purta pașii ore întregi ca și cum ai răscoli transportat filele unei istorii seculare. Există aici clădiri inimaginabil de vechi pe care nostalgia edilității le-a lăsat aparent neschimbate în exterior, pentru a nu permite să se piardă nimic din poezia lor plină de sugestii. Cine ar parcurge cu avionul, în cîteva zeci de minute, drumul de aici și pînă în modernele orașe cehoslovace ar avea dreptul absolut de a crede că a schimbat densitatea timpului, comprimînd veacurile în pastile turistice.

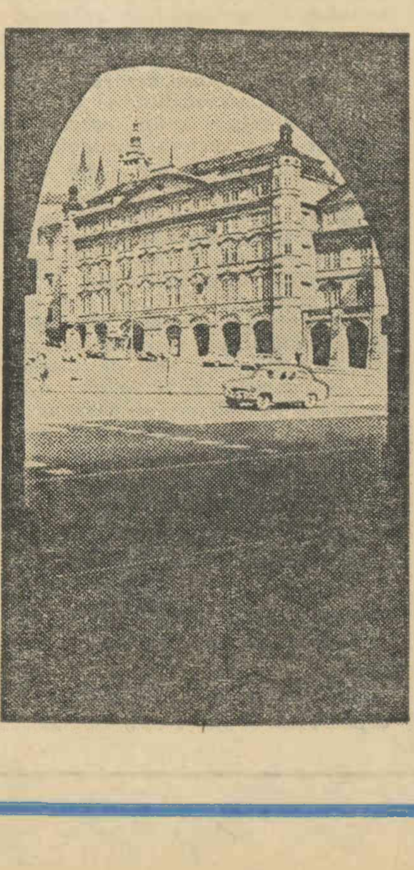
O altă așezare plină de frumusețea trecutului este Ceské Budejovice. Incomparabila piață pătrată din centru, alcătuită din clădiri cu arcade, te face să eziți mult timp să continui vizitarea orașului pentru a nu compromite impresia de irealitate a timpului pe care ți-a lăsat-o. Dar străzile Panská și Ceská nu sînt cu nimic mai prejos. Case Renaissance, mignone, cu două-trei etaje, văruite în galben, albastru, portocaliu, mărginesc aceste două artere străvechi, late de numai cîțiva pași, peste care arhitecții de azi au plantat cu multă discreție petalele palide ale neonului. Sgrafite, stucaturi simple, arcade, ganguri, porți cu clanțele înălțate la un stat de om, gîrliciuri umede prin care răzbește clinchet de pocale, ferestre cu șase ochiuri respirînd liniște, privitori bătrîni în pervazuri — totul face să se creadă că timpul e neputincios în fața frumuseții eterne. De altfel, am întîlnit mulți cehi imparțiali care mărturiseau că poezia acestor ulițe este mai adîncă și mai autentică decît chiar aceea a labirinturilor din Mala Strana pragheză.

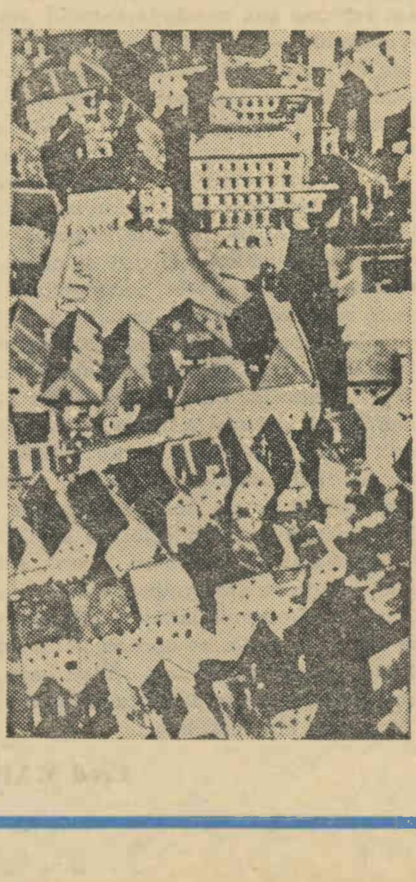
Și, pentru ca totul să pară și mai fără pereche, iată-ne în al treilea, dar nu ultimul, giuvaer al Boemiei de sud: Cesky Krumlov. De astă dată sîntem într-un oraș cu numai opt mii de locuitori, pe ale cărui stradele mașinile devin impracticabile, fiind înlocuite prin alaiuri nesfîrșite de motociclete. Sîntem în plină împărăție a Vltavei, în cursul ei superior, unde pescărușii praghezi migrează în anotimpul cald, căutînd răcoarea. O fabrică de hîrtie specială dă sens contemporan așezării, care însă, și ea, respiră mai mult turistic, pusă în slujba istoriei. Totul se învîrte aici în jurul castelului medieval, proprietate succesivă a mai multor familii de magnați feudali care l-au împestrițat cu rezultatul gusturilor lor. În cele peste 300 de încăperi vizitatorul va putea lua cunoștință cu cele mai diverse colecții, de la porțelanurile de Košice la trofeele cinegetice, de la gobelinurile franceze la cristalurile boeme. Nu lipsește nici legendara „Doamnă Albă", eroină a fanteziei seculare, nici șanțul cu urși, nici umeda curte interioară, ornată cu sgrafite. Dar surpriza cea mai desăvîrșită o constituie „palatul de plăceri" din imensul parc, întins pe zeci de hectare, unde, vară de vară, se desfășoară, din iunie pînă în septembrie, „Festivalul de teatru al Boemiei sudice".

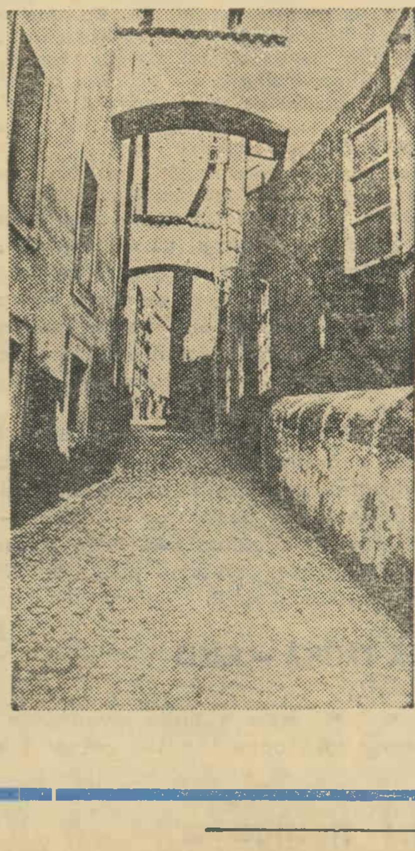
Pitorescul acestei manifestații este unic prin faptul că acțiunea pieselor alese spre reprezentare se petrece exclusiv noaptea, astfel încît artificiul scenei să se simtă cît mai puțin. De altfel, chiar decorurile sînt reduse la minimum, principala sarcină a scenografilor fiind aceea de a potrivi natura înconjurătoare necesităților spectacolului. Iar atracția culminantă pentru zecile de mii de participanți la festival o constituie faptul că „stalurile" sînt în fapt montate într-o tribună rotativă care transportă, de la o scenă la alta, pe cei 650 spectatori, în dreptul decorului respectiv. Între recuzitele unei piese de Ján Drda am discutat cu actorii care urmau peste cîteva momente să îmbrace hainele de epocă și să intre în lumina reflectoarelor și sub coroanele bogate ale copacilor seculari.

Apoi, o dată cu gongul, am reintrat în istorie. Ca peste tot în această regiune am simțit încă o dată că istoria și timpul curgător fac un corp comun, că omul a știut și de data aceasta să privească natura cu ochii calmi ai eternității.

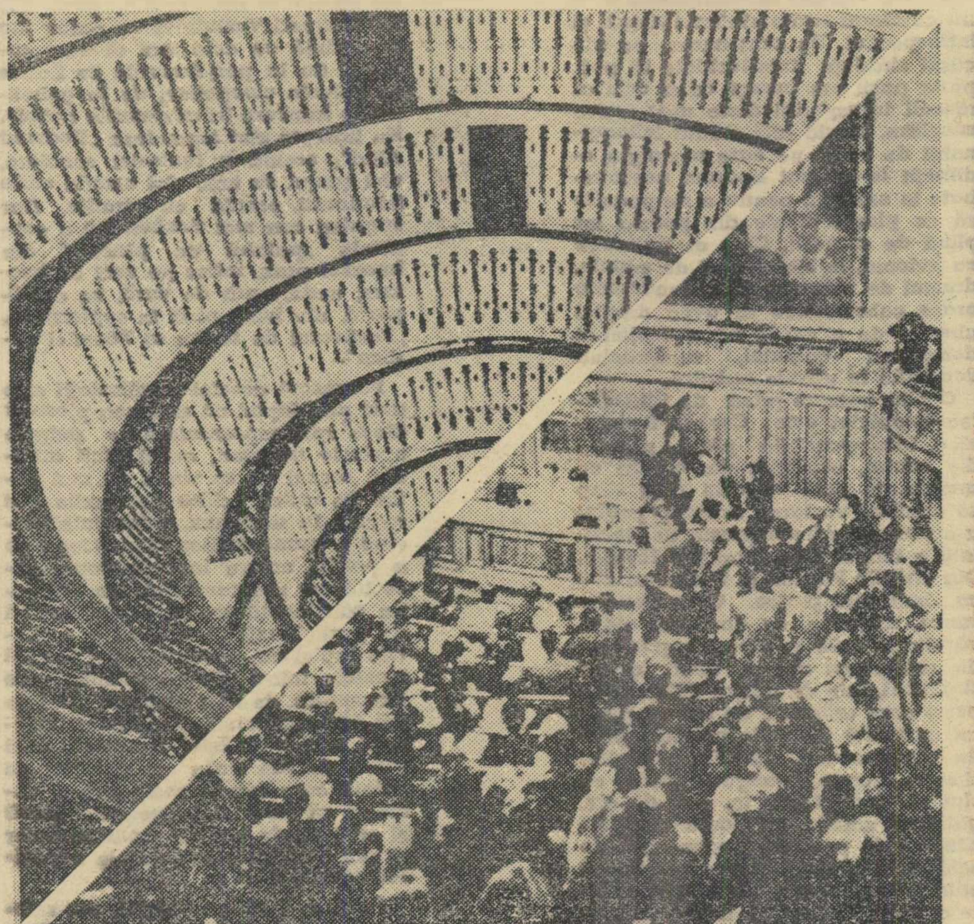
Romulus RUSAN

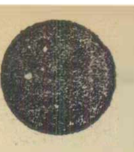

STUDENȚII UNIVERSITĂȚILOR FĂRĂ STUDENȚI

Sînt orașe care, în timpul vacanțelor universitare, lipsite de tumultul prezenței studențimii, adorm sub ploaia razelor toride ale verii. Pe străzile străbătute mai ales de turiști, liniștea și calmul par instaurate pe deplin. Chiar în marile metropole absența studenților se resimte. Dar în acest an, în care valul mișcărilor studențești a bătut ca un ciclon pămînturile Europei vestice, străbătînd orașe cu faimă universitară, am fost martorul prezenței în marile citadele a tineretului studios chiar și în aceste săptămîni care despărțeau sfîrșitul unui an școlar de începutul altuia.

CRITICA UNIVERSITĂȚII — PADOVA

O aglomerație de clădiri cu 2—3 etaje, separate de străzi mărginite de colonade și arcuri elegante. O imensitate de case vechi încercuind ca un ocean de piatră, cărămidă și olane parcul din preajma miraculoasei capele Scrovegni, capodoperă a lui Giotto, și a pieței Prato della Valle, cu elegantul canal circular împodobit de sculpturi. Și axul unind parcă simbolic Basilica del Santo — centrul religios al orașului cu cel civic — Palazzo de la Ragione.

Aceasta este Padova. Străvechiul orologiu de pe turnul palatului Capitanio, reședința guvernatorilor venețieni din secolul XIV, pare a bate și azi ritmul secular al orașului fondat, după legendă, de căpetenia troiană Antenor. Unul din cele mai bogate orașe romane, în Renaștere strălucit centru — comercial și cultural — aceasta este Padova. Dar ea nu înseamnă nimic fără Universitate. A doua din Italia, după cea din Bologna, creată în 1222, ea este printre primele de pe continentul nostru și din lume. După ce în preajma Bazilicii, am vizitat Școala Sfîntului Antoniu, admirînd frescele ce poartă semnătura lui Tizian, pe Via Roma ajungem în dreptul secularului Palat Bo, sediul cel mai vechi al Universității. Clădirea colorată într-un galben strălucitor, cu pietre memoriale, incorporate în ziduri, cu galerii tăcute mărginite de arcade, te primește auster și solemn. Pășim plini de emoție și zidurile, prin însemnele lor, încep să spună istoria acestui panteon : întemeiată de Frederic al II-lea, în epoca de glorie a stăpînirii venețiene, universitatea primește profesori și elevi obligați să părăsească Bologna. Galileo Galilei e profesor, Dante, Petrarca, Tasso, studenți. În secolele următoare devine centrul de atracție al minților luminate din Italia, din apusul și răsăritul Europei, inclusiv din țările romane. În secolele 16—17 numărul studenților ajunge la 6000.

Intrăm cu răsuflarea tăiată de emoție în acel splendid amfiteatru de anatomie, primul din Europa, construit de Gerolamo Fabrizio Dacquapendante în 1594. Străbatem apoi Sala de onoare cu pereții tapisați de emblemele studenților. Catedra de la care a predat Galileo între 1592 și 1650 se înalță severă, într-o lumină difuză, calmă. Totul e încremenit și, totuși, totul spune parcă acel „E pur si muove".

Și, într-adevăr, zidurile universității poartă în exterior simbolurile prezentului. Sînt înscrise lozincile acțiunii revendicative studențești, mărturie a grevelor și ocupației universității. „Reforma universității !" „Da tradiției, nu tradiționalismului !" „E pur si muove... ?"

Sînt noi momente ale unei istorii seculare, cu epoci de glorie și decădere, de entuziasm și nemulțumire, de împliniri și critici. De-a lungul cărora o tradiție mereu reînnoită prin furcile caudine ale contestației și-a dovedit permanența.

Așa cum lăsau să se vadă acele afișe împrăștiate pe toate zidurile și gardurile, pe stîlpii și chioșcurile din preajma intrării universității, în care absolvenții — conform unui obicei vechi păstrat cu sfințenie — își înfățișau, cu trăsături caricaturale și texte pline de umor, chipul și năzuințele, celebrînd părăsirea Almei Mater și intrarea în torentul vieții.

UNIVERSITATEA CRITICĂ — PARIS

Străbatem podul sub care valurile învolburate ale Senei se urmăresc fără odihnă. Ni se înalță în față Fîntîna Saint-Mich', poarta de intrare în Cartierul Latin. Pe bulevardul „manifestațiilor din mai" domnește acum agitația unei zile obișnuite de iulie, cu turiști în locul populației universitare, cu curioși în loc de revoltați, cu flashurile blitz-urilor în loc de scînteierile grenadelor. Baricadele nu se mai văd, castanii — unii doborîți în timpul evenimentelor — își întind calm ramurile deasupra trecătorilor nepăsători. Abia ici și colo, pe zidurile Sorbonei sau ale Facultății de medicină, se mai văd lozincile care în zilele lui mai au înscris cu negru de catran poruncile unui „decalog al contestației" de o derutantă polivalență ideologică și morală. Doar mașinile poliției, staționate în cîteva colțuri ale pieței, ne amintesc că nu sîntem într-o zi oarecare de iulie, ci în 13 iulie, în ajunul sărbătorii naționale care, aniversînd căderea Bastiliei, celebrează adeziunea mereu reînnoită față de idealurile libertății care se cere mereu recucerită.

Trecem cîteva colțuri, privim în curtea Sorbonei, la a cărei intrare un paznic legitimează pe oricine dorește să treacă pragul universității. Cîțiva pași pe bulevardul St. Mich', prin fața unor desene în cretă însoțite de versuri sau texte tragicomice. Apoi într-un colț și nu departe de tăcerea elegantă, purtînd calmul unor epoci revolute a grădinii Luxembourg, într-una din clădirile secundare ale Facultății de litere, privirile ne sînt reținute de un steag roșu și unul negru, așezate la intrare. Zeci de afișe mari și mici încunoștiințează despre „Universitatea de vară" inițiată de grupurile care doar cu cîteva săptămîni în urmă organizaseră grevele și manifestațiile. Programele anunțate : **universitatea și societatea, reformă sau revoluție socială, studenții și industria culturală** — incluzînd confruntări de opinii pe teme de cea mai stringentă actualitate, cu participarea studenților și a unor personalități contestatoare sau contestate — se înscriu pe linia „universității critice", născută și ea în împrejurările acelorași zile furtunoase ale acestei primăveri. „Universitate critică", autonomă și opusă instituțiilor sclerozate, aliată însă spiritului viu, de progres al școlii franceze. La cîteva mese improvizate studenți francezi și colegi din țări vecine cercetează programele, completează formulare de înscriere, schimbă primele opinii, angajînd, cu o nervozitate abia stăpînită, cele dintîi controverse. Peste cîteva zile ziarele aveau să anunțe închiderea sediilor de înscriere și interzicerea „universităților critice". În pofida interdicției, la Paris și în provincie, universitățile de vară au reușit totuși să-și susțină unele activități. Dar, în seara de 13 iulie, aproape tot atunci cînd focurile de artificii de pe Butte Montmartre își trimiteau jerbele în întîmpinarea celor ce se întreceau cu înălțimile Eiffel-ului sau coborau spre Notre-Dame aproape în aceeași clipă, grupurile cîtorva zeci de manifestanți din Cartierul Latin erau împrăștiate. Se dansa pe străzi, se cînta, se auzeau pocniturile petardelor, ploaia stelelor de artificii cădea asupra orașului, în prag de sărbătoare. Dar era un 14 iulie, aparte, un iulie după un mai fierbinte.

Fred MAHLER

MAPAMOND STUDENȚESC

AMERICA LATINĂ LA ORDINEA ZILEI

În aceste luni de vară agențiile de presă au semnalat o creștere a tensiunii în mișcarea studențească din America latină. Venezuela, Bolivia, Ecuador, Chile, Brazilia au cunoscut numeroase ciocniri între poliție și studenți. Dar centrul crizei, locul în care mișcarea revendicativă studențească a atins apogeul, a fost în Mexic, țara apropiatei olimpiade. Faptele sînt cunoscute. Declanșată la 26 iulie lupta studenților s-a amplificat zi de zi. Împotriva lor au fost mobilizate forțe de poliție și armată, ciocnirile continuînd fără ca o rezolvare a crizei să se întrevadă. Dincolo de informațiile ce ne parvin zilnic despre ciocniri socotim interesant, acum, o cercetare mai atentă a cauzelor și a revendicărilor acestei mișcări. De la început mai multe voci s-au ridicat în favoarea unui dialog studenți-autorități. Într-o întrevedere cu guvernatorul districtului federal, Alfonso Corona del Rosal, lideri ai „Federației Naționale a studenților în tehnică" au prezentat 7 puncte revendicative, din care 4 au fost acceptate provizoriu : libertatea membrilor comitetului executiv al F.N.E.T. care erau arestați, retragerea grenadierilor de pe terenurile universitare, anularea cazierelor deschise studenților și limitarea amestecului poliției în demonstrații. Dar ciocnirile au continuat, angajamentele nefiind respectate. Atunci mii de studenți au pregătit noi manifestații, în capitală, împotriva brutalității poliției și violării autonomiei universitare. Comitetele studențești de la Politehnică și Universitate au cerut energic să fie rezolvate cel puțin 5 cereri principale :

1) eliberarea studenților arestați

2) destituirea șefilor poliției

3) retragerea trupelor din Universitatea Autonomă (ocupată la 30 iulie deja) și din alte institute

4) abrogarea articolelor constituționale despre „disoluția socială" — prin care se justifică violența.

5) despăgubiri studenților răniți și familiilor celor uciși.

După cum se vede apărarea autonomiei universitare e în centrul revendicărilor. Studenții cer încetarea oricărui amestec al forței în universități, socotind aceste acțiuni ca o violare a principiilor democratice și a Constituției. O chemare la solidaritate a Universității Naționale Autonome spune : „Ordinea publică a fost tulburată de activitatea represivă a forțelor poliției, violența nu e rezultatul acțiunilor studențești care au avut ca scop numai realizarea libertății de exprimare și de opinie". Restabilirea libertăților universitare s-a transformat, după părerea studenților, într-o dispută juridică, în care de mare importanță este anularea așa-numitului delict de disoluție socială. O situație asemănătoare s-a semnalat și în Bolivia unde revendicări de aceeași natură au dus, în luna august mai ales, la o manifestație comună a studenților și muncitorilor din Cochabamba. După cum se știe și în Brazilia au avut loc în primăvara trecută mișcări studențești deosebit de puternice pentru obținerea unei legi democratice a învățămîntului. Care este situația la acest sfîrșit de septembrie ? Uniunea Națională a Studenților Brazilieni (U.N.E.B.) și-a exprimat din nou insatisfacția pentru pasivitatea și nereceptivitatea autorităților la reforme. Studenții au încercat să reia demonstrațiile pentru a forța guvernul să accepte reformarea sistemului de educație. Cîteva ore centrul orașului Rio a fost paralizat de o manifestație la care au participat 3 000 studenți. Unități armate, tancuri au fost instalate în punctele strategice ale orașului și serioase măsuri au fost luate împotriva oricărei inițiative de demonstrație.

Diferite surse de informație vorbesc despre popularitatea crescîndă a unui lider al studenților — comparat cu Rudi Dutschke — studentul la Drept, în vîrstă de 23 ani, Vladimir Palmeira. Lupta studențească braziliană, afirmă Palmeira, se duce în două sensuri. Un prim nivel este cel al revendicărilor specific universitare, celălalt, nivelul politic, se leagă de necesitatea ca tineretul și poporul brazilian să se opună cu toate forțele imperialismului, responsabil de situația internă a țării. Guvernul a încercat să-l condamne pe Palmeira arestîndu-l pe motivul că nu purta... buletinul de identitate la el cu ocazia unui control. Palmeira a fost interogat la Direcția Ordinii Politice și Sociale și transferat apoi autorităților armatei care ceruseră arestarea lui de multă vreme. Zilele acestea aflăm că avocatul lui, protestînd împotriva „detențiunii arbitrare și ilegale", a prezentat un recurs de habeas corpus.

După cum se vede, disputele continuă, sub aspecte din ce în ce mai diverse...

Un film = un milion de dolari

Pentru prima dată în cariera sa cinematografică, steaua Italiei — Claudia Cardinale, încasează pentru un film un milion de dolari. De-acum se poate considera egala Sophiei Loren și Elizabethei Taylor.

Recent a jucat într-o coproducție italo-sovietică alături de fermecătorii Peter Finch și Hardy Krüger, spre disperarea soțului Claudiei, renumit în Italia doar prin gelozia sa!

Vorbește o mașină electrică de ras

O experiență interesantă aparține inventatorului sovietic O. Jolandovski. Cuplind o mașină electrică de ras cu un aparat de radio a observat că mașina începe să vorbească. Explicația? Bobina care pune în mișcare lamele reproduce foarte bine sunetele. Așa că, în fiecare dimineață în baie, inventatorul se poate bucura de emisiunile dorite.

O cheie care nu se pierde

În S.U.A. s-a patentat o broască electronică pentru uși, prevăzută cu un sistem automat care poate recunoaște orice amprentă digitală. Ușa se deschide numai dacă amprenta celui care vrea s-o deschidă corespunde cu amprenta păstrată în memoria sistemului. Cum nu există oameni cu amprente identice, avantajul incontestabil al invenției este că la o asemenea broască nu se poate potrivi nici o cheie și deci cheia nu se poate uita sau pierde niciodată.

Umor polonez

Răsfoind un jurnal de mode, soția îi spune soțului:

— Știi, dragul meu, că anul acesta se vor purta cămăși fără nasturi?

— Formidabil! Înseamnă că sînt în pas cu moda de peste 15 ani!

★

— Aș vrea să văd pe bolnava de la camera 36. Sînt fratele ei!

— Încîntată de cunoștință! Sînt mama ei, i se adresă zîmbind o doamnă care aștepta la rînd!

Umor german

Tünnes se prezintă la comisarul de poliție:

— Am auzit că l-ați prins pe spărgătorul care a intrat azi-noapte la noi în casă.

— Da, este adevărat, răspunde comisarul.

— Pot vorbi cu el?

— Desigur, de ce?

— Aș vrea să știu cum a reușit să se strecoare în casă fără să-l fi simțit nevastă-mea.

★

Instrucțiuni pe peretele unei camere de hotel: „Vă rugăm să nu atingeți instalația electrică cu mîinile ude înainte de a vă fi achitat toate datoriile".

★

— Închipuie-ți Mimi — se adresează doamna Schmitz camerístei — soțul meu mă înșeală cu secretara!

— Nu cred — răspunde camerista enervată — vreți doar să mă faceți geloasă.

★

Elevii unei școli profesionale sînt examinați:

— Ce faceți dacă unei cliente îi vine rău și leșină în magazin?

Domnișoara Miller:

— Îi deschei bluza. Restul, las pe seama șefului.

Pompierii sting un incendiu cu bere și sifon

Fiindcă primele flăcări distruseseră pompa electrică, pompierii din Stuttgart au fost nevoiți să stingă recent un mic incendiu izbucnit în restaurantul turnului de televiziune cu bere, coca-cola și sifon. Nenumărate sticle au trebuit deschise și vărsate în foc pînă cînd a putut fi adusă — cu ajutorul unor bidoane de lapte — apă de la un hidrant situat la picioarele turnului.

Lecții în stare de hipnoză

Medicul psihiatru bulgar Gheorghi Lazarov a propus o metodă nouă pentru învățarea limbilor străine. Elevii sînt aduși într-o stare de hipnoză iar profesorul repetă, cu o anumită gradație a intonației, anumite fraze necunoscute. Se pot memora astfel pînă la 500 de cuvinte într-o lecție. Lazarov a încercat să predea după metoda sa și matematica, fizica, chimia, biologia, obținind rezultate promițătoare. Pentru studierea acestei metode numită „sugestopedie", recent a fost instaurat în Bulgaria și un centru de cercetări științifice.

Recrut din dragoste

La Pentagon sună disperate telefoanele. Sistemul de apărare al uneia dintre cele mai mari puteri militare este în pericol. La cîteva secunde sirenele bazei militare americane de la Lakenhealth, din comitatul englez Suffalk dau alarma. În fața unei cazarme opresc scrișnind din frîne cîteva jeep-uri. Trei detașamente ale poliției militare americane încercuiesc clădirea.

Motivul acestei alarme neobișnuite a fost Sheila Ward din Bedford, în vîrstă de douăzeci și doi de ani, de profesie vînzătoare.

Într-o după-amiază, pătrunde în fortăreața apărată cu străşnicie de forțele americane, înșelînd vigilența plantonului și strecurîndu-se în clubul în care tocmai se ținea o serată. Regăsindu-și iubitul, hotărăște să rămînă în tabără. Zece zile, Sheila, îmbrăcată în uniformă militară s-a plimbat nestingherită printre miile de soldați. Cei care știau de existența ei n-au trădat-o. E descoperită abia la o percheziție generală a cărei țintă erau stupefiantele. După convorbiri telefonice de cîteva ore între Washington și Londra se hotărăște ca Sheila să părăsească tabăra.

Acum e în fața cazărmii și așteaptă... o nouă recrutare.

Pentru filmul de spionaj

Clieet Eastwood, alături de Richard Burton, într-o ecranizare a romanului „Unde îndrăznesc vulturii" de Astair Marc Lane. Acțiunea se petrece în timpul celui de al doilea război mondial. Se pare că Eastwoode este hotărît de data aceasta să părăsească westernul pentru filmul de spionaj. Un mod surîzător de a-și grăbi popularitatea.

22 de bărbați stau smirnă în fața Dianei

Diana Block, funcționară în localitatea Winse (R.F.G.), are 16 ani și este cel mai tînăr arbitru de fotbal din R.F.G. Cînd fluieră, 22 de bărbați stau smirnă în fața ei.

Cine știe, poate fotbalul va fi revoluționat de femei...

Umor cu lingurița

Anunț: *Comitetul de organizare a festivităților studențești din Facultatea noastră prcieciează pe luna viitoare un mare bal cu tombolă. Vă rugăm să binevoiți să ne aduceți toate obiectele inutile de care dispuneți: cărți, cursuri universitare, bibelouri, veșminte; băieții să-și aducă neapărat prietenele, iar părinții și soțiile!*

Către un director educativ: *Vă rog să indicați cîteva cărți pe care fiica mea, în vîrstă de 18 ani, să le citească cu ochii închiși.*

Din testamentul unui student în medicină: *Rog pe cei care îmi vor îndeplini ultimele dorințe după moarte să treacă la autopsia mea și să-mi supună cadavrul unor riguroase analize științifice, pentru că țin cu tot dinadinsul să cunosc cauza morții mele.*

Pe ton profesoral: *Ah! Studentul ăsta are multe lacune în ignoranță!*

Reclamă: *La intrarea în cimitirul Brooklyn se poate citi această pancartă: Morminte clasa întîi, într-un peisaj unic. Minunată vedere spre mare. Liniște absolută. Cei care vizitează cimitirul nostru nu mai vor să-l părăsească.*

Miracole în lumea hormonilor

Se știe astăzi precis că sexul se schițează într-o epocă foarte timpurie din evoluția unui individ, dacă se poate spune așa, chiar o dată cu concepția, factorul determinant fiind tipul de cromozomi. Celulele organismului uman posedă un număr de 24 perechi de cromozomi; la sexul masculin, cromozomii sînt diferiți (unii mai mari, X, alții mai mici, Y) iar la femelă ambii cromozomi sînt mari, de tip X. Cînd se face unirea YX, apare un moștenitor de tip mascul, iar cînd se face unirea de tip XX, vine pe lume o femelă.

La om proporția de nașteri viabile de sex masculin este mai mare față de cea de sex feminin (cam 105 : 100); totuși există totdeauna o mortalitate mai mare a sexului „tare" la vîrstă mică și chiar mai tîrziu în copilărie, așa că mulți din ei dispar explicîndu-se astfel de ce la populația adultă femeile ajung să predomine.

Extirparea glandelor făcută la un animal tînăr îi schimbă toată fizionomia și toată viața. Glandele accesorii se atrofiază, caracterele sexuale secundare nu-și mai fac apariția sau, dacă erau apărute, dispar. Aceste fapte se constată și la animale foarte simple, cum ar fi viermele de pămînt, dar ele sînt distincte și ușor de observat la specii mai evoluate — broaște, cerbi, păsări etc.

La om modificările sînt și mai profunde: lipsa hormonilor masculini duce la depunerea de grăsime de un anumit tip — zis feminin (în special pe șolduri), laringele nu mai predomină ca la bărbatul matur, vocea rămînînd cu un timbru înalt, specific „sexului frumos". Părul nu mai crește la nivelul feței (barbă) și al corpului, dar se dezvoltă neobișnuit de bogat pe cap. Nu mai vorbim de organele genitale care rămîn atrofice.

Invers, scoaterea ovarelor făcută înainte de pubertate este urmată de dispariția tuturor atributelor feminității, pe cînd aceeași operație făcută după pubertate produce modificări caracteristice menopauzei: amenoree, atrofie a organelor sexuale, obezitate.

Din cele de mai sus reies două fapte: rolul important al unor hormoni singuri sau în combinație pentru schimbarea unei vieți și multitudinea de stări intermediare care pot apare între cele două sexe sau avînd cîte ceva de la fiecare în parte și, implicit, o serie de stări patologice, care trezesc nu numai curiozitatea ci și interesul științific major.

Dr. G. BUNGHEZ

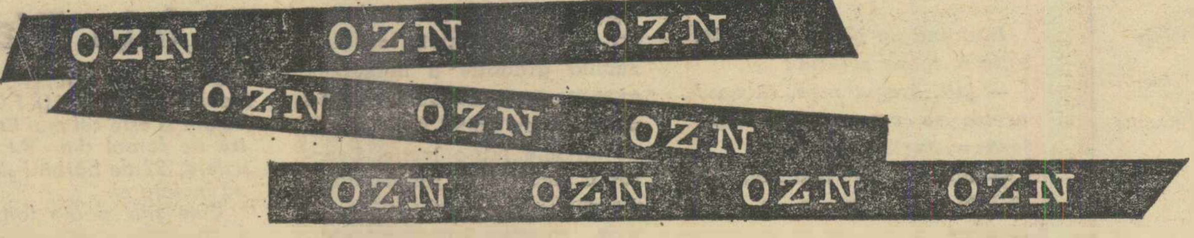
Vreau să fiu numai femeie!

Diana Rig, protagonista serialului englez de televiziune „Răzbunătorii", e supărată. Confundată tot timpul cu personajul pe care-l interpretează pe micul ecran, a hotărît să părăsească televiziunea.

Cuvîntul de adio a sunat patetic: Vreau să fiu numai femeie!

PRIETENI SAU DUŞMANI ? (II)

A venit vremea să abordăm cazul cel mai spinos din întreaga istorie a fenomenului O.Z.N. : moartea căpitanului Thomas Mantell. Circumstanţele premergătoare accidentului tragic sînt în general cunoscute. Le voi aminti totuşi succint, pentru a pune la îndemîna cititorilor datele necesare înţelegerii tentativei de a descifra misterul prăbuşirii avionului P —51.

La 7 ianuarie 1948, poliţia militară de la Fort Knox a înştiinţat baza aeriană Godman că un obiect neidentificat zboară în direcţia ei. Treizeci de minute mai tîrziu, un grup de ofiţeri aviatori aflaţi în turnul de control al aerodromului, printre care comandantul bazei, colonelul Hix şi secundul său, Woods, urmăreau stupefiaţi obiectul, care se pierdea în nori. Dar trei avioane de vînătoare se pregătiseră să-l intercepteze. Două dintre ele au rămas curînd în urmă. Al treilea a reuşit să se apropie. În difuzorul din turnul de control a răsunat vocea lui Mantell : „Mă apropii de obiect, ca să-l văd mai bine. Se află exact deasupra mea, în faţă, şi are o viteză cam jumătate cît a mea. Pare metalic şi mărimea lui e înfricoşătoare. Am să încerc să mă apropii". Peste cîteva minute, pilotul a reluat : „Obiectul urcă. Şi-a mărit viteza şi merge la fel de repede ca mine, adică cu 360 de mile pe oră. Urc pînă la 7 000 de metri şi, dacă nu-l ajung, renunţ la urmărire". Acesta a fost ultimul mesaj al lui Mantell. La scurt timp după aceea, avionul lui s-a pulverizat pur şi simplu în văzduh, sfărîmăturile lui risipindu-se pe o suprafaţă de cîţiva kilometri.

Refuzul autorităţilor militare de a da publicităţii fotografiile rămăşiţelor avionului şi raportul medicului legist au alimentat cele mai fanteziste zvonuri. S-a spus că P—51 fusese doborît cu rafale de mitralieră, că Mantell fusese străpuns de o rază misterioasă, că, dimpotrivă, trupul lui dispăruse, fiind răpit de extratereştri...

Versiunea oficială, potrivit căreia pilotul şi-ar fi pierdut cunoştinţa, din lipsă de oxigen şi avionul, rămas fără stăpîn, s-ar fi dezagregat în cădere, n-a pus capăt acestor speculaţii. Mantell făcuse războiul, avea peste trei mii de ore de zbor la activ, un sînge rece şi o minte limpede cunoscute şi recunoscute de toţi. El ştia că nu trebuie să depăşească o anumită altitudine şi anunţase, de altfel, prin radio, că va abandona urmărirea la 7 000 de metri. Presupunînd chiar că, în fierbinţeala acţiunii, n-ar mai fi consultat altimetrul, tulburările vizuale şi celelalte simptome ale lipsei de oxigen ar fi constituit un semnal de alarmă pentru un pilot atît de încercat.

Specialiştii consultaţi de anchetatorii particulari s-au arătat sceptici şi în ceea ce priveşte posibilitatea dezagregării totale a avionului, în văzduh, datorită numai căderii necontrolate. De altfel, revenirea în straturile mai bogate în oxigen ale atmosferei ar fi trebuit să determine trezirea lui Mantell din presupusul său leşin, aşa cum s-a întîmplat în unele cazuri similare.

Aşadar, cauza accidentului trebuie căutată în altă parte. O defecţiune mecanică ? Nimeni n-a recurs la această explicaţie de o neverosimilă facilitate. O creştere anormală a temperaturii, aşa cum pare să sugereze Edwards (vezi prima parte a articolului) ? Înainte de a răspunde, îmi voi îngădui să relatez o întîmplare desprinsă tot din cartea ziaristului american.

La 1 iulie 1954, în nordul statului New-York, un Starfire F-94 urca spre un disc lucitor, aflat cu cîţiva kilometri mai sus de el. Cînd ajunse destul de aproape ca pilotul şi operatorul să poată distinge clar obiectul imobil, motorul cu reacţie se opri brusc şi o căldură infernală cuprinse cabina. După spusele pilotului, era ca şi cum ar fi primit în plină figură suflul arzător al unei lămpi de sudat. Pe jumătate orb şi sufocat, el izbuti să sară cu paraşuta, după ce operatorul făcuse acelaşi lucru.

Ne putem imagina că Mantell n-a rezistat unui şoc asemănător, amplificat de gigantismul O.Z.N.-ului urmărit („un monstru mai vast decît cuirasatul Richelieu", spune undeva Aimé Michel). Este o supoziţie la care concură şi faptul că efectul caloric pare să fie de natură electromagnetică, apariţia lui asociindu-se, de obicei, cu scoaterea din uz, sau diminuarea capacităţii de funcţionare a aparatelor de radio, magnetourilor, radiogoniometrelor ; or, emiţătorul lui Mantell a tăcut între ultimul mesaj şi pulverizarea avionului. Creşterea subită şi violentă a temperaturii ar fi făcut posibilă, de altfel, catastrofa, prin explozia carburantului, extrem de inflamabil.

În lumina altor cazuri, putem găsi şi o altă explicaţie. La 13 august 1947, la Twin Falls (Idaho), vîrfurile copacilor se agitau puternic la trecerea unui disc albastru (raportul primei comisii americane însărcinate cu cercetarea fenomenului O.Z.N. precizează : „ca şi cum s-ar fi aflat deodată în vid"). În vara anului

1953, doi pescari amatori din Saint Louis au văzut apa liniştită a lacului Ozarks ridicîndu-se în valuri mici şi ascuţite sub un disc strălucitor. La 20 august 1962, la Diamantina, în Brazilia, un al treilea disc făcea să se ridice fiecare fir de praf de pe suprafaţa deasupra căreia zbura. În sfîrşit, pe o fotografie făcută la 3 august 1965, lîngă Santa Ana (California), se vede, exact dedesubtul O.Z.N.-ului un vîrtej de pămînt, nisip şi fire de iarbă, înalt de 30 cm, dacă nu chiar mai mult. Concluzia firească este că mijlocul de propulsie al O.Z.N.-urilor exercită o acţiune sensibilă asupra zonei survolate. Pentru a cunoaşte natura acestei acţiuni, ar trebui să cunoaştem mijlocul de propulsie, domeniu în care, din păcate, sîntem reduşi la conjecturi. Referindu-se tocmai la cazul Mantell, Gerald Heard scrie, de pildă, în **The riddle of the flying saucers (Secretul farfuriilor zburătoare)** : „Pe rămăşiţele aparatului au fost descoperite şănţuleţe adînci. Gloanţe de mitralieră ? Dar de ce ar fi avut nevoie o cosmonavă de asemenea arhebuze demodate ? (...) Putem presupune că reziduurile de energie eliberate prin eşapament au o forţă de penetraţie superioară oricărui glonţ de mitralieră sau chiar flăcării de oxiacetilenă..." Ceva mai înainte, Heard vorbeşte despre „forţa atomică sau radiaţia necesară propulsiei acestei insule artificiale". La rîndul său, Jean Plantier, autorul cărţii **La propulsion des soucoupes volantes par action directe sur l'atome (Propulsia farfuriilor zburătoare prin acţiune directă asupra atomului)** conchide : „Probabil că P—51, reuşind să se apropie de aparat, a fost prins în cîmpul de acţiune, ceea ce a determinat o şandelă terifiantă, din cauza absenţei greutăţii şi a forţelor aerodinamice (aripi şi ascendenţă), plus o intensă ionizare trecătoare. Pilotul şi-a pierdut cunoştinţa din pricina acestei ionizări, a lipsei de oxigen la capătul de sus al şandelei, sau a intensei acceleraţii negative (...)? Aripile avionului au fost repliate în jos, în acelaşi punct, de unde explozia".

Tărîmul incert pe care ne aflăm nu ne îngăduie o concluzie fermă. După părerea mea, moartea lui Mantell se datorează mai curînd pătrunderii în zona de acţiune a propulsorului obiectului urmărit, decît unei obişnuite lipse de oxigen sau unui atac pe care însăşi singularitatea sa în istoria fenomenului îl face cu totul improbabil. O constatare, după ştiinţa mea inedită, dă greutate acestei presupuneri : de la accidentul din 7 ianuarie 1948, nici un avion nu s-a mai putut plasa **dedesubtul** O.Z.N.-urilor. Beneficiind de avantajul vitezei şi al maniabilităţii superioare, acestea din urmă au blocat repetarea consecinţei tragice, atitudine care îndreptăţeşte reluarea unui citat din Frank Edwards : „Sîntem tentaţi să ne închipuim că piloţii acestor aparate ştiu că ele sînt periculoase pentru om şi caută să evite să-i impună inconveniente inutile". Nu puteam găsi o încheiere mai potrivită pentru această a doua parte a intervenţiei mele

Ion HOBANA

P.S. „Tomis" (nr. 8 august 1968) a publicat articolul lui Eugen Vasiliu, **Din nou despre farfuriile zburătoare.** Salutînd sincer continuitatea preocupării revistei, sînt nevoit să semnalez cîteva erori aparţinînd exclusiv autorului.

În ceea ce priveşte întîmplarea din statul Colorado (noiembrie 1967), există circumstanţe atenuante : presa noastră nu a revenit asupra cazului, pentru a preciza că „marţienii" n-au avut nimic de-a face cu moartea lui Snippy. Putem trece cu vederea şi multiplicarea presupusului gigant de la Flatwoods, care este, oricum, produsul unei mistificări sau al unei halucinaţii. Dar nu putem accepta transformarea cunoscutului inginer electronist canadian Wilbur Smith în „chimistul N. Smith", după cum ne miră şi afirmaţia privind **căderea** unei „farfurii zburătoare" lîngă Washington, în iulie 1952. Toate textele pe care le-am consultat vorbesc despre **desprinderea** dintr-un O.Z.N. a unui fragment— e drept cu o rafală de mitralieră. Cea mai flagrantă inexactitate urmează însă abia acum : „profesorul Donald H. Menzel, de la Universitatea Harvard, demonstrează că fenomenul O.Z.N. nu poate fi explicat ca un fenomen optic din atmosferă". Aşadar, campionul recunoscut al interpretării O.Z.N.-urilor în primul rînd ca fenomene optice (vezi „Suplimentul Scînteii", august 1968), a devenit, sub pana tovarăşului Vasiliu, adversarul hotărît al acestei interpretări... Ar mai trebui spus că semnalarea unor O.Z.N.-uri avînd forme diferite (disc, sferă, triunghi, cilindru etc) nu are cum să sporească deruta în cercurile ştiinţifice, reflectînd nu divergenţe între observatori, ci realitatea pluriformă a fenomenului.

Prima divizie națională de fotbal și-a consumat șapte etape, dar teamurile studențești, fără să ne îngrijoreze, n-au reușit totuși să se impună printr-o evoluție constantă. Cu mici deosebiri de la o favorită la alta, universitarele noastre nu ne oferă încă siguranța că s-ar fi înscris pe o linie ascendentă, nu ne dau suficiente argumente în baza cărora să facem unele presupuneri privind comportarea lor în viitor, ori să pronosticăm locurile pe care se vor plasa în finalul campionatului 1968 — 1969. Ne plac foarte mult unele reușite ale clujenilor, craiovenilor, sau chiar ale ieșenilor — dar nu știm ce-i impiedică să ne ofere certitudini. Pentru a afla gîndurile și obiectivele precise pe care le au în acest campionat, problemele și impedimentele ce le stau în cale — astfel incit să putem ajuta dar și pune alte întrebări în vara următoare — cine alții puteau să ne spună mai bine și mai mult decît înșiși antrenorii celor trei formații studențești? Astăzi vorbesc dinșii, la sfîrșitul campionatului vom vorbi noi, suporterii, gata să lăudăm ori să tragem la răspundere.

Ni se acordă un credit exagerat

Este adevărat, Universitatea Cluj a acumulat pînă acum cîteva puncte prețioase dar ele nu sînt nici mai multe nici mai puține decît în perioadele similare ale campionatelor trecute cînd, spre sfîrșit, echipa a fost supusă la eforturi grele. Ceea ce constituie un cîștig real este faptul că jocul noastru din unele partide a lăsat să se întrevadă anumite progrese pe planul spectaculozității și al eficacității. După părerea mea însă, mulți dintre cei care ne iubesc — și pentru aceasta le sîntem profund îndatorați — greșesc atunci cînd se grăbesc să ne copleșească cu laudele. Munca noastră este abia la început, rezultatele nici n-au început să se arate bine și sîntem conștienți că valoarea noastră — destul de modestă, de altfel — ne obligă să mai asudăm încă mult și din greu.

Tocmai de aceea, consider că ni se acordă un credit exagerat, unii suporteri ajungînd pînă acolo încît să vorbească deja de aducerea titlului la Cluj. Evident, visez și eu ca orice antrenor să-mi scot elevii campioni, dar dacă noi, clujenii, cu potențialul pe care-l avem acum, am ieși primii în actualul campionat — nu cred că fotbalul românesc ar putea fi prea onorat.

Valorificarea pe plan superior a concepției despre fotbal pe care ne-am însușit-o (colegul meu Sabăslău și cu mine) este foarte dificilă și oricît de mari prestidigitatori am fi, în actuala conjunctură n-am putea spori cu mai mult de 15-20 la sută potențialul normal al echipei. De ce? Pentru că sîntem dirijori la o orchestră ce se vrea simfonică, dar căreia îi lipsesc atributele necesare.

1. N-avem, deocamdată, alămuri de concert, *ci numai tobe și clarinete bune pentru nunți. De la Cluj au plecat, după sosirea mea aici, nu mai puțin decît 9 jucători consacrați — care din diverse motive n-ar fi putut face față, în perspectiva anilor, cerințelor foarte mari ale pregătirii fizice și morale pe care intenționăm s-o realizăm — și n-am transferat pînă acum aici măcar un singur jucător de „A". Avem, este drept, cîțiva tineri — Moldovan, Oprea, Mustățea, Ionescu, Șoptereanu — care, dacă vor fi în continuare serioși, vor putea reînvia la Cluj valorile de altădată. Deocamdată însă, neavînd mari valori deja afirmate — un portar Coman, un Constantin, un Dumitrache sau un Martinovici — noi trebuie să lucrăm la antrenamente înzecit mai mult. Sîntem dornici să lucrăm dar...*

2. Sîntem, totuși, instrumentiști amatori *Se știe că băieții au și importante obligații universitare, de la care n-am dreptul să-i sustrag. Ceea ce înseamnă că avem încă un dezavantaj față de alte echipe cu care ne întrecem și încă un impediment în realizarea a tot ceea ce am dori să facem la antrenamente.*

3. Sala noastră de concerte nu este perfectă. *Am destăinuit acest necaz și unor ziariști dar au pregetat să mă ajute. Terenul nostru este suprasolicitat și gazonul — vechi de 15 ani! — nu poate rezista la multele echipe din oraș care-și revendică dreptul de a-l folosi. Am cerut, și organul C.J.E.F.S. a fost de acord, ca terenul să fie rezervat echipei de „A" însă tovarășii de la municipalitate au decis altfel. I-am întrebat atunci de ce dînșii permit să circule prin centrul orașului numai limuzinelor și fac restricții la căruțe, dar s-au supărat.*

Ținînd cont de toate cele de mai sus, este normal să nu vizăm locuri în prezentul campionat. Intenționăm doar ca, „ciupind" puncte, să ne facem, și să facem altora, plăcerea de a oferi jocuri gustate. Iar din cînd în cînd vom încerca să mai punem la respect pe favoriții favoriților. Aș ținti și un loc fruntaș, dar mă tem de ceva: jucăm binișor, avem ceva succes și există pericolul ca băieții, tineri cum sînt, să ridice nasul pe sus — ceea ce, domne ferește!, m-ar determina să-i schimb și pe ei (cum am procedat cu Lică și Florian) și s-o luăm iar de la început. Dacă totul va merge ca acum, vom face însă salturi valorice, vom realiza multe jocuri de un deosebit spectacol și nu vom cunoaște liniștea pînă cînd nu vom ataca poarta adversă și cu... portarul. Căci munca niciodată n-a păcălit pe nimeni!

Constantin TEAȘCĂ
„Universitatea" Cluj

Băieții sînt foarte tineri, avem și cîteva valori, deci...

Precum se cunoaște, antrenez echipa universitarilor craioveni numai de trei luni de zile. Ce-am găsit aici — cînd am sosit împreună cu antrenorul secund, doctorul Frînculescu — era descris cu lux de amănunte și într-un număr din iunie al „Vieții studențești". De aceea, primul nostru obiectiv l-a constituit extirparea indisciplinei, bețiilor și superficialității, DISCIPLINAREA ECHIPEI. Prin constrîngeri și penalizări, cît și prin muncă educativă am încercat să realizăm o disciplină totală atît la antrenamente, cît și în joc, față de arbitri și în viața personală. A trebuit să facem și sacrificii — Deselnicu e propus pentru o suspendare pe 2 ani de zile, Niță n-a gustat în trei luni nici o picătură de alcool — dar n-avem ce face.

Al doilea obiectiv l-a constituit MĂRIREA CAPACITĂȚII DE EFORT. Toată lumea vedea înainte că „Universitatea" Craiova era o echipă leneșă — or noi pretindem că pe teren toți cei unsprezece trebuie să alerge și să se obișnuiască cu un travaliu continuu. În privința circulației în teren, a ideii moderne de joc trebuie să mărturisesc deschis că mă străduiesc să urmez — cu unele mici excepții, privind folosirea unui libero cînd faza de apărare o cere — exemplul pe care ni-l oferă prietenul meu Constantin Teașcă, omul care a văzut pe viu, la Londra, ceea ce noi am văzut la televizor și ne străduim să încetățenim în fotbalul nostru. Deocamdată, reușesc să corespundă noilor exigențe doar cîțiva jucători: Martinovici — care cunoștea mai de mult cerințele mele; Niță — surprinzător prin tehnică și clarviziune, ceea ce m-a determinat să-i atribui rolul de coordonator al jocului; Popa Iulică — stoperul care la 21 de ani și la debutul în „A" are siguranța unui consacrat; Niculescu — de la care aștept confirmarea primelor apariții. Fără îndoială că îmi pun mari speranțe și în Oblemenco (de la care însă nu pot cere încă un efort fizic prea mare dat fiind faptul că genunchiul său stîng este politraumatizat), de la Bălan, Neagu și, bineînțeles, de la toți veteranii echipei. N-am numit linia de mijlocași, cu care nu avem probleme, și nici pe ceilalți pe care amatorii de fotbal îi cunosc prea bine. Personal, am foarte multă încredere: băieții sînt foarte tineri, avem și cîteva valori certe deci...

Nu putem emite însă pretenții prea mari deoarece răstimpul scurs e prea scurt, ideea circulației rapide și continue prinde greu în echipă iar în țară există încă destule formații mai puternice, mai omogene și cu condiții materiale incomparabil mai bune. Noi, la Craiova, sîntem în stadiul cînd încă ne mai punem problema că n-avem un teren de antrenament, că magazia clubului e sărăcăcioasă, că n-avem decît un rînd de tricouri și că federația ne-a impus să dăm dezlegare la cîțiva jucători dar pe noi nu ne sprijină în cazurile Papuc și Velea. Am contract cu echipa craioveană pentru patru ani de zile, ceea ce înseamnă că în primul an îmi propun doar să apropii echipa de ideea mea de joc. Peste un an voi ținti, cu siguranță, un anume loc. Acum vreau să-i deprind pe băieții mei cu fotbalul frumos și curat, iar după ce voi beneficia de pregătirea din timpul iernii vom scoate și unele rezultate ce vor părea surprinzătoare. În consecință, la sfîrșitul campionatului să nu ne căutați, totuși, mai jos de locul 8.

Ștefan COIDUM
„Universitatea" Craiova

Pronosticul nostru: locurile 4-8

Echipa noastră era considerată chiar de cei mai înflăcărați suporteri drept o domnișoară capricioasă. Această etichetă era pe deplin justificată de comportarea inegală a fotbaliștilor ieșeni, de salturile valorice neașteptate în meciuri cu echipe puternice și de prăbușirile incredibile în fața unor formații fără pretenții.

Reconstruirea echipei trebuia deci concepută numai pornind de la înlăturarea hotărîtă, energică a tuturor factorilor care generau inconstanța fotbaliștilor ieșeni.

De aceea anul de „surghiun" în divizia secundă ne-a fost extrem de util. A fost un an de muncă încordată, de experiență, de sacrificiu. Dar am reușit ceea ce urmărisem, am scăpat de boema fotbalistică, de jocul capricios care dădea dureri de cap suporterilor.

Am izbutit să alcătuim un colectiv tînăr, ambițios și perseverent, pasionat de fotbal și dornic de perfecționare. Acest colectiv formează actualmente baza echipei noastre, bază în curs de lărgire prin titularizarea unor jucători foarte tineri, proveniți din pepiniera proprie.

Am reușit, sprijiniți de acest colectiv, să înlăturăm superficialitatea care îi caracteriza pe unii dintre jucători și care avea efecte negative asupra moralului întregii echipe. Ne mîndrim cu faptul că la ora actuală toți jucătorii noștri manifestă o mare seriozitate în pregătirea sportivă dar și în cea profesională. Cu deosebire ne bucură că printre studenții din echipă nu mai există nici un repetent. În ce privește țelurile noastre. în acest campionat, ele nu sînt prea pretențioase. Cu jucătorii de care dispunem nu putem ținti la titlu și nici măcar la un loc în primele trei. Vizăm în schimb o poziție în partea inferioară a primei jumătăți a clasamentului. Suporterii noștri să țină seama că echipa e formată din jucători tineri și foarte tineri, care mai au încă de învățat multe taine ale fotbalului. Acesta este, de altfel, scopul nostru principal în acest prim an de reîntoarcere în elita fotbalului românesc.

Sîntem convinși că vom reuși, întrucît băieții au înțeles intențiile noastre și sînt de acord cu ele. Ei sînt conștienți de necesitatea măririi volumului de muncă, a intensificării pregătirii individuale, a perfecționării tehnico-tactice și acționează ca atare, participînd cu multă dăruire la antrenamente și la meciuri.

Primele partide au demonstrat integrarea echipei în sistemul tactic pe care l-am preconizat. Jucătorii știu ce să facă cu mingea, realizează o mișcare continuă în teren, dovadă a bunei pregătiri fizice. Folosim mult pasa lungă, în profunzime, compatibilă cu tehnica bună a mijlocașilor Ștefănescu și Contardo și cu viteza și forța de percuție a vîrfurilor de atac Lupulescu, Goleac și Cuperman.

În apărare, talentul lui Constantinescu este completat cu experiența lui Vornicu, inteligența lui Deleanu și jocul atletic al lui Ianul și al lui Stoicescu II. Juniorii folosiți pînă acum s-au integrat în jocul echipei. Carataşu e foarte tehnic și cînd va scăpa de tracul debutului va putea deveni un jucător de bază al echipei. Costăchescu dispune de o mare viteză de reacție, iar Andrioaie de un șut puternic și surprinzător de precis. Cam acesta este scheletul echipei, la care adăugăm pe rezerva de portar Civic, pe apărătorii Gavrilă, Lupea și Romilă, pe atacanții Humă, Incze IV și Cornel Popescu.

În campionatul următor, cînd la tinerețea și ambiția jucătorilor noștri se va adauga experiența unui an în prima divizie, vom dispune de o formație solidă, cu care vom putea emite pretenții mai puțin modeste. Pînă atunci, ținem să mulțumim conducerii clubului și organelor municipale care ne-au creat condiții de pregătire dintre cele mai bune, condiții care vor deveni excelente o dată cu terminarea reparațiilor de la stadionul ieșean.

Șerban JUSTIN
„Politehnica" Iași

În librării — cartea „un creion pe stadioane". Însuflețit de mîna — și mai ales de spiritul vivace al scriitorului Neagu Rădulescu, creionul a purces și de data asta la alcătuirea unui adevărat caleidoscop de imagini.

CIVILIZAŢIA SPORTULUI

Ne propunem ca noul an universitar în care vom păşi peste cîteva zile să consacre încă o rubrică dintre cele menite să întreţină şi să dezvolte un anume climat, o rubrică-ştachetă atît prin nivelul publicistic ce şi-l doreşte cît şi prin interesul ce-l poate trezi aria din care-şi extrage tematica : interferenţa — existentă, fără îndoială, dar ignorată de multe ori — dintre Sport şi Civilizaţie.

Este lesne de înţeles că ideea n-a izvorît numai din necesităţi de principiu ci, mai cu seamă, dintr-o observaţie atentă şi îndelungată a fenomenului sportiv, din multele situaţii concrete care frizau noţiunea de civilizaţie. Căci numai cine n-a intrat niciodată în arenă, n-a vizionat o transmisiune telesportivă ori n-a întîlnit nici unul din acei răsfăţaţi ai mulţimii la care ne referim — n-a văzut ceea ce ne-a fost dat să vedem nu o dată nouă, celorlalţi : unul, în focul luptei pentru victorie, uită cine este şi de unde vine şi persiflează adversarul, îl înjură sau chiar îl molestează ; altul se plimbă pe bulevard ziua în amiaza mare mîncînd seminţe şi bolborosind numai cuvinte murdare ; cutare îşi face cultura la bar şi singura lui viaţă spirituală o constituie un şeptic sau un film-sexy ; cutărică merge deseori în străinătate, dar trece insensibil şi ignorant pe lîngă mari comori ale culturii şi civilizaţiei mondiale. Etc., etc...

Rubrica noastră pe care am botezat-o semnificativ „Civilizaţia sportului" îşi propune să afirme şi să susţină că una din principalele raţiuni de a fi ale sportului este aceea de a creşte şi educa asemenea generaţii de tineri care, mai tîrziu, după ce părăsesc stadionul, să nu sufere lamentabile înfrîngeri în marile întîlniri ale omului cu viaţa. Conştienţi că este un adevărat nonsens un sportiv care nu-şi pune problema unei conduite alese şi problema viitorului său loc în societatea secolului XX, vom pleda cu consecvenţă, bizuindu-ne pe exemplele nobile şi pe puterea de convingere a faptelor, pentru ca responsabilitatea socială să devină o coordonată de prim ordin în viaţa sportivă.

Evident, este departe de noi intenţia de a susţine că toţi sau măcar majoritatea răsfăţaţilor noştri oferă prilejuri criticabile. Ştim, cei mai mulţi şi-ar merita cu prisosinţă titlul de „Civis academicus", dar din păcate ceilalţi, puţinii, nu-şi văd şi nu-şi recunosc defectele — ceea ce e de aşteptat dacă ne amintim una din înţeleptele cugetări ale lui Descartes, care spunea că, de ne-am lua după cei mai mulţi oameni, bunul simţ şi cultura reprezintă lucrurile cele mai bine împărţite din lume, întrucît fiecare credem că sîntem îndestul de împărtăşiţi dintr-însele. De aceea, încercînd să abordăm raportul celor două noţiuni din cele mai diferite unghiuri, vom pune în discuţie probleme acute cum sînt : Fair-playul ; Limbajul sportivului şi modul său de viaţă ; Inteligenţa jocului ; Intelectualizarea în fotbal, box, sau ciclism; Călătoriile peste hotare; Rolul educativ al antrenorului, al arbitrului şi al presei ; Baza materială ş.a.m.d. Iar pentru a asigura rubricii noastre autoritatea şi prestanţa cuvenite, am solicitat — şi am primit — sprijinul unor colaboratori cum sînt profesorul Ion Kunst-Ghermănescu, antrenorul D. Manoileanu, scriitorul Neagu Rădulescu şi alte prestigioase condeie. Aşadar, de miercurea viitoare, vă invităm să citiţi — şi chiar să sprijiniţi prin scris — serialul „Civilizaţia sportului".

G. MITROI

ŞCOALA ADEVĂRATEI EDUCAŢII FIZICE

Patru decenii de la înfiinţarea Parcului Universitar din Cluj

„Parcul Sportiv nu serveşte spectacolismului, ci este şcoala adevăratei educaţii fizice. Nu este un stadion unde 22 fac sport şi 22.000 privesc, ci vrea să inverseze aceste cifre, ca 22.000 să facă exerciţii şi 22 să privească".

IULIU HAŢIEGANU

Parcul Sportiv din Cluj este expresia materială, poate cea mai evidentă, a concepţiilor lui Haţieganu despre educaţie. El este rodul multor ore de studiu, de meditaţii şi de discuţii. El încoronează o activitate consecventă şi neobosită pe acest tărîm. Călăuzit de generoasele idei ale elenismului antic, Haţieganu a dorit să dăruiască un loc de recreaţie, nu un simplu şi rigid stadion sportiv.

Desigur, într-un oraş universitar cum e Clujul, parcul ar fi în primul rînd al studenţilor, care-şi petrec majoritatea orelor în săli de curs, laboratoare, biblioteci sau clinici. Dar tot aici îşi vor petrece ore atractive elevi, muncitori, funcţionari.

Iată cum îşi aminteşte Haţieganu, în memoriile sale, perioada premergătoare construirii Parcului Sportiv : **„Pentru a reuşi în educaţie prima condiţie este de a crea un loc unde tineretul să se întîlnească cu plăcere pentru a trăi marile învăţături. Ştiind că apropierea de tineret este mai uşoară prin porţile fizicului, am crezut necesară înfiinţarea unui parc sportiv".**

Locul l-a ales însuşi Haţieganu, cu multă grijă şi după plimbări îndelungate prin locurile din jurul Clujului pe care le îndrăgea atîta. Aici, pe malul Someşului, care curge aducînd nostalgia Apusenilor, în acest loc cu vegetaţie sălbatică şi denivelări favorabile, cu soare mult şi lumină blîndă, aici va fi parcul.

Ţărani, meşteşugari, constructori, muncitori au lucrat aici cu dragoste şi recunoştinţă, punînd fiecare o cărămidă la construcţia pe care o ştiau făurită de cel căruia îi datorau adeseori sănătatea sau viaţa. Poarta de lemn de la intrare, destinată iniţial bazinului de înot, ornată cu motive populare, a fost lucrată de un meşter din Albac — Petru Negrea al Ciutului. Mozaicul de piatră de la intrare e opera familiei Mureşan din Mănăştur.

Prin muncă voluntară, parcul sportiv începea să prindă viaţă. Elevi, studenţi, profesori, medici şi militari au muncit aici, luni şi ani, cu gîndul la zilele cînd acest loc va fi o mîndrie a Clujului. Lucrările au continuat în condiţii grele pînă la izbucnirea războiului. În acel moment, parcul era folosit, dar nu se executaseră toate obiectivele prevăzute de planurile iniţiale. El însă devenise „o înaltă şcoală a exerciţiilor fizice", cum spunea Haţieganu.

Bazinul de înot, masiv, cu o amplasare ideală, terenurile de tenis cu cărămiziul lor catifelat, gazonul proaspăt al terenului central de fotbal, pista de atletism, spaţiul rezervat copiilor, poligonul de tir, sînt lucruri concrete, realizări de seamă, care dădeau de pe acum personalitate.

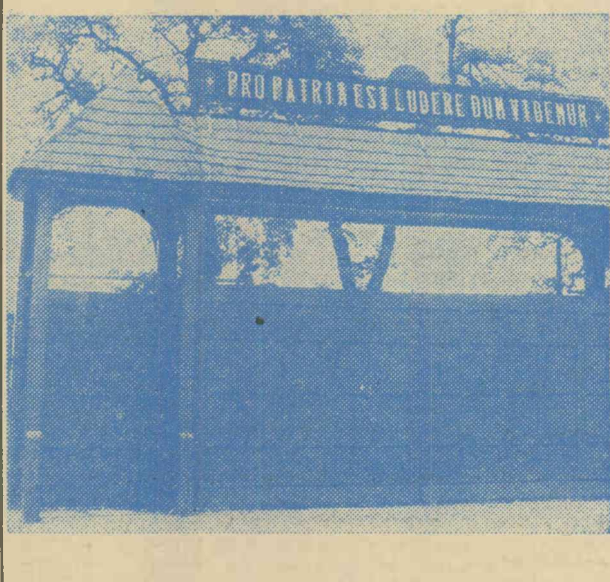
În concepţia iniţială a lui Haţieganu, parcul era însă mult mai complex. El intenţiona să desăvîrşească o operă fără egal în Europa. Macheta parcului, aşa cum ar fi trebuit să devină, a concurat la Expoziţia de arhitectură pentru parcurile sportive, organizată cu prilejul Olimpiadei de la Berlin din 1936, fiind distinsă cu medalia de bronz.

Parcul, aşa cum a fost el construit, trebuia să fie o expresie în miniatură a ţării noastre, cu bogatele şi frumoasele ei regiuni. Fiecare stîlp electric, pe lîngă utilitatea lui practică, avea şi menirea de a fi portdrapel al steagului unui judeţ din ţară. Fiecare judeţ avea aici locul său, cu steagul respectiv.

Cît despre frumoasa bisericuţă din lemn, este un crîmpei din colţul de ţară a moţilor, care a dat pe Horea şi pe Avram Iancu.

Ideea călăuzitoare, înalt patriotică, a parcului, îşi găseşte formulat înţelesul la intrare : **„Pro patria est ludere dum videmur"** („Se pare că ne jucăm, însă ne pregătim pentru a servi patria).

Iată ce spune, referitor la aceasta, acad. C. Daicoviciu, cu care de altfel Haţieganu s-a consultat în unele probleme legate de construirea parcului : **„Iată de ce, pe frontispiciul Parcului Sportiv al universităţii clujene, ctitorul acestei PALAESTRA VITAE, predecesorul meu la conducerea Universităţii, academicianul prof. dr. Iuliu Haţieganu, aşezase cu atîta înţelegere,** iar noi o păstrăm cu sfinţenie, deviza înţeleaptă a unui gînditor antic : „Pro Patria est ludere dum videmur", ca pe o realitate nedezminţită peste milenii".

Intrarea în parcul sportiv „Victor Babeş"

Iuliu Haţieganu, cu binecunoscuta lui modestie, nu a făcut niciodată un lucru important fără să se sfătuiască, fără să se informeze şi să se documenteze profund. Unul din locurile lui preferate era la masa rotundă de ciment din umbra odihnitoare a copacilor, în acest colţ atît de brâncuşian. Aici îşi mărturisea gîndurile colaboratorilor săi, aici îşi depăna proiectele. Dorinţa lui cea mai fierbinte era ca tineretul să profite pe deplin de binefacerile ce cu atîta dărnicie i le oferă parcul. **„Aş dori — spunea el — ca acest ansamblu armonios ce ne înconjoară — terenurile de sport, boschetele, copacii, florile, verdeaţa, apa — să ştie tineretul să le folosească, făcîndu-şi aici rădăcini trainice, ca tulpine pline de viaţă, întrezărind ambianţa între om şi plante".**

Întrecere sau destindere, reculegere sau divertisment, cadru pentru idile, studiu sau cură de sănătate, pentru fiecare, parcul se oferă de atunci cu dărnicie.

S-a încadrat armonic aici şi sportul de performanţă, cu treptele lui fireşti, de la iniţiere la record. Echipe studenţeşti sau sindicale de fotbal se întrec în competiţii oficiale sau, mai ales, amicale, corpuri bronzate spintecă bazinul, de dragul sănătăţii sau tinzînd spre consacrări olimpice, dinspre poligon se aud paşnice focuri de armă, rugbiştii aleargă după capriciosul oval, pe terenurile de tenis saltă elegant minusculele mingi albe. Aici lucrează, ca un bătrîn alchimist, unul din cei care au participat efectiv la construirea parcului, prof. Ion Arnăutu. Sub ochii lui şi-au luat zboruri spre performanţe înalte Ion Moina, eternul nr. 1 al atletismului clujean, Pompiliu Stoichiţescu, Coracu, Kurt Sokol, Cornel Porumb şi alţii, care au făcut aici primii paşi pe drumul consacrării naţionale sau europene.

Parcul Sportiv din Cluj şi-a completat profilul în ultimii ani, tinzînd spre desăvîrşirea la care aspira creatorul său. I s-au încadrat armonic splendida sală de sporturi şi în special bazinul acoperit, realizare de seamă a arhitecţilor şi constructorilor locali.

În felul acesta — mereu în pas cu tinereţea — parcul reuşeşte să fie şi să rămînă ceea ce părintele său spiritual şi material a dorit cu însufleţire : **„o realizare românească, un monument al muncii şi gîndirii româneşti".**

Asistent Dorin ALMĂŞAN
Albin MORARU
maestru emerit al sportului

(Din monografia în pregătire „Iuliu Haţieganu")

CRONICA MICROBISTULUI

Apropo de participarea noastră la Olimpiadă

Ziarele au anunțat, la timpul potrivit, componența delegației noastre pentru Mexic: 87 sportivi — la care se adaugă cei doi școlari (fericiți cîștigători ai concursului „Cercurile olimpice"), antrenorii, tehnicienii, medicii, observatorii și conducătorii de rigoare. Primul lot se pare că a și părăsit țara zilele acestea, așa că orice discuție în contradictoriu cu forul care a hotărît care discipline sau care sportivi să facă deplasarea ar fi inutilă și neavenită. O datorie elementară față de opinia publică ne obligă, totuși, să enunțăm măcar criteriile care au stat la baza selecției, pentru a oferi astfel cititorului posibilitatea să-și explice singur de ce nu participăm, de pildă, la nici un joc sportiv și ne prezentăm cu echipe complete ori aproape complete la canotaj, caiac-canoe, scrimă și box.

Potrivit celor comunicate ziariștilor într-o conferință de presă care nu prea ne-a convins, criteriile au fost următoarele: la probele individuale — media rezultatelor din ultimii 2 ani și perspectiva de ocupare a unuia din locurile I—VI (pentru consacrați) și I—X (pentru tineri); la jocuri — șansa de clasare pe unul din primele 3—4 locuri.

Lăsînd la o parte problema selectării concurenților individuali (poate pentru cineva pare curioasă prezența în lot a unor nume ca Ion Monea, Ion Alexe sau Emil Rusu), să stăruim puțin asupra absenței loturilor de volei și polo.

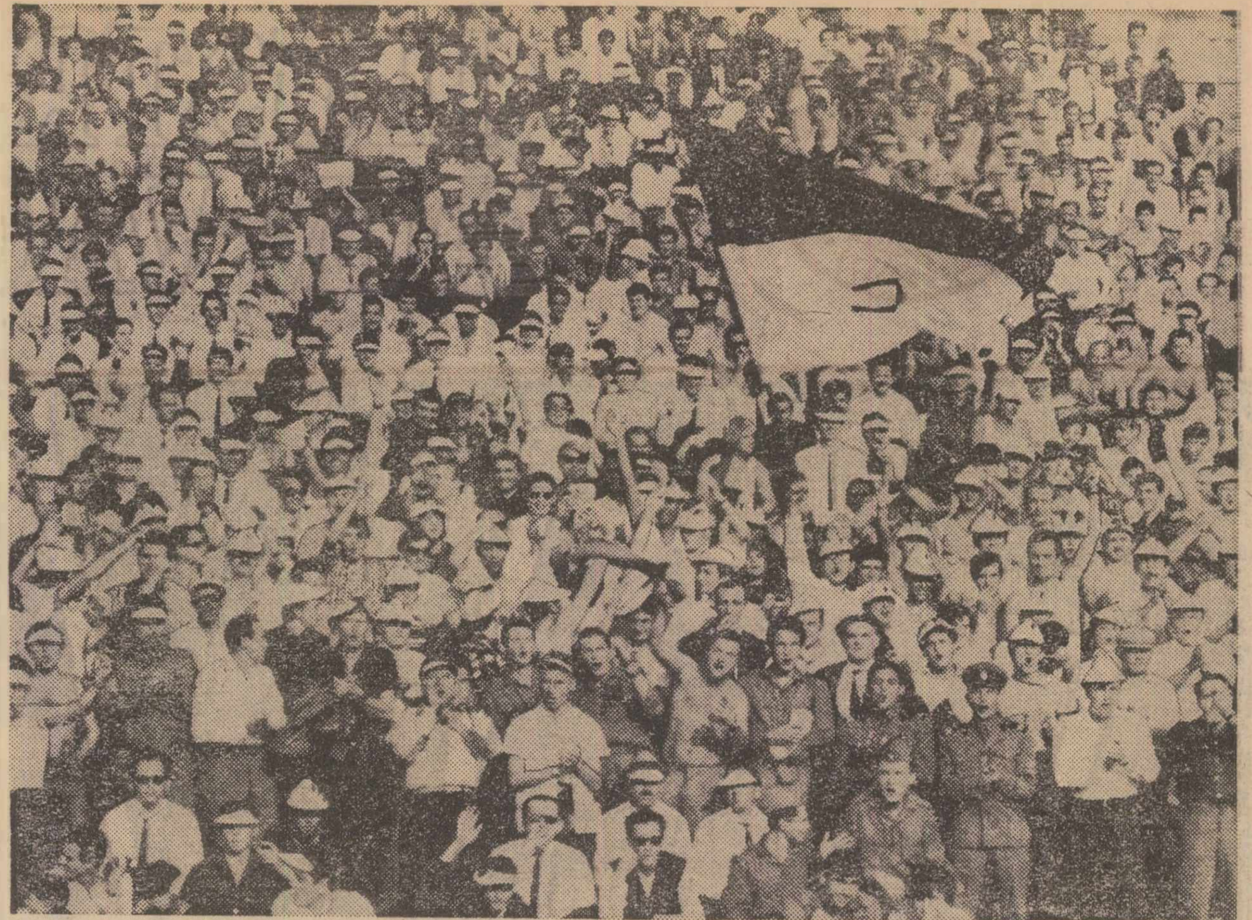
Hotărîtor pentru neplecarea voleibaliștilor a fost ultimul cuvînt al antrenorilor lor, care n-au prevăzut decît posibilitatea unuia din locurile V—VII. S-ar fi trecut cu vederea peste insuccesele de la Europene și din Bulgaria, s-ar fi luat mai mult în considerație succesul net înregistrat la ultimul turneu — de la Brașov, în compania reprezentativelor Poloniei și Iugoslaviei — dar probabil că cineva le-a cerut antrenorilor garanții și oamenii n-au dorit să-și asume răspunderea. Argumentele de pînă aici aparțin conducerii C.N.E.F.S. De partea cealaltă, Federația de volei a susținut deplasarea în baza unor considerente la fel de însemnate: oricum ocupam poziția a V-a, iar orice victorie la o favorită ar fi însemnat încă o treaptă în sus; echipa era în ascensiune de formă și participarea la Olimpiadă ar fi stimulat considerabil pentru viitor pe foarte tinerii ei componenți; volelul românesc avea datoria de a onora turneul olimpic prin valoarea sa generală (în locul nostru participă acum... Belgia); pierdem astfel posibilitatea ca la viitoarele mari competiții internaționale să mai fim capi de serie. Să recunoaștem, a fost greu de cumpănit, la fel ca și în cazul poloiștilor — destul de valoroși, dar aflați spre sfîrșitul carierei fără să fi depășit vreodată nivelul al cincilea.

Astăzi, indiferent dacă avem sau nu o altă părere (și la amintita conferință de presă s-au exprimat numeroase puncte de vedere în contradictoriu cu specialiștii care au hotărît componența unor loturi), gîndurile și privirile ni se îndreaptă spre cei 87 care vor reprezenta tricolorul românesc în țara dintre Caraibe și Pacific. Cum se vor întoarce? — iată întrebarea care ne stă pe buze și nouă și lor, fără ca unii sau alții să putem răspunde cît de cît. Nu ne îndoim că fiecare ambasador al sportului nostru va face tot ce poate face, în limitele sportivității și spiritului olimpic, pentru a cuceri lauri și medalii. Prima medalie din istoria olimpiadelor moderne a cucerit-o țara noastră la Paris în 1924 (era de bronz!). Au urmat încă una la Berlin, în 1936; alte 3 (printre care și prima de aur) la Helsinki, în 1952; 13 la Melbourne, în 1956; 10 la Roma, în 1960; 12 la Tokio, în 1964.

Pentru Ciudad de Mexico noi pronosticăm 16 medalii (respectiv 2 la atletism, 2 la box, 2 la canotaj, 3 la caiac-canoe, 2 la lupte greco-romane, 2 la tir și 3 la scrimă) Ce-or mai fi în plus, să ne fie de bine. Poate vom părea optimiști, dar avem convingerea că măcar 16 medalii vom aduna. Mai greu ne este să prevedem ce acoperire vor avea acestea (nu știm dacă și cît ne va surîde aurul), dar locuri II—III avem toate posibilitățile să cucerim. De altfel, credem c-ar fi interesant dacă Uniunea Ziariștilor și C.N.E.F.S. ar institui un concurs de pronosticuri inter-publicații. La sfîrșit se va vedea dacă Fortuna va surîde optimiștilor sau pesimiștilor. Iar cronicarii cu pronosticurile exacte ar fi bucuroși să fie răsplătiți chiar cu un premiu: nu cu un autoturism Dacia, cum vor fi recompensați eventualii noștri posesori ai medaliei de aur, ci cu ceva acolo...

Pînă una alta însă, ne îndreptăm din nou gîndurile și speranțele către olimpicii noștri. Drum bun, dragii noștri flăcăi și dragele noastre fete! Drum bun și succes. Sîntem alături de voi!

G. M.

În acest al 50-lea an de existență, „U" Cluj este hotărîtă să țină steagul sus, cît mai sus. Dovadă — locul întîi în clasamentul celor mai bune teamuri din țară.

VIN CICLIȘTII!

SAU CURSA DINTRE AUTORI ȘI CRITICI

M-a surprins, într-o măsură, opacitatea cu care unii critici — reputați pentru nereceptivitatea lor la eforturile filmului românesc — au tratat noua comedie a lui Miheles. E ușor să te transformi în farmacist și să cîntărești în balanță defectele și calitățile, dar concluziile unei asemenea „cîntăriri" nu echivalează automat cu o cronică de film. Ne-am obișnuit cu o comedie românească înțeleasă ca o poveste cu încurcături mai mult sau mai puțin caraghioase, servită de recitalurile unor actori mai mult sau mai puțin hazoși. Și în „Vin cicliștii" apar, ca de obicei, toate vedetele iubite de public, dar, spre mirarea „sufleur-ului" din „Magazin", ele renunță cu totul la acele recitaluri personale, la acele scheciuri de estradă pe care le știam pe dinafară, nu se mai joacă pe sine.

În contradicție cu ideile fixe ale comediei noastre, ceea ce se simte mai mult în film nu reprezintă prezența necontrolată a numerelor unor actori de succes ci intențiile cinematografice ale scenariului semnat de Struțeanu și Em. Valeriu, ale imaginii lui Ștefan Horvath, ale regiei lui Miheles. Dincolo de unele insatisfacții, am simțit aici o încercare de a aborda genul din punct de vedere filmic. Mai întîi, pentru că autorii au ieșit din anonimat. Ei n-au mai vrut să aibă naivitatea necesară acelui tip de comedie care supralicitează povestea. Au luat anecdota ca un pretext și au căutat, ca o condiție esențială, complicitatea spectatorilor, făcîndu-le cu ochiul, spunîndu-le la tot pasul că nu e vorba decît de un film, de un spectacol creat pentru amuzament. Au renunțat deliberat la subiect, dar într-un fel lipsa subiectului n-a putut fi pe deplin suplinită. Pentru a stabili climatul de distanțare propice unui asemenea gen de comedie au ales calea poate mai ușoară a comentariului contrapunctic. Virtutea scenariului nu e numai în eliminarea posibilităților de exhibiții personale de care iubitele noastre vedete se bucurau altă dată. Premeditarea cinematografică a gag-ului, fără să producă o capodoperă, are urmări profitabile. Încercarea de a face gag cinematografic, renunțînd la cel de limbaj sau de situație, transplantate din teatru sau din revistă, a dus la o inversare favorabilă a raportului dintre gagul vizual și cel „spus". Și e vorba apoi de o plastică a gag-ului, încercată în secvența avatarurilor lui Tapalagă din „camera de tortură" a Vasilicăi Tastaman sau în scena primei cunoștințe cu poștărița.

Ca să nu mai vorbim de virtuțile critice — evident, pe plan pur sportiv — pe care scenariul le vădește din plin atunci cînd încearcă să discute cu un verb ascuțit prejudecățile care au determinat ca ciclismul românesc să facă pași înapoi ani și ani de zile. Aceste virtuți ne-au și impus, de altfel, să facem loc acestor rînduri la pagina de sport și nu la rubrica rezervată cronicii cinematografice.

Desigur, critica cinematografică nu-i obligată la concesii. Ea însă, în principal, trebuie să înțeleagă, ba chiar — în cazul filmului românesc — să întrevadă drumurile posibile de acces ale filmului spre... film. Și pentru că se află totuși în fața unei comedii nu ajunge ca criticul să fie critic de profesie, adică salariat. Ar mai trebui să aibă și simțul umorului.

E. PATRICHE

ofsaid

● Numai cuvinte de laudă pentru tinerețea loturilor pe care le au în acest an cele trei teamuri studențești din prima divizie de fotbal. Ce ne facem însă cu Politehnica București — care are vreo 7 jucători trecuți de prima tinerețe fotbalistică, și în orice caz de vîrsta studenției, sau fără nici o tangență cu activitatea universitară? Și ce ne facem cu „Poli" Timișoara — care, în disperare de cauză și criză de juniori, și-a rechemat la vatră „bătrînii" de altă dată? Propunem antrenorilor Miu și Zeană să se gîndească dacă nu cumva vîrsta medie a propriilor jucători constituie un mare impediment pentru promovarea în „A".

● Spre sfîrșitul primei reprize a meciului Steaua—Dinamo (Cupa României la baschet masculin), pe teren s-a produs o „mică" încăierare. Combatanți: Tarău de la Steaua, Diaconescu și Cernea de la Dinamo. Nesatisfăcut de pumnii împărțiți adversarilor, Cernea a trecut de cîteva ori pe lîngă masa presei, proferînd amenințări la adresa cronicarilor. Intre altele am reținut expresia: „să poftiți să mai cereți scoaterea mea din viața sportivă!"

Interesant! Cernea crede că duce o viață sportivă! Dar ceea ce e mai regretabil este că nici unul dintre cronicari (nemai vorbind de arbitri și delegații federali) nu a luat poziție în publicația la care lucrează față de această atitudine huliganică.

● Fotbaliștii craioveni și clujeni — conduși de doi antrenori care, în mare, slujesc aceeași concepție constructiv-ofensivă — și-au adus pînă acum contribuția cea mai substanțială la sporirea eficacității: împreună au marcat 34 de goluri — adică tot atîtea cîte au reușit nu mai puțin de șase adepte ale betonului: Petrolul, Dinamo Bacău, Progresul, Jiul, Rapid și Crișul. Quod erat demonstrandum...

● Pentru vara acestui an fuseseră programate întreceri studențești la caiac-canoe și canotaj academic sub titulatura: „Cupa Ministerului Învățămîntului". În vară Direcția sportului universitar din minister a amînat competițiile respective pentru luna septembrie. (Tot e luna restanțelor!). Apoi a anulat-o de tot. Pentru perioada re-reexaminărilor?

Invitație pentru cineclubiști

Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport, în colaborare cu Asociația Cineaștilor din România, organizează un concurs de filme de amatori, cu tematică inspirată din problemele sportului românesc. În concurs sînt admise filme reportaj, documentare și artistice (jucate de actori sau de animație), pe peliculă de 8 și 16 mm, alb-negru și color, realizate în perioada anilor 1966 — 1968. Concursul se va ține la București în zilele de 26—27 octombrie 1968, în sala Cinematecii din B-dul Magheru.

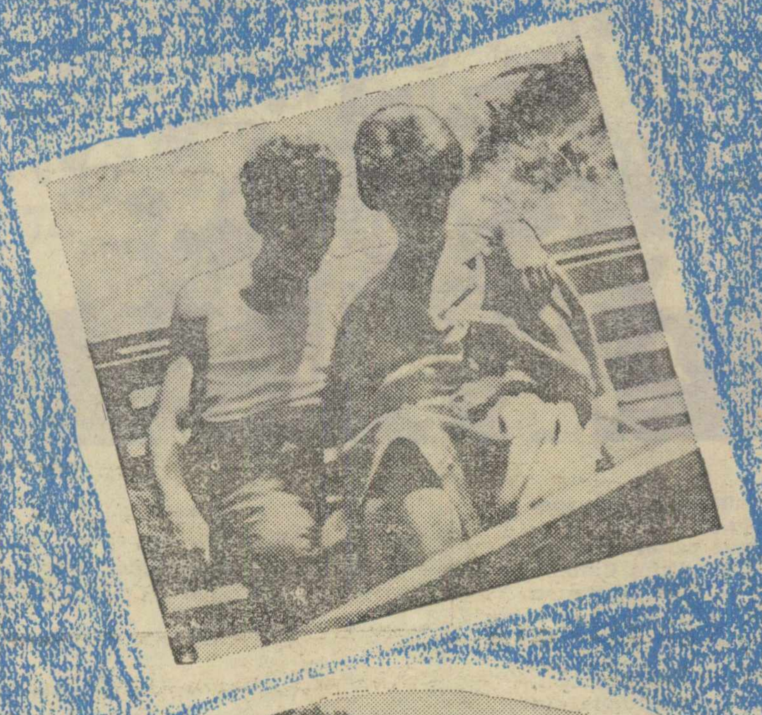
Se vor acorda următoarele premii în materiale cinefoto pentru fiecare categorie de filme (reportaj, documentar, artistic):

premiul I	5.000 lei
premiul II	3.000 lei
premiul III	2.000 lei
2 mențiuni a	500 lei

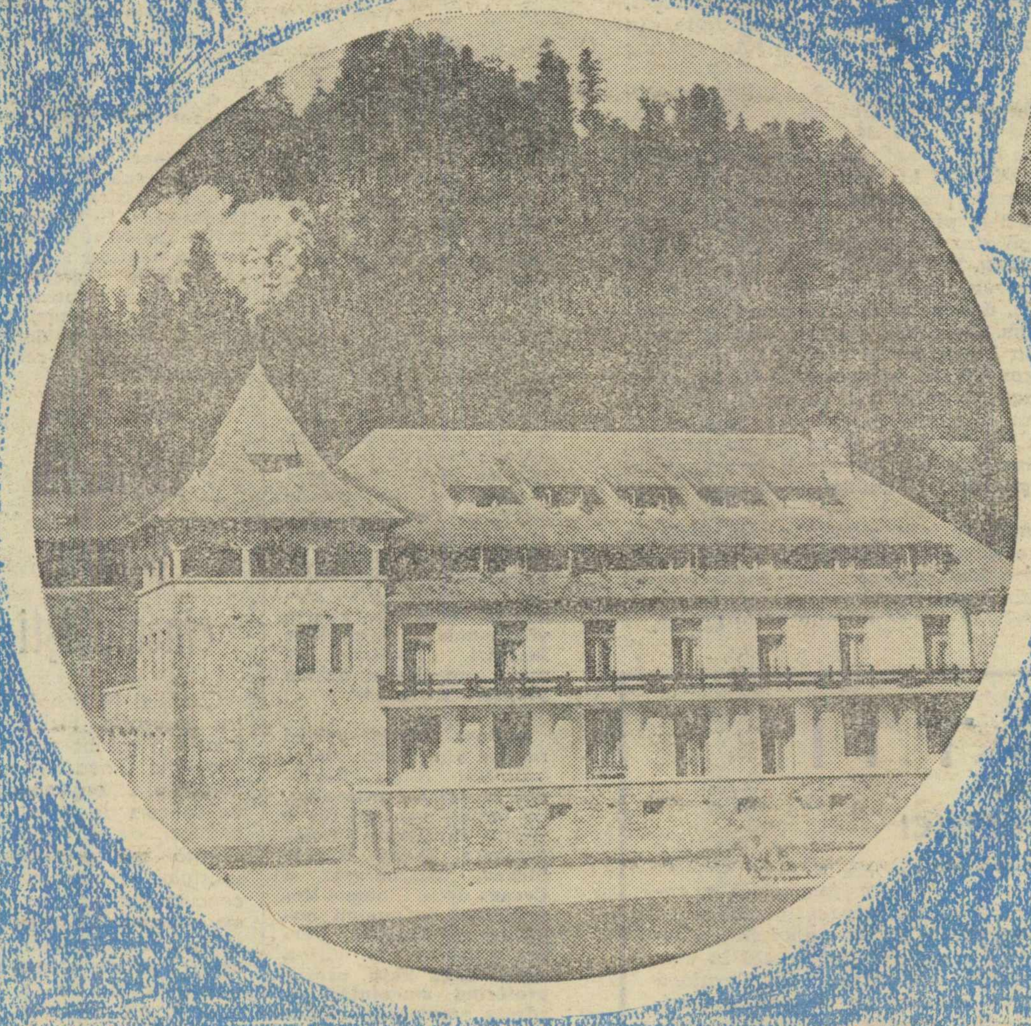
Peliculele premiate vor fi achiziționate. Filmele pentru concurs vor fi expediate pe adresa: C.N.E.F.S. — Secția propagandă și publicații sportive str Vasile Conta 16, Sectorul I, pînă la data de 20 octombrie 1968.

ILUSTRATE DIN VACANȚĂ

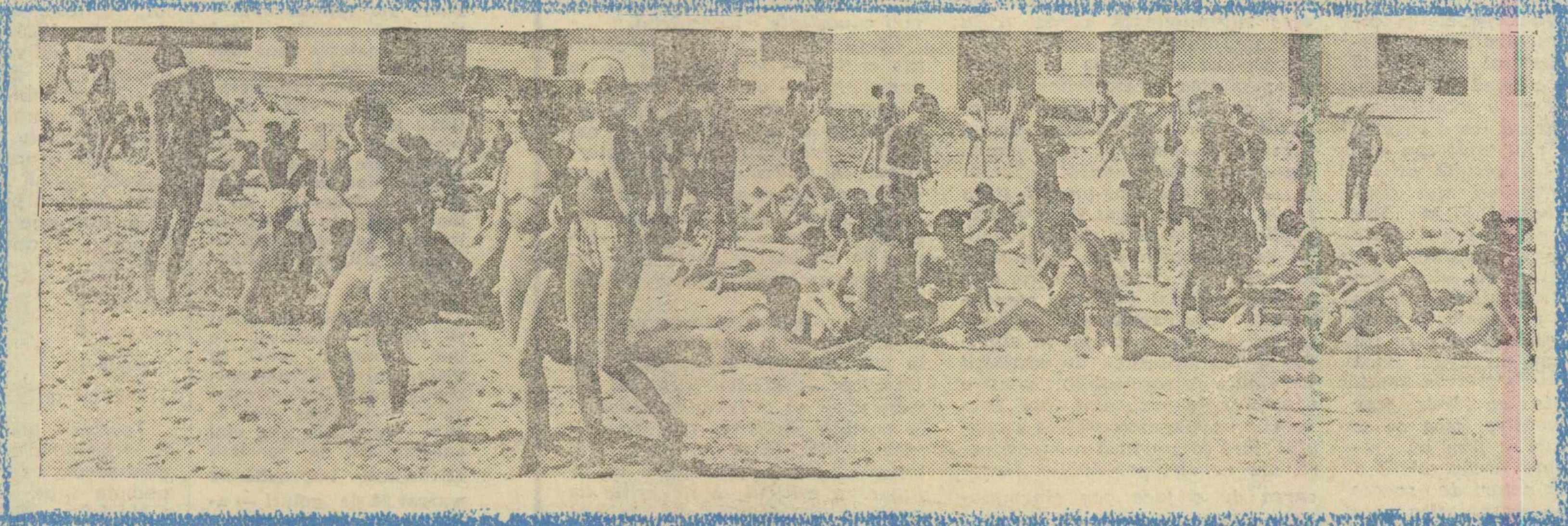
Alături de studenții care vor anima iarăși, peste puține zile, amfiteatrele, laboratoarele, sălile de seminarii sau bibliotecile, revista noastră pornește la drum într-un nou an universitar.

Vacanța s-a sfîrșit. Cei peste 150 000 studenți și-au refăcut forțele cutreierînd plaiurile Carpaților, luncile de basm ale rîurilor, nisipurile litoralului și labirintul de stuf care încoronează simfonia de apă a Dunării.

Ați putut afla amănunte interesante despre cei 8 200 de studenți beneficiari ai excursiilor organizate de B.T.T., despre cei 10 500 de campioni ai muncii patriotice, despre cei care aplicînd maxima „miscuit utile dulci" au petrecut o parte din vacanță muncind.

Vacanța s-a terminat. Spor la învățătură.

Redacția revistei
„VIAȚA STUDENȚEASCĂ"

Redacția: Str. Brezoianu 13, tel. 14.02.15. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „CASA SCÎNTEII"